

**URFA HALK TÜRKÜLERİ
VE MUSİKİŞİNASLARI**
Osman zsoy 1934-1964 Derlemeleri

**URFA HALK TÜRKÜLERİ
VE MUSİKİŞİNASLARI**
Osman zsoy 1934-1964 Derlemeleri

Abuzer AKBIYIK – S. Sabri KÜRKÇÜOĞLU

ŞURKAV YAYINLARI: 68

Şanlıurfa

2026

ŞURKAV
ŞANLIURFA İLİ KÜLTÜR EĞİTİM SANAT VE
ARAŞTIRMA VAKFI YAYINLARI

Yayın No: 68

Birinci Basım: Eylül 2026

ISBN 978-975-7394-70-9

Editör: S. Sabri Kürkcüoğlu

Dizgi: Abuzer Akbıyık

Görsel Tasarım: Mustafa Akgül

Baskı:

Semih Ofset Matbaa

Ankara

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER.....	5
TAKDİM.....	7
ÖN SÖZ.....	9
BİRİNCİ BÖLÜM.....	11
OSMAN ÖZSOY'UN HAYATI VE ÇALIŞMA HAKKINDA	11
OSMAN ÖZSOY'UN HAYATI.....	13
ÇALIŞMA HAKKINDA.....	15
Şanlıurfa Halk Müziği ve Osman Özsoy Araştırmalarımız.....	15
Osman Özsoy'un Oğlu Ali Özsoy'un Urfa'ya Gelip Bize Ulaşması.....	17
Osman Özsoy'un Torunu Osman Özsoy'dan Gelen Mektup	21
30 Yılda Yayınlanan Osman Özsoy'u Tanıtan Yazılarımız	27
URFA HALKEVİ ve MUSİKİ FAALİYETLERİ.....	28
İKİNCİ BÖLÜM.....	35
OSMAN ÖZSOY'UN “URFA MUSİKİŞİNASLARI VE HALK TÜRKÜLERİ” Derleme Çalışmasının Bölümleri	35
URFA MUSİKİŞİNASLARI ve HALK TÜRKÜLERİ Osman Özsoy Derleme Çalışmasının İçeriği.....	37
Osman Özsoy'un Derlediği Halk Türküleri ve Oyun Havaları Listesi.....	39
Çalışmada Hayat Hikâyeleri Yer Alan Urfalı Musikişinaslar	41
“URFA MUSİKİŞİNASLARI ve HALK TÜRKÜLERİ” Osman Özsoy Derleme Çalışmasının Metinleri	43
1. Urfa'da Musiki	43
2. Osman Özsoy'un Derlediği Biyograflar	46
1) Dede Halil	46
2) Hacı İbiş	48
3) Cürre Mehmet	49
4) Kekeç Muhittin	50
5) Kirişçi Halil	50
6) Tanburacı Derviş	52
7) Hacı Sait Ağa oğlu Hacı Mahmut Ağa.....	53
8) Hacı Sait Ağa Oğullarından Müslüm Ağa.....	53
9) Mukim Tahir	55
10) Tanburi (Topal) Abdurrahman	56
11) Kanuni Eyyüp Ereli	58
12) Tanburacı Hamza Şenses (Kel Hamza).....	59
13) Halil Nevzat	60
14) Mehmet Rıza (Dedehayır).....	60
15) Mustafa Ataç	61
16) İsmail Şimşek (Neyzen Hafız İsmail)	62
17) Hasan Macit Erakın	63

18) Osman Özsoy	63
3. Urfa İçin Söylenen Mâni, Gazel, Türkü ve Hoyratlar	65
4. Urfa Musiki Heyeti Konser Turnesi	68
5. Urfa Kurtuluş Türküsünün Hikâyesi	72
6. Osman Özsoy'un El Yazısı ile Yazdığı Notlar	76
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	81
FOTOĞRAF ALBÜMÜ VE GAZETE KUPÜRLERİ	81
OSMAN ÖZSOY FOTOĞRAF ALBÜMÜ	83
GAZETE KUPÜRLERİ	91
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	101
OSMAN ÖZSOY "URFA MUSİKİŞİNASLARI ve HALK TÜRKÜLERİ"	
Derleme Notları Tıpkı Basım	101
BEŞİNCİ BÖLÜM	147
Osman Özsoy'un El Yazımı Notalarından 3 Eserin Necmi Kıran Tarafından	
Yazılan Orijinal Nota Aktarımı ile Ton ve Makam Uyarlanmış Notası	147
KAYNAKÇA	155
Yazılı Kaynaklar	155
Sözlü Kaynaklar	156
ABUZER AKBIYIK	157
S. SABRİ KÜRKÇÜOĞLU	159

TAKDİM

Göbeklitepe’de ortaya çıkarılan arkeolojik bulgular, Şanlıurfa tarihinin yaklaşık 12 bin yıl öncesine uzandığını ve kentin dünyanın eski yerleşim merkezlerinden biri olduğunu göstermektedir. Bu köklü tarih boyunca bölgede hüküm süren medeniyetler, yalnızca mimari ve kültür varlıkları alanlarında değil, müzik kültürü açısından da zengin izler bırakmıştır. Arkeolojik veriler, yazılı kaynaklar ve sözlü gelenekler incelendiğinde, Şanlıurfa’nın insanlık tarihinin en eski ve süreklilik gösteren müzik merkezlerinden biri olduğu anlaşılmaktadır. Bu yönüyle şehir, derin ve çok katmanlı bir müzik mirasına sahiptir.

Ünlü musikişinaslardan Bardayşan (154-222), Harranlı büyük sanatçı Ziryab (789-857), Farabi (ö. 950), Sabit b. Kurra el-Harrânî (ö.901) ve Şair Nabi (1642-1712) bu topraklarda geçmişte yaşamış müzik tarihinin önemli isimleri arasında yer almaktadır.

Şanlıurfa’ya özgü Rehavi Makamı ile Arap dünyasında geniş yankı uyandırmış Urfa Makamı, kentin müzik kültürünün derinliğini ve özgünlüğünü ortaya koyan seçkin örneklerdir. Bu makamlar, Şanlıurfa’nın yalnızca yerel bir müzik geleneğine değil, farklı coğrafyalarla etkileşim içinde gelişmiş evrensel bir müzik hafızasına sahip olduğunu göstermektedir. Tüm bu unsurlar bir arada değerlendirildiğinde, Şanlıurfa’nın müzik tarihi, yalnızca Anadolu kültürü açısından değil, dünya kültür mirası bağlamında da ayrıcalıklı bir konuma sahip olmaktadır.

Mevlevîlik, dini musiki ve güzel sanatlara her zaman özel bir önem vermiştir. 1725–1925 yılları arasında faaliyet gösteren Urfa Mevlevîhânesi’nde icra edilen tasavvuf musikisi, Urfa müzik kültürü üzerinde derin ve kalıcı etkiler bırakmıştır. Bu musiki geleneğinin zamanla şehrin kültürel dokusuna nüfuz ederek Urfa’da gelişen halk müziğinin oluşumuna önemli ölçüde zemin hazırladığı söylenebilir. 2023 yılında Şanlıurfa Mevlânâ Külliyesi Vakfı bünyesinde yeniden kurulan “Dini Musiki Konservatuvarı” ile “Tasavvuf Müziği Topluluğu ve Sema Grubu” da günümüzde Şanlıurfa geleneksel müzik kültürünün yaşatılmasına önemli katkı sağlamaktadır.

Şanlıurfa; zengin müzik eserleri, bestekârları ile saz ve ses sanatçılarıyla her zaman müziğin tanınan ve önemli şehirlerinden biri olmuştur. Tarihin derinliklerinden süzülüp gelen geleneksel müzik, Şanlıurfa'da hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. Urfalılar, hangi meslekten olursa olsun, bir yandan işlerini icra ederken bir yandan da müzikle meşgul olmuşlardır. Urfa'da müzik insanlarına her zaman değer verilmiş; marifete gösterilen iltifat sayesinde müzik, her dönemde halkın önemli uğraşlarından biri olarak gelişmiş, zenginleşmiş ve zamanla hem ülke içinde hem de ülke dışında tanınır hâle gelmiştir.

Şanlıurfa türküleri, ilahileri, gazelleri ve hoyratları yüzyıllardır halkın gönlünde özel bir yer edinmiştir. Bu zengin müzik geleneği sayesinde Şanlıurfalı sanatçılar yalnızca Türkiye'de değil, dünya çapında da ün kazanmıştır. Şehrin kültürel hayatının en önemli unsurlarından biri olan sıra geceleri, turizmin ayrılmaz bir parçası haline gelerek, misafirlere geleneksel müziğin ahengini ve şehrin misafirperverliğini yaşatmaktadır.

Şanlıurfa, köklü müzik kültürü, nitelikli eserleri ve müziğin günlük yaşamda canlılığını koruması sayesinde UNESCO tarafından 2023 yılında "Dünya Müzik Şehri" unvanına layık görülmüştür.

Şanlıurfa müzik kültürü üzerine önemli araştırmalara imza atan Kültürel Miras Araştırmacıları Abuzer Akbıyık ve S. Sabri Kürkçüoğlu, "Urfa Halk Türküleri ve Musikişinasları Osman Özsoy 1934-1964 Derlemeleri" adlı eserleriyle Urfa müzik tarihine ışık tutarak yeni bilgi ve eserleri gün yüzüne çıkarmışlardır.

Bu kıymetli çalışmalarından dolayı kendilerine teşekkür eder, başarılarının devamını dilerim.

Hasan ŞILDAK
Vali
ŞURKAV Başkanı

ÖN SÖZ

Müzik tarihimizde, önemli katkılar sunduğu hâlde mütevazı duruşları ve popülerlikten uzak kalmaları nedeniyle adları yeterince duyulmayan birçok değerli isim bulunmaktadır. Bu kişilerin yaptığı derleme ve nota çalışmaları, halk müziğimizin yaşatılması ve günümüze ulaşmasında hayati bir rol oynamıştır. Urfa müziğine hizmet eden bu kıymetli isimlerden biri de Osman Özsoy'dur. Yaklaşık kırk yıl boyunca bando şefi, derlemeci, notist, bestekâr, eğitmen ve yönetici kimlikleriyle Urfa müziğinin yaşatılmasına, tanıtılmasına ve gelecek kuşaklara aktarılmasına büyük emek vermiştir.

Şanlıurfa Halkevi, Mardin ve Adıyaman'da bando takımı kurmuş, bando şefliği yapmış olan Osman Özsoy Urfalı musikişinasların hayat hikayelerini yazmış ve halk müziği eserlerini derleyerek notaya almıştır. Yıllar süren çalışmasını el yazması notalarla ve daktilo edilmiş sayfalardan oluşturup, taslak haline getirip yayınlamamıştır. 1996 yılında Osman Özsoy'un oğlu Ali Özsoy tarafından bu doküman Abuzer Akbıyık'a verilmiş ve Urfa müziğine yıllarca hizmet eden Osman Özsoy'un çalışmalarının tanıtılması talep edilmiştir. Daha sonra torunu Osman Özsoy da bazı bilgi ve belgeler göndermiştir.

Bandocu Osman Özsoy'un hayat hikayesini ve Urfa müziği ile ilgili çalışmalarını, 30 yıl içinde 6 yayında farklı makalelerle tanıtımtık. Bu yayınlarımızda yer alan biyografisi daha sonra pek çok kitap dergi ve internet sitesinde yayınlanmış, böylece çok geniş bir kesim Bandocu Osman Özsoy'u tanımıştır.

Kitabın yayınlanması için 2025 yılında mevcut dokümanlar gözden geçirilmiş, yeni bilgilere, dokümanlara ve fotoğraflara ulaşılmış, sıkı bir çalışma ile kitap tamamlanmıştır. Osman Özsoy ile ilgili yaklaşık otuz seneden beri elde ettiğimiz bilgiler, belgeler, fotoğraflar, onun el yazısı ile yazdığı notalar, daktilo ile hazırladığı metinlerden oluşan "Urfa Halk Türküleri ve Musikişinasları Osman Özsoy 1934-1964 Derlemeleri" kitabını sizlere sunmanın mutluluğunu yaşamaktayız.

Kitabının birinci bölümünde Osman Özsoy biyografisi ile çalışma hakkında bilgiler; ikinci bölümünde Osman Özsoy'un hazırladığı 'Urfa Musikişinasları ve Halk Türküleri' çalışmasının bölümleriyle ilgili açıklamalar; üçüncü bölümünde Fotoğraf Albümü; dördüncü bölümde Osman Özsoy'un el yazısı ile hazırladığı notalar ve daktilo ile yazdığı 44 sayfa "Urfa Musikişinasları ve Halk Türküleri" notlarının tıpkı basımı; beşinci bölümde Necmi Kıran'ın hazırladığı 3 adet orijinal nota aktarımı ile ton ve makam uyarlama notası yer almaktadır.

Tıpkı basım bölümde, Osman Özsoy tarafından yazılmış olan belgelerde; "Urfa ve Musiki" başlıklı önsöz, 12 adet hoyrat ve mâni sözü, 1 adet türkü sözü, Urfalı musikişinasların 18 biyografisi, Kurtuluş Türküsü Hikayesi ve Yurt konserleri hikayesi yer almaktadır. Ayrıca Osman Özsoy'un el yazısı ile notaya alınmış; 29 adet türkü, 1 adet şarkı, 1 adet marş, 1 adet foxtrot, 7 adet oyun havası, 5 gezinti ve 1 peşrev notası olmak üzere toplam 39 müzik eseri notası yer almaktadır.

Bu çalışmada bugüne kadar görülmeyen dokümanlara rastlayacaksınız. 1937 yılında, Osman Özsoy tarafından Mukim Tahir'in icrasından yazılmış "Urfa Divanı" notasını, yine bugüne kadar hiçbir yerde yayınlanmamış Urfalı Kanuni Eyyüp Ereli (Kanuni Ayıbo)'nin iki eserinin sözleri ve notasını göreceksiniz. Bu kitapta yer alan Urfalı müzisyenlerle ilgili biyografiler başka kaynakta olmayan, bizzat Osman Özsoy tarafından derlenmiş ve kaleme alınmış bilgilerdir. Bu nedenlerle, Osman Özsoy'un hayatı ile çalışmalarının, notaların, sözlerin, biyografilerin, fotoğrafların, bilgi ve belgelerin Urfa halk müziği külliyyatına önemli katkılar sunacağını umuyoruz.

Bu vesile Osman Özsoy'a Allah'tan rahmet diler, ilgili belge ve bilgileri bizlere veren ve her türlü desteği sağlayan Bandocu Osman Özsoy'un oğlu Ali Özsoy ve torunu Osman Özsoy'a teşekkür ederiz.

Kitabın basılmasını sağlayan Şanlıurfa Valisi ve ŞURKAV Başkanı Sayın Hasan ŞILDAK'a ve ŞURKAV Yönetim Kuruluna teşekkür ederiz. Müzik kültürü mirasımızdan bir hazineyi daha sizlere ulaştırmanın mutluluğuyla saygılar sunarız.

Abuzer Akbıyık - S. Sabri Kürkcüoğlu
Eylül 2026

BİRİNCİ BÖLÜM

Bandocu Osman Özsoy (1908-1976)

OSMAN ÖZSOY'UN HAYATI VE ÇALIŞMA HAKKINDA

ŞEF OSMAN ÖZSOY VE URFA BANDO EKİBİ (1940'lı Yıllar)

OSMAN ÖZSOY'UN HAYATI

Osman Özsoy 1908 yılında Urfa'da doğmuştur. Babasının ismi Hacı Ali, annesinin ismi Adile'dir. Çocukluk ve gençlik yılları Şanlıurfa'da geçmiştir. İstiklal Madalyalı Dayısı Hasan Açıkgöz (Kömürcü Hasan)'ün kızı Anzelha Hanım'la evlenmiş, Ali ve Bakır adında 2 oğlu; Nebihe, Atiye ve Fatma adında 3 kızı olmuştur. 1976 yılında Adıyaman'da vefat etmiştir.¹

İlkokul sonrası Bursa Sanat Okulu'nda 2 yıl musiki nazariyatı dersini merhum Bando Öğretmeni Mustafa Rahmi Bey'den almış, Bursa'nın Yunan askerleri tarafından işgal edilmesi üzerine Urfa'ya gelmiş ve 1923-1925 yıllarında Urfa Sanat Mektebi'nin Mızıkâ (Bando) kısmına devam ederek Yüzbaşı Deli Mehmet ve bilahare 7. Kolordu mızıkâ muallimi iken emekli olup Urfa Sanat Mektebi'ne tayin edilen merhum Ali Rıza Bey'den solfej ve armoni dersleri almıştır. Ali Rıza Bey'in vefatından sonra mızıkâ bölümüne öğretmen bulunamayınca Sanat Mektebi mızıkâ bölümü kapanmıştır.

Osman Özsoy Urfa Sanatkârlar Mektebi'nden mezun olduktan sonra 1927 yılında Urfa Vilayet Matbaa Mürettibi görevine başlamış, 1929 yılında baş mürettip olmuştur. 1930 yılında askere gitmiştir. 1934'de kurulan Urfa Halkevi'nde göreve başlamış bando ekibi kurmuştur. 15 Ağustos 1935 tarihinde Urfa'dan Mardin'de görevlendirilmiş, Mardin Halkevi'nde bando ekibini kurup yetiştirmiştir. Mardin Belediye Reisi olan Atıf Ulusoglu'nun Urfa Valiliği'ne tayini ile Urfa'da pasif olan bandoyu canlandırmak için 15 Ağustos 1936 tarihinden itibaren Urfa Halkevi okuma odası kütüphane memurluğunda başlamış, aynı yıl Urfa'da 25 kişilik Urfa Halkevi Bando Ekibi'ni oluşturarak şefliği'ni 1951 yılına kadar fahri olarak yıllarca yürütmüştür. 31 Mart 1943 tarihinde 14 kişiye düşen bando ekibinde Şef Osman Özsoy; Ahmet Dalyan, Halil Onur, Mehmet İş, Ahmet Alp,

---

¹ Osman Özsoy'un vefat tarihi daha önceki yayınlarda 1972 olarak yer almıştır. Torunu Osman Özsoy 22 Aralık 1975 doğumlu olup Annesinin ifadesine göre, Dedesi kendisinin ismini verdikten 3 ay sonra vefat etmiştir. Buna göre Osman Özsoy'un vefat tarihi 1976'dır.

Mahmut Alp, Mustafa Uyanık, Ali Kirişçi, Abdurrahman Pilatib, Rıza Malacan, Mehmet Şengül, Sinan Tan, Yahya Özsoy, Şükrü Yeğen, Temir Özdemir yer almıştır.²

1938 yılında Ankara Devlet Konservatuvarı Heyeti tarafından Şanlıurfa türkülerini arşivleme görevi Muzaffer Sarısözen'le, Osman Özsoy'a verilmiştir. Muzaffer Sarısözen, Osman Özsoy'la birlikte 1938 yılında Urfa türkülerini kaydederek, notaya alıp bir kısmını TRT repertuarına kazandırmışlardır.

1 Mayıs 1955 tarihinde Adıyaman Bayındırlık Müdürlüğü ambar memurluğuna Adıyaman'da bando takımı yetiştirme gayesiyle tayin ettirilmiş, bando aletlerinin temini için icap eden para olmadığından 1963 yılına kadar Adıyaman'da bando teşkili mümkün olamamıştır. 1963 yılında Vali Alaeddin Kral Paşa'nın temin ettiği 23.000 TL bütçe ile bando malzemeleri alınmış ve Adıyaman Belediyesi'ne devredilmiş, Adıyaman Bayındırlık Müdürlüğü'nde görev yapan eski Bando Şefi Osman Özsoy yönetiminde 17 kişilik Bando takımı 1964 yılında faaliyete geçirilmiş ise de maddi imkanlar olmayınca 1 yıl yaşayabilmiştir. 1965 yılında Vali Rağıp Gerçeker'in himmetiyle özel İdare bütçesine konulan 12.000 lira ödenekle 17 kişiyle bir yıl daha yaşamıştır. Rağıp Gerçeker'in yerine tayin edilen Vali Naci Bozkurt'un 12.000 lirayı bütçeden kaldırmasıyla bando ekibi dağılmış ve aletler tekrar Adıyaman Halk Eğitim Merkezi'ne devredilmiş, bu kurum da yürütememiştir.

Osman Özsoy'un Urfa Halkevi'nde, Urfa Halk Müziği Ekibi ve Bando Ekibiyle sürdürdüğü 20 yıl, daha sonra da Urfa Musiki Cemiyeti'nde 20 yıl olmak üzere 40 yıl hizmeti vardır.

Zamanın imkansızlıkları içerisinde kendini yetiştiren, nota, solfej ve diğer müzik bilgilerini çeşitli insanlardan istifade ederek öğrenen, ileri düzeyde bir bilgiye sahip olan Osman Özsoy, Urfa halk müziğinde çok emeği olan biridir. Bu hizmetleri sırasında birçok kişiye nota ve

---

² Yüksel Yıldırım. Urfa Halkevi (1934-1951), Nobel Yayınevi, İstanbul, 2026, s.71.

solfej öğretmiş, Halk müziği ile ilgili türkü ve oyun havaları, mâni ve hoyrat derlemiş; icracı ve ekip şefi olarak birçok konser düzenlemiştir.

Emekli olunca İstanbul'da Namsal Ticaret'i kurarak inşaat malzemeleri satışı faaliyetinde bulunmuştur. İstanbul'da Kadıköy Altıyol'da oturmuşlardır. 1976 yılında Adıyaman'da kalp krizi geçirip vefat etmiştir. Mezarı Adıyaman'dadır.

ÇALIŞMA HAKKINDA

Şanlıurfa Halk Müziği ve Osman Özsoy Araştırmalarımız

Araştırma yapan bizler; kimi zaman bir iz sürücüye, kimi zaman bir define arayıcısına, kimi zaman da bir dedektife benzeriz. Konuyla ilgili en küçük bir belgeye, bir ipucuna ya da bir ışığa rastladığımızda, o ışığın peşine düşer; bizi götürdüğü yeni bilgilere ulaşmaya çalışırız. Bazen aradığımızı bulamayız, bazen de yol bizi bambaşka keşiflere çıkarır. Fakat her şeye rağmen içimizdeki bulma umudu hiç sönmez; o umutla araştırmaya, iz sürmeye devam ederiz.

Şanlıurfa türküleri ve ses sanatçıları yurt çapında hatta yurt dışında şöhret olmuşken, Şanlıurfa müziği ve yöre müziğine emek verenlerle ilgili yazılı doküman ve kaynakların az olmasını içimizde her zaman hissetmekteyiz. Bu konuda yapılan araştırma ve yayın çalışmaları az ve yetersizdir. Şanlıurfa müzik kültürü konusunda üniversiteye, halk müziğiyle ilgilenenlere, araştırmacılara büyük görevler düşmektedir. Söz ve müzik olarak yaşayan birçok türkü, gazel ve hoyrat notaya alınıp yazıya geçirilmemiştir. Zaman içinde de unutulması söz konusudur. Birçok musikişinas çeşitli müzik meclislerinde bu eserleri icra etmiş, plaklara bantlara okuyarak hizmet vermiştir. Şanlıurfa'nın müzikte bir yere gelmesini sağlayan bu insanları ve çalışmalarını tanıtan yayınlar yapılmamıştır. İşte bu düşüncelerle "Bu konuda neler yapabiliriz?" sorusu hep gündemimizde olmuştur.

1980'den itibaren Şanlıurfa'da icra edilen müziği ve müziğe emek verenleri araştırmak üzere çalışmalara başlayarak, çalışmalarımızda bu

konuya ilgi duyan ve bu konuda daha önce çalışmalar yapan araştırmacı Osman Güzelgöz'ün de içinde olduğu konuya duyarlı sıra gezdiğimiz arkadaşlarımızla birlikte bazı çalışmalarımızı sürdürdük. Araştırma çalışmalarımız içerisinde Urfa'da müzikle ilgilenen birçok üstat ile tanıştık, seslerini bantlara kaydettik, fotoğraflar çektik, video kayıtları yaptık. Ayrıca yüzlerce eski "Urfa mahalli müzik bantları"nı bularak arşivledik.

Kaynak kişilerle çalışma yaparken, Şanlıurfa türküleri ve hoyratları ile ilgili yazılı kaynakları da araştırıp bulmaya çalıştık. Kütüphanelerin tozlu rafları arasında kalan kitaplar içerisinde Urfa müziğiyle ilgili ne bulduysak kopyasını arşivimize aldık.

Araştırma çalışmalarımız sırasında Urfa Halkevi'nin 1934 ve 1935 yıllarıyla ilgili "Bir yıllık iş sayımı" adlı iki kitap elimize geçti.³ Bu kitaplarda Urfa Halkevi tanıtılmakta ve iki yıllık çalışmalarından bahsedilmekteydi. 1934 yıllığının ikinci sayfasında, Dil Tarih Edebiyat Komitesi Başkanı Cevdet Baykal (Emiroğlu), şöyle yazmaktaydı: "... Komitemiz içli ve nevi şahsına münhasır Urfa folkloru üzerine epeyce çalıştı, Yüzlerce mâni, koşma ve halk türkülerini topladı, Çok kıymetli olan bu eserler basılmak üzeredir. Burada Urfa türkülerinin ruhi temayülleri maşeri karakterleri çok açık ve nezih olarak görülecektir." Yine 1935 yıllığının on beşinci sayfasında, Ar komitesi⁴ başkanı Rıza Uğurata şöyle yazmaktaydı: "... Urfa'nın özel ve ulusal parçalarının sözlerini toplayarak notalarını yapmakla amatörler yardım, bir yandan da çok eski ve özlü türküleri unutmaktan kurtarmıştır. Bando aletlerinden işe yaramayanlar yenilenerek daha güzel ve ahenkli bir bando meydana getirilmiştir. "

Bu yıllıklardan öğrendiğimiz kadarıyla Urfa Halk Evi'nde Halk türküleriyle ilgili derleme, notaya alma ve yayınlama çalışmaları yapılmıştı ama bütün araştırmalarımıza rağmen Urfa Halk Evi'nin

---

³ Urfa Halkevi'nin bir yıllık iş sayımı (23.2.1934-23.02.1935) Ulusal Urfa Matbaası; Urfa Halkevi'nin bir yıllık iş sayımı, (23.2.1935-23.02.1936), Yenen Kırtasiye ve Kitapevi, Ankara.

⁴ O yılların politikası olarak, kelimelerin öz Türkçe yapılması adına dilimizde yıllardır kullanılan Arapça, Farsça vb. kelimeler yerine birçok kelime türetilmiş, zamanla halk arasında ilgi görmeyince bu kelimeler unutulup gitmiştir. Halkevleri yıllıklarında da "Ar Komitesi" (Güzel Sanatlar Komitesi) kelimesi kullanılmıştır.

Halk müziğiyle ilgili yayınlarını ve arşivini bulamadık. Halkevleri dağılınca oradaki kitaplar ve dokümanların çoğu yakılmış, bir kısmının ise paket sarmak üzere bakkallara, kasaplara satıldığını Araştırmacı Yazar Naci İpek'ten öğrenmiştik. "Urfa Halkevi'nde derleme ve notaya alma işini kim yapmıştı?" Bu konuda yaptığımız araştırmada Halkevi'nin müzik korosu şefliğini de yapan Osman Özsoy'un nota ve solfej bildiğini Urfa halk müziği ile ilgili bir derleme ve notalama yaptığını öğrendik. Ama Osman Özsoy yıllar önce rahmetli olmuştu. Bu nedenle Osman Özsoy'un yaptığı çalışmaları bulmak bir hayaldi. Hayal de olsa bu konuda araştırma çalışmalarına başladık.

Urfa'da yaptığımız araştırmada, Osman Özsoy'un çocukları olduğunu ve oğlunun Mersin'e yerleşmiş olduğunu öğrendik. Oğlunu bulmak için Mersin'de sorduklarımız böyle bir kişiyi tanımadıklarını söylediler. Böylece hayal kırıklığıyla Urfa'ya döndük. Aradan birkaç yıl geçmişti.

Osman Özsoy'un Oğlu Ali Özsoy'un Urfa'ya Gelip Bize Ulaşması

1996 yılında Abuzer Akbıyık bürosunda çalışırken telefonla arkadaşımız Hasan Basri Turan arayıp Urfa dışından bazı misafirler olduğunu, kendisiyle görüşmek istediklerini söylemiş. O da "Buyursun gelsinler" demiş. 50 yaşlarında biri ve yanında da 20 yaşlarında bir genç gelmişler. Adının Ali Özsoy, Urfalı olup Mersin'de ikamet ettiğini Bandocu Osman'ın oğlu olduğunu, yanındaki gencin de oğlu Osman olduğunu söylemiş. Bunu duyunca, "İşte yıllardır aradığım insanlar bunlar" diye içinden geçiren Akbıyık misafirlerle tanışmaktan çok memnun olduğunu söyleyerek, "Sizi gökte ararken yerde bulduk" diyerek, babalarının böyle bir çalışması olduğunu öğrendiğimizi ve kendilerini bulmak için Mersin'e kadar gittiğimizi onlara anlatmış, ellerinde gazeteye sarılı kağıtlar ve içindeki bir defteri Akbıyık'a uzatarak "Babamın hazırladığı kitap hazırlıklarıyla ilgili dokümanları ve babamla ilgili gazete kupürlerini yıllardır saklıyorduk, bunları size vermek istiyoruz, değerlendirirseniz memnun oluruz." diyerek dokümanları verip ayrılmışlardı. Daha sonra birkaç kez telefonla görüşerek yeni belge ve bilgiler de elde etmiş olduk.

Bakır Özsoy (büyük oğlu), Anzelha Özsoy (eşi) ve Osman Özsoy

Osman Özsoy'un Oğlu Ali Özsoy'dan Gelen Mektup

Osman Özsoy'un oğlu Ali Özsoy ve torunu Osman Özsoy "Urfa Musikişinasları ve Halk Müziği" derlemelerini bize teslim ettikten sonra ikamet ettikleri Mersin'e dönmüşler, 16.09.1996 tarihinde Ali Özsoy Abuzer Akbıyık'a aşağıdaki mektubu göndererek, babasının Urfa müziğine çok emek verdiğini genç nesil tarafından bilinmediğini, bu nedenle babasının genç nesillere tanıtılmasını talep etmiştir.

Ali Özsoy (Osman Özsoy'un oğlu) (1942-2012)

Osman Özsoy'un Oğlu Ali Özsoy'dan Gelen Mektup:

"Sayın Abuzer Bey,

16.09.1996

Sevgi ve selamlarımızı iletir, gözlerinizden öperim. Geçenlerde Şanlıurfa'ya oğlum Osman Özsoy'la birlikte sizleri ziyarete gelmiştik. Sizlerin konuşması, tatlı dilinizden ve göstermiş olduğunuz samimi bir hisle bizleri karşılamanızdan çok memnun olduk. Çok teşekkür ederim. Sizlere Rahmetli Babamızın Urfa Musikisi'ne ait yazmış olduğu kitabı vermiştik. Biz de babamın bir resmini size gönderiyoruz. Sizlerden çok eminim, babamızın ismini hiç olmazsa Urfa musikisine geçen 40 yılını sizin gibi münevver insanın yeniden dirilteceğinden çok eminim. İnşallah umduğumuzdan daha fazlasını bekleriz. Şöyle ki Urfa TV'sinde bir açıklama ve Urfa'nın unutulmuş ve yeni nesillerine bir duyuru yapılsın. Mesela bir röportaj şeklinde Urfa Şehir Bandosunu, Askeri Bandoyu, Orduevi Orkestrası Şefliğini bunları hiçbir Urfalı sanatçılar bilmiyor, neden bilmesin. Saygılarımla...

Ali Özsoy

Derleme notları, dokümanlar ve fotoğrafları alınca hemen Osman Özsoy'un hayatı ve çalışmaları hakkında ek bilgi toplamaya başladık. Osman Özsoy'un derleme notlarında biyografisi vardı, fakat çok kısa idi. Oğlu Ali Özsoy ve torunu Osman Özsoy ve diğer kaynak kişilerle görüşerek daha kapsamlı yazılar hazırladık.

16.9-1996

Sayın Abuzer bey
Sevgi ve selamlarımızı iletir, gölünüzden ögerim.
gecenlerde S. Ufaya oğlum Osman Özsoyla birlikte
sizleri ziyarete gelmiştik. sizlerin kenarması, tatlı
diliğinizden, ve göstermiş olduğunuz samimi bir hisle
bizleri karşılamanızdan çok memnun olduk çok
tesekkür ederim. sizlere vermiş olduğumuz Rahmetli
Babamın Urfa Musikisine ait yazmış olduğu kitabı
sizlere verdik. birde Babamın bir resmini sizlere
gönderiyoruz. sizlerden çok eminim babamın
ismini hiç olmasa Urfa Musikisine geçen 40 yılını
sizin gibi münavev insan yeniden dirilteceğinden
çok eminim. insallah umduğumuzdan daha
fazlasını beşerim. söyleki Urfa TV. sinde bir aub-
lama ve Urfa'nın unutmus ve yeni nesillerine bir
duyuru yapılmasını, mesala bir Röportaj şeklinde
Urfa Şehir Banesunu, Askeri Banesı, Ordu
Fai Orkastre Seftliğini bunları hiçbir Urfa Sanatçı-
ları bilmiyor. neden bilmesin. Saygılarımla.

Ali Özsoy

Adres :

Barış Mah. Bahçeler Cad.
Akbaş Apt. Kat. 4. No: 8

Mersin

0324-
TCLF = 3364640
155 5577803 - 5577643

Osman Özsoy'un oğlu Ali Özsoy'un derleme çalışmasını teslim ettikten sonra
Abuzer Akbıyık'a gönderdiği 16.09.1996 tarihli mektup

Osman Özsoy'un Torunu Osman Özsoy'dan Gelen Mektup

Osman Özsoy derleme çalışması ile ilgili Osman Özsoy'un torunu Osman Özsoy ile pek çok kez yazıştık ve görüştük. Bize her türlü yardımı vereceğini söyledi ve elinde olan dokümanları ve dedesi ile ilgili fotoğrafları gönderdi.

Kendisinden dedesinin hayatı ile ilgili bildiklerini, duyduklarını yazmasını rica ettik. 19.05.2021 tarihinde mail olarak aşağıdaki bilgileri gönderdi.

Osman Özsoy (Bandocu Osman Özsoy'un torunu)

Ali Özsoy'un Mektubu:

Osman Özsoy'un Hayatı ve Şanlıurfa Müziğine Olan Hizmeti:

Dedem Osman Özsoy 1908 yılında Urfa'da doğmuş, çocukluk ve gençlik yıllarının büyük bir kısmı Urfa'da geçmiştir. Okul yıllarına Bursa'da Bursa Sanat Okulu'nda 2 yıl musiki nazariyatı dersini merhum bando öğretmen Mustafa Rahmi Bey'den almıştır. Urfa Sanat Okulu'nun bando kısmına devam ederek Yüzbaşı Deli Mehmet ve 7. Kolordu Mızıka (Bando) Muallimi (Öğretmen) iken emekli olup Urfa Sanat Okulu'na tayin edilen merhum Ali Rıza Bey'den solfej ve armoni dersi almıştır. Ali Rıza Bey'in vefatından sonra Urfa Halkevi Bando Şefliği'ni yıllarca idare

etmiştir. 1935 yılında Mardin Halkevi Bando Şefliği'ne tayin edilerek 2 yıl çalışmıştır.

Kurtuluş savaşı sonrası sosyal kültürel alanda yeni reformlar kararnamesinde 7 bölge olarak her bölgeden kendi kültür ve medeniyetlerinden veriler toplanması talimatıyla Ankara Devlet Konservatuvarı Heyeti tarafından Şanlıurfa türkülerini arşivleme görevi Muzaffer Sarısözen'le, Osman Özsoy'a veriliyor. Muzaffer Sarısözen Osman Özsoy'la birlikte 1938 yılında Urfa türkülerini kaydederek, notaya alıp TRT repertuarına kazandırıyorlar.

Osman Özsoy eğitimci kimliğinden dolayı aynı zamanda notist ve derlemeci, ekip şefi olarak müziğin mutfak kısmında yer almıştır. Yöneten şef konumuyla Urfa müziğine 40 yıla yakın hizmet etmiştir. Müzikte yorumcu kimliği tarafıyla yer almamasından dolayı Urfa'daki mahalli sanatçılarımız kadar isimi medyatik anlamda ön planda olmadığından kamuoyu tarafından yeterince tanınamamıştır. Memur kimliği de bu yönünü hep bastırmıştır. Hatta bu sebeptendir ki kendisine ait olduğu iddia edilen çok önemli bir bestesi anonim olarak geçer. "Yaz demedim kış demedim eğlendim, rakı içtim şarap içtim sallandım a canım" türküsü kendi eseri olmasına rağmen o dönemde notere gitme tasdik etme gereği duymamış resmîyete dökmemiştir.⁵ Yıllar sonra bu türkü yaşamış olduğu büyük bir aşkla alakalı kulaktan kulağa İzmir'e kadar yayılmıştır. Osman Özsoy ve İzmirli Atiye Hanım'la birlikte Urfa'da başlamış ve sonrasında bu büyük aşk son bulmuş, Atiye memleketi İzmir'e dönmüştür. Türkü

---

⁵ "Kız demedim dul demedim evlendim/Yaz demedim kış demedim eğlendim" isimli türkünün öyküsü ve kime ait olduğu ile ilgili farklı anlatımlar söz konusudur. Osman Özsoy'un torunu Osman Özsoy, bu türkünün bestelenişi ile ilgili bir olay anlatarak bu türkünün dedesinin eseri olduğunu Abuzer Akbıyık'a gönderdiği mektupta ifade etmiştir. Ses sanatçısı Reşat Kuşçuoğlu'da, bu türküyü bestelemesi ile ilgili bir olay anlatarak bu türkünün babası Yusuf Çavuş (Kuşçuoğlu)'a ait olduğunu Abuzer Akbıyık'a anlatmıştır. Araştırmacı Hüseyin Güzel, "Kız Demedim Dul Demedim" türküsünün öyküsü olarak Yusuf Çavuş (Kuşçuoğlu) ile ilgili olayı televizyonda anlatmış ve yayınlamıştır. Bu eser 1930'lu yılların başında Süheyla Bedriye Hanım ve Makbule Enver Hanım tarafından kanto tarzında taş plaka okunmuştur. Pek çok sahibi belli olmayan (anonim) türküde olduğu gibi bu türkü için de farklı olaylar anlatılarak birden fazla sahiplenilen olmaktadır. Eserin sahibi konusunda geçerli bir kanıt bulununcaya kadar bu söylemler ve sahiplenmeler devam edecektir.

sözlerinde ve formatında değiştirilmiş rakı içtim kısmı bira içtim şeklinde ve kanto tarzında İzmirli bir kadın sanatçı tarafından kamuoyuna duyurulmuş olsa da türkünün orijinal bütünlüğü korunarak melodisi, usulü Urfa olarak kamuoyunda sıra gecelerinde ve birçok sanatçının sahne repertuarında yer almış vücut bulmuştur. Bu türkünün Osman Özsoy'un bestesi olduğunu rahmetli Urfalı Babe⁶, Osman Özsoy'un oğlu Ali Özsoy'a bizzat kendisi söylemiştir. Uzun yıllar sonra Mersin'de Av. Adil Rastgeldi'nin⁷ ofisinde Urfalı Babi'yle tesadüfen karşılaşır. Ali Özsoy hemşerisi olan Av. Adil Rastgeldi'ye bir akrabasının davasını görüşmek üzere ofisine gider, Ali Özsoy'a kapıyı Urfalı Babi açar, "Buyur hemşerim" der. Babam Ali Özsoy, Adil Bey'i sorar. Babi, Adil Bey'in o anda olmadığını söyler. Sonra birdenbire babamın yüzüne dikkatli bir şekilde bakarak "Yav hemşerim sen Urfalı Osman Özsoy'un neyi olisan" der. Babam da ben oğlu Ali'yim der. Urfalı Babi, "gel Alicim gel siz oturun ben hemen geliyorum" der ve bağlamasıyla birlikte gelir der ki bak oğlum Ali bu çalacağım beste bizzati babanın büyük aşk yaşadığı İzmirli dul bir kadına yaptığı bestedir. "Yaz Demedim Kış Demedim Eğlendim Rakı İçtim Şarap İçtim Sallandım" türküsünü çalıp söylemeye başlar. Tabi babam Ali Özsoy büyük bir şaşkınlık yaşar çünkü Urfalı Babi'nin çalıp söylediği babasının bu türküsündeki hikâye yaşadığı aşkla, kadınla ve sözleriyle birebir bağlantılıydı. Osman Özsoy evliyken İzmirli güzeller güzeli Atiye adında dul bir kadına âşık olur. Fırtınalı bir aşk yaşarlar bu türkünün öyküsü de bu aşkla başlar. Türkünün sözleri bizzat kendi hayatından notalara dökülür ve derki "Kız demedim dul demedim evlendim, gide gele bir kötüye bağlandım a canım / Ağzım yandı dilim yandı benden sevda pas / Zira Urfa

---

⁶ Urfalı Babi (1922-2004) Urfalı ses ve saz sanatçısı, şair, besteci, şovmen, sinema oyuncusu olup Esas adı Yılmaz Kayral'dır. Dübeş attım yek geldi, Sabuha, Canan, De get Bayburt gibi pek çok eserini plaka okumuş, televizyon ve sahnelerde şovmenlik yapmıştır. Urfalı Babi, Kemal Sunal'ın başrolde olduğu "Salako" filminde oynadığı köyün deli-dolu ozanı rolü ve okuduğu türkülerle çok beğenilmiştir.

⁷ Adil Rasgeldi: Urfalı avukat. Son yıllarında Mersin ilinde ikamet etmiştir. Av. Adil Rasgeldi'nin arkadaşı olan Urfalı Babi İstanbul'da hastalanınca, onu davet etmiş ve Urfalı Babi bir müddet Mersin'de Adil Rasgeldi'nin ofisinde kalmıştır.

aynı hamam aynı tas a canım” diyerek evli olduğu Aynızeliha Hanım’dan ciddi anlamda canı yanar ve Atiye’yle yaşadığı ayrılıktan dolayı “Ağzım yandı dilim yandı seveda benden pas” der. İzmirli Atiye’nin bu yaşanan hadiseden dolayı memleketi İzmir’e dönmesiyle bu büyük aşk son bulur. Osman Özsoy yaşadığı büyük aşkın etkisiyle yeni doğan kızına Atiye adını vererek aşkını ölümsüzleştirir. Dayısının kızı Anzelha ile evlenmiştir. Bu evlilikten Ali ve Bakır adında 2 oğlu Nebihe, Atiye ve Fatma adında 3 kızı olmuştur. Urfa’nın Kurtuluş Savaşı’ndaki Kuvayı Milliye Çetesi Üyesi istiklal madalyalı Kömürcü Hasan; Osman Özsoy’un öz dayısı ve aynı zamanda kayınpederidir. Kömürcü Hasan; Kuvayı Milliye çete üyesi olarak Kurtuluş Savaşı’nda Fransızlara karşı göstermiş oldukları direniş ve üstün başarısından dolayı Atatürk tarafından açığöz ve uyanık olduğu için “Açığöz” soyadıyla birlikte istiklal madalyası almıştır. Osman Özsoy şef, icrakâr, bestekâr, derleyici ve notist olmasından dolayı nota bilgisi olağanüstü ileri derecedeydi. Tabiri caizse notayı tersten okurdu ve eserleri büyük bir ustalıkla notaya alırdı. Öyle ki radyoda dinlediği türkünün, eserin bir kısmı hatalı şekilde icra edilir yanlış notadan çalınıp okunduğunu duyar duymaz hemen radyoyu arayıp ilgili kişilere bu eserin şu kısmını hatalı geçtiniz, doğrusu böyle olmalıydı diyerek uyarırdı ve teşekkür alırdı. Osman Özsoy Urfa musikîşinaslar adlı eserinde belirttiği gibi Urfa’ya bir konservatuar açıldığı takdirde nice Mukim Tahirler, Kel Hamzalar yetişeceğini söylemiştir. Yurt genelinde Urfa’dan başlayarak Gaziantep, Adıyaman, Mardin’den İstanbul’a kadar uzanan konser turneleri düzenlemiştir. Şef ve ekip başkanı olarak Osman Özsoy; Mukim Tahir, Kel Hamza, Cürre Mehmet ve diğer önemli isimlerden oluşan müzisyenlerle Urfa şenlikleri adı altında birçok konser vermişlerdir. İstanbul Tepebaşı Gazinosu olmak üzere çeşitli aile çay bahçelerinde Urfa sıra gecesi şenlikleri organize etmiştir. Her gittikleri şehirde halkın yoğun ilgisi ve tezahüratlarıyla karşılanmışlardır. Gurbetteki Urfalı hemşerileri kendilerini büyük bir sevinç ve özlemle karşılayıp hasret gidermişlerdir. İstanbul’daki turnenin ilk konser öncesinde Osman Özsoy’un ekibiyle birlikteki vapur yolculuğu çok eğlenceli geçmiştir. İlk defa Urfa’dan başka bir şehre gurbete İstanbul’a gelen müzisyen arkadaşları çok büyük yabancılık yaşamışlar. Vapur hareket edip demir alırken büyük bir şaşkınlıkla “Osman Hocam kahve mi sallandı ne?” demeleri Anadolu

insanının ne kadar temiz ve saf olduklarının ayrı bir göstergesiydi. Çünkü ilk defa memleketlerinden yani taşradan, büyükşehir İstanbul'a Osman Özsoy başkanlığında gelip şehrin tarihi ve güzellikleri karşısında adeta büyülenmişlerdi. Ve bu duygularla kendi memleketleri olan Urfa'nın kültür ve geleneklerini yemeklerini, müziğini sıra geceleri şenliklerinde gerek Urfa türküleri gerek çiğköfte tanıtımlarıyla memleketleri Urfa'nın kültür ve medeniyet bakımından ne kadar zengin olmasının verdiği gururla hiçbir yerden hiçbir kurumdan maddi yardım almadan tamamen müzik gönüllüleri ve Urfa sevdalıları olarak zevkle kendilerine görev bilmişler ve bu manevi görevi başarıyla Osman Özsoy başkanlığındaki ekipte yerine getirmenin mutluluğuyla birlikte Urfa'mıza müzik, kültür ve tanıtım anlamında yıllarca hizmet etmişlerdir.

1 Mayıs 1955 tarihinde Adıyaman Bayındırlık Müdürlüğü ambar memurluğuna sırf Adıyaman'da bando takımını yetiştirme gayesiyle tayin ettirilmiştir. Adıyaman şehir bandosunu kurarak ve aynı zamanda şefliğini yaparak çok sayıda müzisyen yetiştirmiş ve müziğe hizmet etmiştir. Fakat her ne hikmetse 2006 yılında çekilen "Beynelmilel" sinema filminde Adıyaman bandosunun kuruluşu konu olarak işlenmiştir. Kurucu şef Osman Özsoy olmasına rağmen filmde adı geçen kişi başkasıdır. Adıyaman Belediyesi, Adıyaman Valiliği bu konuda gereken duyarlılığı gösterip yapımcı film şirketine dava yoluyla Adıyaman bandosunun kurucusunun Osman Özsoy olduğunu arşivlerindeki gerekli belgelerle ispatlı olup kamuoyu yalan yanlış bilgilendirilip kandırılmıştır demelidir. Osman Özsoy Adıyaman'da Kale Gazinosu'nda konserler verirdi. Akşamları mesai sonrası daire çalışma arkadaşları ve ekibiyle birlikte sıra geceleri düzenlerdi. Urfa türkülerini geçerlerdi. Çiğköfteli, hoyratlı, sohbetli kültür etkinlikleri organize ederlerdi. Osman Özsoy, hoşsohbet eden bir insandı. Sohbate başladığında etrafındaki insanlar pür dikkat kesilir ve zevkle onu dinlerlerdi. Derin bir müzik bilgisine sahipti, çevresindeki birçok insan onun müzik donanımından istifade etmişlerdir.

Adıyaman'da Bahçelievler Mahallesi'nde Yeni Hamam adını verdiği güzel bir hamam açmıştır. Emekli olduktan sonra İstanbul'da Namsal Ticaret'i kurdu ve inşaat malzemeleri satışı faaliyetinde bulundu. İstanbul'da Kadıköy Altıyol'da Ceyhan Apartmanı'nda oturdu.

Müzik çalışmaları burada da devam ediyordu bir akşam hemşerisi olan Mehmet Özbek'i özel olarak evinde misafir etti ve ağırladı. Mehmet Özbek kendi elleriyle çiğköfte yoğurdu. Sazlı sözlü sıra gecesini yaptılar, Müzik eserleri geçtiler birlikte nota çalışmaları yaptılar. O yıllarda Urfa'da nota bilen ve müziği akademik anlamda icra eden kişi sayısı yok denecek kadar azdı. Osman Özsoy ileri düzeyde nota bilgisine sahipti. Notist olarak birçok Urfa türküsünü notaya almıştır. Urfa Divan Peşrevi gibi çok önemli bir eseri 1937 yılında Mukim Tahir'in sazından notaya almıştır. Doğduğu topraklar olan peygamberler şehri Urfa'ya ve Urfa müziğine 40 yıla yakın hizmet etmiştir.

1976 yılında Adıyaman'da kalp krizi geçirerek vefat etmiştir. Mezarı Adıyaman'dadır.

Osman Özsoy

Bandocu Osman Özsoy'un torunu

30 Yılda Yayınlanan Osman Özsoy’u Tanıtan Yazılarımız

1998 yılında Abuzer Akbıyık’ın hazırladığı, Osman Özsoy hayatı, çalışmaları ve fotoğrafının yer aldığı ilk yazı “*Şanlıurfa Müzik Tarihinin İsimsiz Kahramanlardan; Müzik Hocası, Derlemeci, Bestekâr, Notist Bandocu Osman Özsoy*”, başlığı ile İstanbul’da yayınlanan Edessa Dergisi’nin 4. sayısında yayınlandı.

1999 yılında, Osman Özsoy’un kısa bir biyografisi Abuzer Akbıyık, Salih Turhan, Sabri Kürkçüoğlu, Osman Güzelgöz ve Kubilay Dökmetaş tarafından hazırlanan, Şanlıurfa Valiliği Yayınları olarak yayınlanan “*Şanlıurfa Halk Müziği*” kitabında yayınlandı.

2001 Yılında Osman Özsoy’un yazdığı Kurtuluş Türkümüzün hikâyesi Abuzer Akbıyık tarafından daha kapsamlı yazı haline getirilerek “*Kolumu Salladım Toplar Oynadı*” başlığı ile Şanlıurfa’da yayınlanan Eyvan Dergisi’nin 2001 Nisan ayında çıkan 4. sayısında yayınlandı.

11.04.2006 tarihinde Abuzer Akbıyık tarafından hazırlanan “*Kurtuluş Türküsü ile İlgili Öykü*” başlıklı yazı Şanlıurfa’da yayınlanan Bizim Gazete’de yayınlandı.

2002 Nisan ayında, “*Urfa Kurtuluş Türküsü Hikayesi*” başlığı ile ŞURKAV Yayını, Şanlıurfa Uygarlığın Doğduğu Şehir kitabında yayınlandı.

2019 yılında Osman Özsoy adıyla “*Urfa Kurtuluş Türküsü Hikâyesi*”, ŞURKAV Şanlıurfa Kültür Sanat Tarih ve Turizm Dergisi, Yıl: 11, Sayı: 34, Mayıs 2019, s. 26-28’de yayınlandı.

Böylece Bandocu Osman Özsoy’un hayat hikayesini Urfa müziği ile ilgili çalışmaları 6 yayında yer alarak kayda geçirilmiş ve duyurulmuş oldu. Dergideki ve kitaptaki biyografi metinleri daha sonra Urfa ile ilgili pek çok kitap dergi ve internet sitesinde yayınlandı. Böylece çok geniş bir kesim Bandocu Osman Özsoy’u tanımış oldu.

Urfa Halkevi Bando Takımı (Ortada, Şef Osman Özsoy) 1936

URFA HALKEVİ ve MUSİKİ FAALİYETLERİ

Cumhuriyetin ilk yıllarında kurulan ve 1934-1951 yılları arasında faaliyet gösteren Urfa Halkevi'nde; Dil, Edebiyat, Tarih, Arkeoloji, Temsil (Tiyatro), Ar (Güzel sanatlar), Kütüphane, Neşriyat (Yayın), Spor faaliyetleri oldukça yoğun yapılmıştır.

Urfa Halkevi, adeta müziğin teorik ve pratiğinin öğretildiği bir "konservatuar" gibi çalışmıştır. Yine konserler vasıtasıyla müziğin halka ulaştırıldığı bir "kültür merkezi" olarak faaliyetlerini sürdürmüştür. Halkevlerinde bilhassa müzik derleme çalışmaları, müzik kursları, müzik etkinlikleri, Urfa müzik geleneğinin yaşatılması ve günümüze aktarılması yönünden çok önemli bir fonksiyon icra etmiştir. Halkevlerinde faaliyetlere katılan Mukim Tahir, Kel Hamza Şenses, Mustafa Ataç, Tenekeci Mahmut Güzelgöz gibi musiki ustaları başta Urfa olmak üzere pek çok vilayette verdikleri konserlerle Urfa müziğini yurt çapında tanıtmışlar, yetiştirdikleri öğrencilerle türkülerin hoyratların günümüze taşınmasına vesile olmuşlardır.

Urfa Halkevi yöneticilerinden Selahattin Atabay bir dönem müzik çalışmalarını organize etmiş ve derlemeler yapmıştır. Muzaffer Sarısözen tarafından Selahattin Atabay ve Mukim Tahir'den derlenen "Güvercin Vurdum Kalkmaz" türküsü 1035 arşiv numarası ile "Pınara Varmadın mı" 840 arşiv numarası ile TRT repertuarına alınmıştır. "Kalede Kavun Yerler" türküsü, Kaynak kişi Selahattin Atabay'dan, TRT Saz sanatçısı Osman Özdenkçi tarafından derlenmiştir.⁸

Osman Özsoy, Urfa'dan sonra 1935 yılında Mardin Halkevi Bando Şefliğine tayin edilmiş, orada 1 yıl çalıştıktan sonra, Mardin Belediye Reisi olan Atıf Ulusoglu'nun Urfa Valiliği'ne tayini ile Urfa'daki bandoyu canlandırmak için Urfa Halk Okuma Odası memurluğunu yapmak ve Bando Şefliğini de yürütmek üzere tayini Urfa'ya alınmıştır.

Osman Özsoy Urfa'ya geldikten sonra odacılardan oluşan Bando Takımı'nı kurmuş, onları eğitmiş ve 1951 yılına kadar yaklaşık 14 yıl bu görevi yürütmüştür. Urfa Halkevi bünyesinde bando şefliği yapmış ve birçok kişiye nota ve solfej öğretmiştir. Birçok konserde şeflik yapmıştır. Ayrıca türkü ve oyun havaları derlemeleri yapmış, pek çok eserin sözlerini tespit ederek yazmış, notaya almış, Urfa müziği ile ilgili araştırma yapmış, türkü hikayesi yazmıştır.

23 Şubat 1934'te açılan ve 1951 yılına kadar faaliyet gösteren Urfa Halkevi; kültür, sanat, dil ve edebiyat alanında önemli faaliyetler yürütmüştür. Halkevi faaliyetleri, yayınlanan iki yıllık raporda yer almıştır. 1935 yılındaki faaliyetleri hakkında özet bilgiyi şu şekilde verebiliriz: 1935 yılında Urfa ili toplam nüfusu 229.619, Urfa şehir merkezin nüfusu 64.720 kişidir. Bir yıl içinde Urfa Halkevi'ne kayıtlı üye sayısı erkek 843, kadın 36 olmak üzere toplam 879 kişiye çıkarılmıştır. Urfa Halkevi'nde bir yıl içinde 22 temsil ve müsamere ile 24 aile gecesi, 47 konferans ve 8 baloda musiki konserleri verilmiştir.

---

⁸ Abuzer Akbıyık, Salih Turhan, Sabri Kürkçüoğlu, Osman Güzelgöz, Kubilay Dökmetaş. Şanlıurfa Halk Müziği, Şanlıurfa Valiliği Yayınları, Cem Ofset, 1999, Ankara, s.337.

Halkevi'nde haftanın belli günlerinde müzik ustalarının katıldığı Urfa sıra geceleri müzik fasılları da düzenlemiş, geleneksel türkü hoyrat ve gazeller icra edilmiştir. Müzik fasılları kışın salonda yazın ise bahçede düzenlenmiştir.

Müzik ustaları ve halkoyunları usta oyuncularından oluşturduğu Urfa Halk Müziği ve Halkoyunları Ekibi ile konserler vermek üzere 1946 yılında yurt gezisine çıkmış, 2 ay 8 gün süren uzun bir zaman zarfında Birecik, Gaziantep, Adana, Mersin, Eskişehir, Bursa, Ankara ve İstanbul gibi şehirlerde konserler vermiş, Urfa'nın milli oyun ve türkülerini yurdun birçok yöresinde tanıtmıştır.

Oyun yazarı, hikayeci, öğretmen Hamdi Olcay ve ekibi bir gece Urfa Halkevi'ni ziyaret edip **Urfa Sıra Gecesi** müzik faslına katılmıştır. Hamdi Olcay, Ülkü Dergisi'nin Ocak 1943 yılı, 54. sayısında Urfa sıra gecesi müzik faslını şöyle ifade etmektedir: “Merdivenlere kadar insan dolu, davetiye ile gelenlerden ‘yer bulamadık’ deyip dönenler olduğu gibi, davetiyesi olmayıp ta para ile girmek isteyenler de var. İçeriye yarım saat evvel girmiş, benim gibi ayakta yer bulabilmişseniz bu kalabalığa bakıp coşarsınız. Fakat ayakta kalanlar üzüliyor sanmayın, herkes sabırsızlıkla perdenin açılmasını bekliyor.”

“Urfa'nın Sosyo-Kültürel Yaşamında Mihenk Taşı Bir Kurum: Urfa Halkevi” isimli kitabında Yüksel Yıldırım şu bilgileri vermektedir: “Urfa Halkevi, Cumhuriyet ideolojisini benimsemiş ve kültürel kalkınma yolunda önemli adımlar atmıştır. Güzel sanat çalışmalarında millî kültür, çağdaş bir şekilde derlenip yansıtılmıştır. Gerçekleştirilen temsil (tiyatro) ve konferanslar ile millî ve çağdaş bilinç oluşturulurken, sosyal alanda da önemli bir canlanmanın yaşanmasını sağlamıştır. Yine spor faaliyetleri ile gençliğin beden terbiyesi sağlanırken, ulusal bayramlar ile millî tarih bilinci oluşturulmaya çalışılmıştır. Ayrıca Türkçe okuma yazma kursları ile eğitim seviyesi yükseltilmeye çalışılmış, özellikle kadınların sosyal hayata katılmasında büyük çaba gösterilmiştir.”⁹

---

⁹ Yüksel Yıldırım. Urfa'nın Sosyo-Kültürel Yaşamında Mihenk Taşı Bir Kurum: Urfa Halkevi, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Sayı: 45, Ağustos 2016.

“Urfa Halkevleri ve Faaliyetleri (1934-1951)” başlıklı, Mehmet Pınar ve Yunus Özduygün’un Urfa Halkevi ile ilgili yazılarında, Urfa Halkevi’nin Urfa’da dönüşümü sağlamaya çalıştığı üç temel unsurdan bahsetmektedir. Birincisi öncelikle halk arasında Türkçenin konuşulmasını yaygınlaştırmak için çalışmalar, ikincisi, kadının sosyal hayata aktif bir şekilde katılımının sağlanması, son olarak Urfa Halkevi’nin şehrin geleneksel bir unsuru olan Urfa Sıra Gecelerini etkin olarak gerçekleştirdiğini; böylece halkın Halkevi’ne katılımı ve dönemin amaçlarına uygun dönüşümün sağlandığı ifade edilmektedir.¹⁰

“Urfa Halkevi birçok şube aracılığıyla çalışmalarını yürütmekle birlikte bu şubeler arasında Güzel Sanatlar şubesi ayrı bir öneme sahip olmuştur. Bu durumun temel nedenlerinden biri kadim bir şehir olan Urfa’nın güzel sanatlara ve musikiye yatkın ve özellikle de musiki alanında kayda değer bir altyapısının olmasıdır. Urfa’da zaten var olan musiki anlayışının geliştirilmesi ile repertuvarların özenle derlenmesinde ise Urfa Halkevi öncü bir rol oynamıştır. Bu alanda amatör sayılabilecek gençlerin çeşitli kurs ve çalışmalarla usta duruma getirilmeleri ve bu gençlere nota bilgisinin verilmesinde de Halkevi’nin katkısı büyüktür. Urfa Halkevi’nde bando çalışmaları, halk oyunları, saz ve söz geceleri gibi etkinliklerin yanı sıra halk eğitimine de büyük önem verilmiş birçok kursla birlikte müzik kursu da açılmıştır. Örneğin 1947 yılı Nisan ayı içerisinde müzik dersleri verileceği basın aracılığıyla halka duyurulmuştur. Duyuruda nota derslerini Güzel Sanatlar Şubesi Başkanı Osman Özsoy’un vereceği, bunun yanı sıra yaylı ve telli saz dersleri verileceği (Urfa Gazetesi, 25 Mart 1947: 1), kursun Çarşamba ile Cumartesi günleri olacağı belirtilmiştir (Urfa, 23 Nisan 1947: 1).¹¹

---

¹⁰ Mehmet Pınar- Yunus Özduygün, Urfa Halkevleri ve Faaliyetleri (1934-1951) Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt:9 Sayı:43, Nisan, 2016.

¹¹ Gülşah Eser, “Halkevleri’nde Güzel Sanatlar Çalışmaları: Urfa”, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 42, Şubat 2016

Urfa Halkevi Musiki Heyeti (Fotoğraf: Samet Atabay Arşivi)

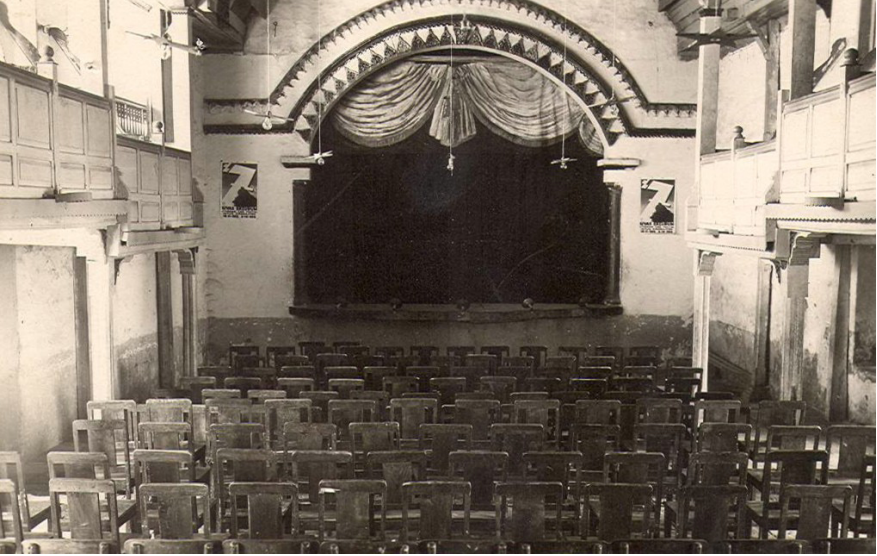

*Urfa Halkevi Müdürü Selahattin Atabay ve Müzik Öğretmeni,
Halkevi müzik kursu öğrencileri ile -1938 (Fotoğraf: Samet Atabay Arşivi)*

*Ankara Radyosu'nda program yapan Urfa Musiki Heyeti -1939
(Arkada ayakta olanlar soldan sağı) Mukim Tahir, Mustafa Ataç, Selahattin Atabay,
İsmail Aksoy (Karaköprülü İsmail), Davulcu Abdurrahman Teksöz (Ave Emmi),
Zurnacı Salih Çiçek (Saliho). Oturanlar soldan üçüncü Mehmet Şengül (Çırçır
Mahe) (Fotoğraf: Samet Atabay Arşivi)*

Urfa Halkevi Tiyatro Salonu (Fotoğraf: Samet Atabay Arşivi)

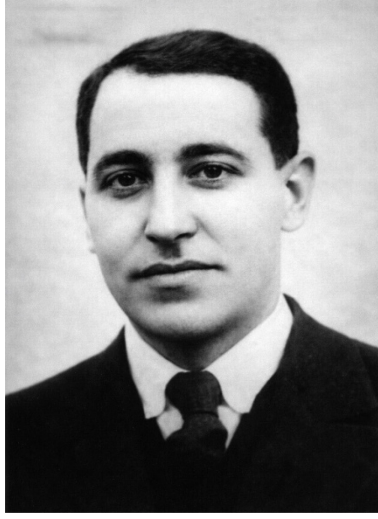

Urfa Halkevi Temsil (Tiyatro) Heyeti (Fotoğraf: Samet Atabay Arşivi)

Urfa Halkevi Musiki Topluluğu (Fotoğraf: Samet Atabay Arşivi)

İKİNCİ BÖLÜM

OSMAN ÖZSOY'UN
"URFA MUSİKİŞİNASLARI VE
HALK TÜRKÜLERİ"
Derleme Çalışmasının Bölümleri

URFA MUSİKİŞİNASLARI ve HALK TÜRKÜLERİ

Osman Özsoy Derleme Çalışmasının İçeriği

Yıllardır arayıp ulaşamadığımız ve 1996 yılında aile bireyleri tarafından bize ulaştırılan doküman, karton kapaklı ve üzerinde el yazısıyla “Urfa Musikişinasları ve Halk Türküleri-Derleyen: Osman Özsoy” ibaresi bulunan bir defterdi. Defterde Urfa Musikisi başlığıyla kaleme alınmış önsözün yanı sıra, Urfa’dan derlenen oyun havaları, türkü ve şarkıların daktilo ile yazılmış güfteleri ve Osman Özsoy’un kendi elinden çıkmış notalar bulunmaktaydı.

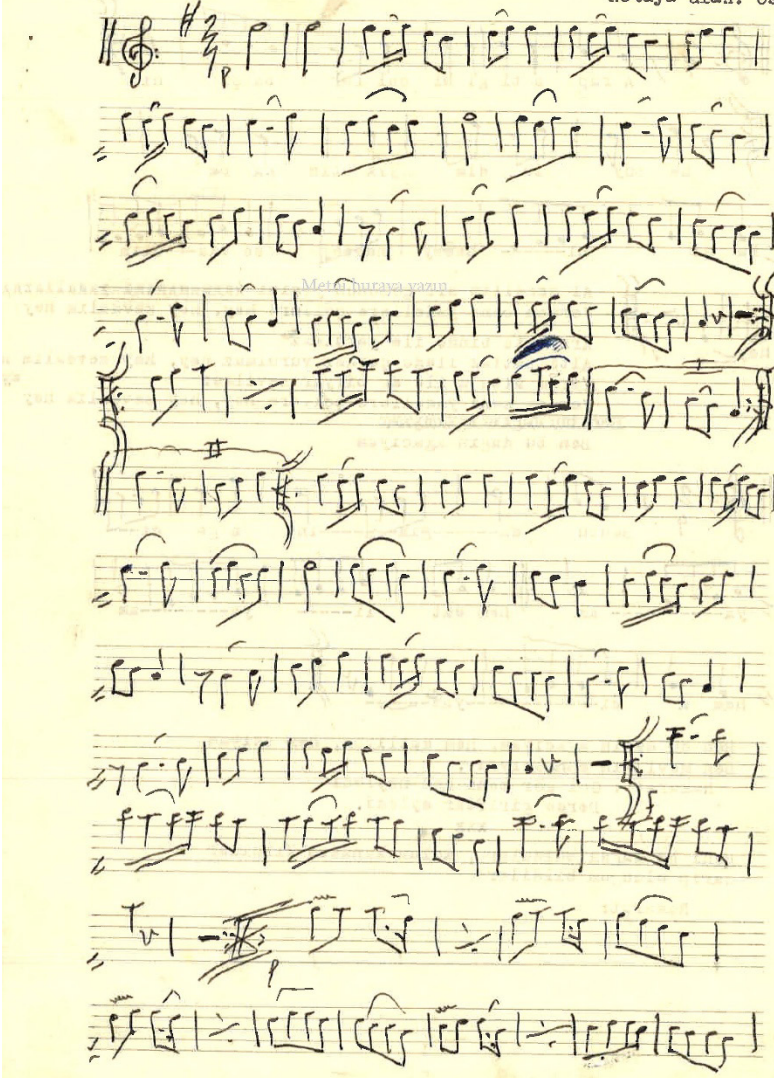

Osman Özsoy'un 1934-1964 yılları arasında hazırladığı
“Urfa Musikişinasları ve Halk Türküleri” Derleme Notları İlk Sayfası

Urfa Divan Peşrevi

1937 yılında Mukim Tahir'in sazi.
Notaya alınmıştır.

Notaya alan: Osman Özsoy

1937 Yılında Osman Özsoy Tarafından Mukim Tahir'in Sazından
Notaya Alınan Urfa Divan Peşrevi

Osman Özsoy'un Derlediği Halk Türküleri ve Oyun Havaları Listesi

- 1- Urfa Divan Peşrevi, (1937'de Mukim Tahir'in sazından notaya alınmış)
- 2- Arap atı gibi salları başını (Türkü Notası ve Sözleri)
- 3- Ben bu dağın ağacıyam (Türkü Notası ve Sözleri)
- 4- İki bacı durmuş bacadan bakar (Türkü Notası ve Sözleri)
- 5- Pınarın başında yatmış uyumuş (Türkü Notası ve Sözleri)
- 6- Az kaldı bayram ola (Türkü Notası ve Sözleri)
- 7- Kalenin ardında üç taş olaydım (Türkü Notası ve Sözleri)
- 8- Gelemem ben gidemem ben, Çaya iner ağlarım (Notası ve Sözleri)
- 9- Makaram sarı bağlar lo (Türkü Notası ve Sözleri)
- 10- Çay içinde adalar (Türkü Notası ve Sözleri)
- 11- Habeşin bağında vurdular beni (Türkü Notası ve Sözleri)
- 12- Gele gele geldim bir kara taş (Türkü Notası ve Sözleri)
- 13- Urfalıyam dağlıyam (Türkü Notası ve Sözleri)
- 14- Güvercin vurdum kahmaz (Türkü Notası ve Sözleri)
- 15- Sinem de bir tutuşmuş (Türkü Notası ve Sözleri)
- 16- Anam olasın Ömer (Türkü Notası ve Sözleri)
- 17- Lorke (Şıçrama havası-Oyun havası Notası)
- 18- Hayriye hıldır hıldır yürüye (Türkü Notası ve Sözleri)
- 19- Urfa dağlarında gezer bir ceylan (Nota ve sözleri-Saz-Söz Hamza)
- 20- Urfa Kurtuluş Şarkısı (Tıfındır hastahane-Türkü)
- 21- Urfa oyun havalarından (Gezinti-Notası)
- 22- Urfa oyun havalarından (Hüseyni gezinti-Notası)
- 23- Urfa Kurtuluş Marşı (Notası ve sözleri) (Söz: M. Hulusi Kılıçarslan-Saz: Şükrü Dölen)
- 24- Urfa Kurtuluşu için Foxtrot¹² (Nota ve Sözler) Saz-Söz: Osman Özsoy
- 25- Urfa oyun havalarından (Gezinti Notası)
- 26- Alim şarkısı (Türkü Notası ve sözleri) (Söz-Müzik: Mustafa Ataç)

---

¹² Foxtrot: Büyük bir orkestra için yapılan (genellikle vokal) müzik. Dans pistinde uzun, sürekli ve akıcı hareketlerle karakterize edilen, akıcı ve ilerici bir dans.

- 27- Gidin bulutlar gidin (Türkü Notası ve Sözleri)
- 28- Bende gittim bir geyiğin avına (Türkü Notası ve Sözleri)
- 29- Urfa oyun havası (Gezinti Notası)
- 30- Urfa oyun havası (Gezinti-Kalk Git Oyun Havası¹³ Notası)
- 31- Gurbette bayram (Türkü Saz ve Söz: Kanuni Eyüp Ereli)
- 32- Yine cuş eyledi göynüm (Şarkı Saz-Söz: Kanuni Eyüp Ereli)
- 33- El zanneder ben deliyem (Türkü Notası ve Sözleri)
- 34- Diyarbekir bu mudur (Notası ve Sözleri) (Kel Hamza Şenses¹⁴)
- 35- Tamburam rebap oldu (Türkü) (Notası ve Sözleri)
- 36- Harman yeri sürseler (Türkü Notası ve Sözleri)
- 37- Urfa'ya Paşa geldi (Türkü Notası ve Sözleri)
- 38- Dön beri dön beri de yüzün göreyim (Türkü Notası ve Sözleri)
- 39- Sabah ile sabah ile (Türkü-Mehmet Cankat)

Osman Özsoy "*Urfa Musikişinaslar ve Halk Türküleri*" isimli derleme çalışmasında 29 adet türkü, 1 adet şarkı, 1 adet marş, 1 adet foxtrot, 7 adet oyun havası, gezinti, peşrev olmak üzere toplam 39 esere yer verilmiştir.

Oyun havalarında sadece nota, türkü ve şarkıda ise nota ve sözler yer almıştır.

---

¹³ Osman Özsoy Urfa Oyun Havalarından (Gezinti) notası altına şu notu yazmıştır "Halkevleri zamanında saz ve söz gecelerinde programın sonunda çalındığı zaman halk, programın sona erdiğini bilerek bu havaya 'Kalk Git' havası adını takmışlardı."

¹⁴ Osman Özsoy, Diyarbakır bu mudur? türkü notasının üstünde "Hamza Hoşses" olarak yazmıştır. Urfalı Ses sanatçısı Kel Hamza'nın soy ismi kayıtlarda "Şenses" olarak geçmektedir.

Çalışmada Hayat Hikâyeleri Yer Alan Urfalı Musikişinaslar

Urfa ile ilgili müzik araştırmalarında, araştırmacıların karşısına çıkan en önemli sorunlardan biri yazılı kaynakların çok az olmasıdır. Hele 1900'den öncesine ait yazılı kaynak yok denecek kadar azdır. Pek çok yörede olduğu gibi Urfa'da da sözlü gelenek hakimdir, insanlar ezgileri, türkü, hoyrat, gazel, şarkı, ilahi sözlerini, türkü hikayelerini, müzisyenlerin hayat hikayelerini sözlü olarak anlatarak, kuşaktan kuşağa aktarmışlardır. Bu nedenle Kaynak kişilerle görüşürken pek çok Urfalı müzik ustasının adı duyulur, fakat hangi tarihte doğduğu, hangi tarihte vefat ettiği müzik çalışmalarıyla ilgili bilgilerine ulaşmak hemen hemen imkansızdır.

Urfalı müzik ustalarıyla ilgili biyografileri anlatan en önemli kaynak kişi Tenekeci Mahmut Güzelgöz olmuştur. Abuzer Akbıyık ve Sabri Kürkçüoğlu Tenekeci Mahmut Güzelgöz'den 1980'li yılların başında derledikleri Mukim Tahir, Kel Hamza ve diğer pek çok Urfalı müzisyenin hayat hikayesini 1980'li yıllarda Urfa'da yayınlanan Hizmet Gazetesi'nde "Folklorumuzdan bir demet" başlığı altında dizi olarak yayınlamışlardır. Abuzer Akbıyık ve Sabri Kürkçüoğlu 1980'li yıllardan itibaren pek çok kaynak kişi ile bizzat görüşme yaparak hayat hikayelerini derlemiş, gazete, dergi ve kitaplarda yayınlamışlardır.

Bandocu Osman Özsoy derleme çalışmasında kendisi dahil 18 kişinin hayat hikayesine yer vermiştir. Bunların pek çoğu da 1800'lü yıllarda doğan Urfalı müzisyenlerdir. Bu kitap çalışmasında yer alan bilgiler başka kaynakta yer almayan bizzat Osman Özsoy tarafından kaleme alınan bilgilerdir. Bu bakımdan bahsi geçen biyografiler Urfa müzik külliyatı açısından çok önemlidir.

Defterin sonunda, Urfalı musikişinaslardan hayat hikâyeleri yer alan isimler:

- 1- Dede Halil (1811-1882)
- 2- Hacı İbiş (1864-1926)
- 3- Cürre Mehmet (1840-1927)
- 4- Kekeç Muhittin (1885-1924)
- 5- Kirişçi Halil (1868-1933)
- 6- Tamburacı Derviş (1892-1958)
- 7- Hacı Sait Ağa Oğlu Hacı Mahmut Ağa
- 8- Hacı Sait Ağa Oğullarından Müslüm Ağa,
- 9- Mukim Tahir (1903-1946)
- 10- Tamburi Topal Abdurrahman, (1900-1941)
- 11- Kanuni Eyüp Erel (1904-1953)
- 12- Tamburacı Hamza (Kel Hamza) (1904-1939)
- 13- Halil Nevzat (1903-1943)
- 14- Mehmet Rıza Uğurata (Dedehayır)
- 15- Mustafa Ataç (1912-1985)
- 16- İsmail Şimşek (Neyzen Hafız İsmail) (1867-1959)
- 17- Hasan Macit Erakın (1907- ?)
- 18- Osman Özsoy (1908-1976)

Osman Özsoy tarafından hazırlanan derleme içinde “Urfa Kurtuluş Türküsü”nün hikâyesi ve Urfa Musiki Heyeti’nin 1946 yılındaki seyahati ile ilgili bir yazı da yer almaktadır.

...

Osman Özsoy’un bu derleme çalışması, Urfa halk müziği için gerçekten önemli bir çalışmadır. Birçok Urfa türkü ve oyun havası Mukim Tahir gibi günün meşhur çalan ve okuyanlarından derlenmiş ve o günkü çalınan ve okunan şekliyle notaya alınmış. Bugüne kadar bilinmeyen Osman Özsoy ve Kanuni Eyüp Erel’in besteleri ve notaları yer almaktadır. Yine çalışmada yer alan biyografilerle o dönemin meşhur Urfalı sanatçıları daha yakından tanıma fırsatı buluyoruz. Urfa müziğine hizmet verdiği halde bugüne kadar ismi zikredilmeyen değerli insanları tanıma fırsatımız oluyor.

“URFA MUSİKİŞİNASLARI ve HALK TÜRKÜLERİ” Osman Özsoy Derleme Çalışmasının Metinleri

1. Urfa’da Musiki

“Tarihte Urfa şehri Musiki bakımından önemli bir yer işgal eder. Tarih bilginlerimizin ifadelerine, yazılarına bakılacak olursa Urfa Musikisi çok eski bir tarihe dayanıyor.

Mardin Halkevi Bando şefliğinde bulunduğum yıllarda Mardinli alim merhum Şeyh Tahir Efendi’nin Arapça bir kitapta okuduğuna göre, Davut Peygamber’den önce Urfa’da mühim bir musiki ilerlemesi mevcut imiş.

Davut Peygamber, musiki tahsili için kendisine başvuranlara Ruha’ya (Urfa) gidiniz demiştir.

Urfa; musikisinin güzel, kıvrak nağmeleriyle şöhret bulmuş şirin bir ildir. Şehrin (beyennehreyın) yani iki nehir arasında kuruluşu, halkın eğlenti yeri olarak civardaki dağların mağaralarını (sesi güzelleştirmesi, mikrofon vazifesini kısmen gördüğü için) seçmesi bu şehir halkını musikiye teşvik etmiştir.

Urfa musikisi, çok eski olmakla beraber tarihi hakkında şimdiye kadar bir malumat neşrine muvaffak olunamamıştır.

Urfa musikisi hoyratlarıyla, mayalarıyla, gazelleriyle, kıvrak türkü ve şarkılarıyla tanınmıştır.

Urfa’da musiki, himaye ve teşvik görmeden ilerlemektedir. Anasından doğan çocuk 4-5 yaşına geldiğinde işittiği türkülerini söylemeye başlar. 8-10 yaşına geldiğinde çocukta iyi bir musiki ilerlemesi görülür. Çoğu nota bilmemekle beraber türkü ve şarkıları noksansız olarak kavrarlar. Okudukları çaldıkları türkü ve şarkıları doğru çalar ve doğru söylerler.

Urfa’da musiki öğrenmeğe ilkin telli sazla başlanır. Zamanla cümbüş, keman, tambur ve sair sazlar öğrenilir.

Her Urfalı musikiyi mektepten değil, muhitinden ve kendi arkadaşlarından öğrenir. Kış gecelerinde evlerde (sıra) gezmeleri musiki

öğrenimlerine çok yardım eder. Her Urfalı muhakkak söylemesini bilir, yüzde ellisi de bir saz çalar.

Sevgilisine selam göndermek isteyen bir Urfalı hazin sesiyle, Beşiri hoyrat denen bir makamla kırdı gözüne ilişen bir yolcuya hitap ederek;

Yara benden,

Ok senden yara benden

Yolcu yoluna kurban

Selam et yara benden

Diyerek içindeki aşk ateşini bu şekilde gidermeğe çalışır.

Yâri aklına gelince;

Yarım, yarım

Doldur ver yarım, yarım

Çıkam dağlar başına

Çağırım yarım yarım

Yârine hitap ederken;

Urfa'lıyam ben özüm

Kulak ver dinle sözüm

Mahleli sana kurban

Evvvel başta ben özüm.

Bunlara benzer hoyrat ve mayalarla bilhassa Urfa için söylenmiş bulunan türkü ve şarkılar kitabımızın başka sayfasında görülecektir.

Üstün kabiliyetli sanatkârlar yetiştiren bu memlekette kıymetli istidatların çokları himayesizlik yüzünden sönüp gitmektedirler. Urfa'da bir Konservatuar açıldığı takdirde çok iyi müzisyenlerin yetişeceği tabiidir.

Hükümetimizin bu lütfunu Urfa'mızdan esirgemeyeceğini, münasip bir zamanda bu meseleyi halledeceğini ve musiki diyarı olan Urfa'ya (hakkı olan) bir Radyo Evi'ni tesis ettiği takdirde bu radyo evinin komşu vilayetlerden seve, seve dinleneceğine ve Urfa'da yetişen sanatkârların bu radyo evini mükemmel bir şekilde türkü, şarkı ve hoyratlarıyla idare edeceklerinden emin bulunmaktayız.

Zamanımızdan evvel Urfa'da yetişen musiki üstatları pek çok ise de bunlardan halk arasında hala söylenmekte ve sitayişle bahsedilmekte olanlarını yazacağız.

Bu güzelim türkü, şarkı ve oyun havalarının kaybolmaması ve bazı açık gözler tarafından kendilerine mal edilmemesi bakımından 1936 yılından beri kendileriyle gezerek çalarak notaya aldığım türkü şarkı ve oyun havalarını notaya almakta çok zahmetimi çeken ve bugün için Allah'ın rahmetine kavuşmuş bulunan Mukim Tahir, Kanuni Eyüp Ereli, Mehmet Şengül, Neyzen İsmail Hafızı rahmetle anar, kitapta görülecek kusurlarımın bağışlanmasını rica ederim."

Urfa Eski Şehir Bandosu Şefi Osman Özsoy

2. Osman Özsoy'un Derlediği Biyografiler

Osman Özsoy kitap çalışması içinde “Zamanımızdan evvel Urfa’da yetişen musikişinaslar” başlığı ile bir bölümde 1-Dede Halil, 2-Hacı İbiş, 3-Cürre Mehmet, 4-Kekeç Muhittin, 5-Kirişçi Halil, 6-Tamburacı Derviş, 7-Hacı Sait Ağa Oğlu Hacı Mahmut Ağa, 8-Hacı Sait Ağa Oğullarından Müslüm Ağa; “Zamanımızda yetişen sanatkârlarımızdan” diyerek, 9-Mukim Tahir, 10-Tamburi (Topal) Abdurrahman, 11-Kanuni Eyyüp Ereli, 12-Tamburacı Hamza (Kel Hamza), 13-Halil Nevzat, 14-Mehmet Rıza Uğurata (Dedehayır), 15-Mustafa Ataç, 16-İsmail Şimşek (Neyzen Hafız İsmail), 17-Hasan Macit Erakın, 18-Osman Özsoy olmak üzere 18 kişinin biyografisini yazmıştır. (Fotoğraflar yazarlar tarafından eklenmiştir.)

1) Dede Halil

Urfalıdır. Kirişçioğulları’ndandır. 1811 yılında doğmuş, 1882 yılında vefat etmiştir. Kitabımızda bahsi geçen musikişinas ve ehli makam Kirişçi Halil’in dedesidir. Merhum, Urfa’mızın pek şöhretli bir musiki üstadı imiş.

Tamburacı oğullarından merhum Derviş amca bu zat hakkında ihtiyarlardan işitmiş olduğu fıkraları sağlığında bana şu şekilde anlatmıştı.

Sultan Mahmut zamanında Yeniçeriler isyan ediyorlar. Padişah isyanı bastırdıktan sonra yeniçeriliği kaldırıyor. Aradan epeyi bir zaman geçtikten sonra Sultan Mahmud’un saz heyeti her nasılsa Yeniçerilerin marşını okuyorlar. Sultan Mahmut bunlara gadabe¹⁵ gelerek heyetin Halep’e sürgün edilmelerine ferman veriyor. Heyet Halep’e sürgün ediliyorlar. O sıralarda Urfa’da Mutasarrıf bulunan bir zatın oğulları sünnet ediliyorlar. Mutasarrıf Halep Valisi’ni Urfa’ya davet ediyor. Vali Urfa’ya gelemeyince bir cemile olmak üzere heyeti Urfa’ya düğüne gönderiyor.

Heyet Urfa’ya gelip Mutasarrıfın (Sancak Beyi) düğününde icrayı ahenk ettiği sırada Saray adeti üzere fesleri çıkarıp baş açık olarak saz çaldıkları için halk tarafından kendilerine (açık başlar) adı veriliyor. Bu

---

¹⁵ Gadab: Öfke, kızgınlık

heyet Urfa'da iki ay kadar misafir kalıyorlar. Musikiye aşık denecek derecede düşkün olan Urfalılardan son derece hürmet ve misaferet¹⁶ görüyorlar.

Urfalı meşhur Ali Hafız'ın babası Mahiş Efendi vasıtasıyla Beykapısı bahçelerinden birine davet ediliyorlar. Davet olunan bahçe de Dede Halil'in bahçesine bitişik imiş. Dede Halil bahçede işi ile meşgul iken kulağına bir saz sesi geliyor. İşini terk ederek sazın bulunduğu bahçeye gidiyor. Selam veriyor. Hoş geldinden sonra oğullarına sazını getirmelerini söylüyor.

Fasıl arasında (Ali Ezber makamında) söylenen aşağıdaki şarkının meyanının yanlış söylendiğini ileri sürüyor.

Heyetin Şefi: "Biz yanlış okuduksa sen doğrusunu söyle" diyince, sazını alarak doğrusunu çalıyor. Heyetin şefi yerinden kalkmasıyla dede Halil'in elini öpüyor ve "Olsa, olsa siz Dede Halil'siniz, çünkü sizin adınızı Mabeyni hümayunda işitmişiz" diyerek kendisine çok hürmet ediyor.

Elezber makamında söylenen şarkı:

Şem'i hüsnün narına pervaneyim

Ben sana aşık değilim ya neyim

Meclisi vaslın için divaneyim

Ben sana aşık değilim ya neyim

Başka bir hatıra;

Dede Halil'in saz arkadaşlarının ısrar ve ricaları üzerine bir gece üstadın evinde musiki toplantısı yapılması kararlaştırılıyor. Gece vakit ilerliyor, yalnız başına epeyi zaman bekliyor, arkadaşlarının kendisine oyun yaptığını anlayınca sazını akort ederek tek başına musiki faslına başlıyor. Saz arkadaşlarının ses tonlarını aynen taklit ederek besteye devam ediyor. Gazel okumaya sıra gelince, arkadaşı hazır imiş gibi

---

¹⁶ Misaferet: Misafirlik. (Misafirperverlik)

adını söyleyerek gazel okuyor. Tekrar fasıla geçiyor. Fasıldaki arkadaşlarının seslerini sırasına göre taklit ederek bu şekilde faslı devam ettiriyor. Kendisine oyun yapan arkadaşları Dede Halil'in evinin dışarı kısmında kendi seslerinin ayrı, ayrı taklit edilerek faslın devam ettiğini işitince hayrette kalarak bu oyunu yaptıklarına nadım oluyorlar. Mamafih bir taraftan da, bu vesile ile Dede'nin harikulade istidadını ve kabiliyetini görmeğe fırsat bahşeden bu hareketlerinden büyük bir haz da duruyorlar. Dede'nin musikide hakikaten mahir bir üstat olduğuna kanaat getirerek ertesi günü Dede Halil'in elini öperek kusurlarının affını rica ediyorlar.

Bazı ihtiyarların anlattıklarına göre Dede Halil'in sazının adı "Ketar" imiş. Eğer bu söylenenler doğru ise bu sazın Urfa'ya o zamanlar nereden geldiği ve bugün Urfa'da değil kendisine, ismine bile rastlanmaması insanı hayrette bırakıyor. İhtiyarların Ketar diye adlandırdıkları bu saz Kitar'dan başka bir saz olmasa gerektir.

2) Hacı İbiş

Urfalıdır. 1280 yılında doğmuş, 1342 yılında vefat etmiştir. Seyahate pek meraklı bulunan bu zat, gayet güzel bir sedaya malik imiş. Yurdumuzun her tarafını gezmiş, İran'a kadar gitmiş ve birkaç defa da İstanbul'a seyahat yapmıştır.

İlk İstanbul'a gidişini merhum Tanburacı oğullarından Devriş amca şöyle nakletmişti:

İstanbul'a gitmeye niyetlenen Hacı İbiş, yaya olarak yola çıkıyor. Gittiği şehirlerde konserler vererek İstanbul'a vasıl oluyor. İstanbul'da gezmeğe devam ederken kulağına saz ve şarkı sesleri geliyor. Sesi takibe koyuluyor. Sesin büyük bir konaktan geldiğini görünce yukarı çıkıyor. Çıktığı konak meğerse o zamanın (**Darü'l-ta'lim-i Musiki Musiki**) Musiki Öğrenme Evi imiş, kendisine otur diyen olmadığı için ayakta duruyor. Öğretmen Rast makamını talebeye öğretiyormuş, talebeler bir türlü makamı kavrayamıyorlarmış. Nihayet öğretmene "müsaade ederseniz ben okuyayım" diyor.

Öğretmen hayretle, siz musikiden anlar mısınız? deyince bir rast okuyor.

Okuduğu rast gazeli de şöyle imiş.

Dil ateş, dide ateş gül ateş bülbül ateş (Fuzuli)

Öğretmen okuduğu gazelin sonunda (sen de ateş) diyerek Hacı İbiş'e iltifata başlıyor. Sandalye göstererek kahve ısmarlayıp gönlünü alıyor ve birçok makamları kendisine okutuyor. Bu şekilde aralarında bir samimiyet başlıyor. Hacı İbiş'in ne maksatla ve nasıl geldiğini anlayınca orada yatıp kalkmasını teklif ediyor. Ve Hacı İbiş'i 15 gün misafir ederek İstanbul'da birkaç konser verdirerek külliyetli bir para ile memleketine dönmesine yardım ediyor.

Azim ve metanetli olan bu sanatkâr Urfa musikisini belki ilk olarak yurda tanıtmak hevesini gaye edinerek yurdumuzun köşe bucaklarına kadar yaymış, bununla da kalmayarak İran'a kadar gitmiştir.

Çok güzel sesli ve mesleğinin aşığı olan merhumu ne kadar ansak azdır. Mevlâ rahmet eyleye.

3) Cürre Mehmet

Urfalıdır. 1256 tarihinde doğmuş, 1343 tarihinde vefat etmiştir. Sesinin pek tiz oluşu yüzünden kendisine (Cürre) lakabı takılmıştır.

Bulunduğu musiki meclislerinde hiçbir okuyucunun cesaret edemediği (Kürdi) makamının üçüncü katını hiçbir zorluk çekmeden gayet tabii olarak okumuş.

Cürre Mehmet, 1292 muharebesinde asker olarak Diyarbakır'a sevk ediliyor. O zamanın icabı birkaç ay sevk yathanede kalıyor. Bu kalmadan, fazla derecede canı sıkılan Cürre Mehmet, bir gece Urfa gazellerini okumaya başlıyor. Her nasılsa Kolordu Kumandanı yakıcı ve tesirli olan bu sesi işitiyor. Sesin sahibini bulmalarını emrediyor. Sesin sevk yathaneden geldiğini, Urfalı Mehmet isminde bir askerin okuduğunu öğreniyor.

Kumandan, bu askerin yarın makamına getirilmesini emredince Cürre Mehmet ertesi günü kumandanın huzuruna çıkarılıyor. Kumandan kendisine:

-Dün akşam gazel okuyan sen mi idin?

-Evet Paşam diyor.

-Çok güzel bir sesin var oğlum. Bu akşam seni misafirhaneden bir asker alacak, bizleri dinleteceksin diyerek kendisine birkaç gümüş mecidiye ihsan ediyor.

Akşam misafirhaneden alınan Cürre Mehmet büyük bir salona götürülüyor. Salonda Ümera, Zabitan ve başka misafirler mevcut imiş. Siyah bir köle de kanun çalıyormuş. Birkaç bardak gizlice Mehmed'e içirildikten sonra kanuncuya makam tutması emrediliyor. Kanuncunun tuttuğu Rast makamı Urfa ağzına yakışmadığı için Cürre Mehmet eliyle kanuncuya durmasını işaret ederek Urfa ağzı bir rast okuyor. Gazelin ortalarına doğru boynundan soğuk bir şeylerin akarak belinde toplandığı hissediyor. Rast Gazeli bittiği zaman yerinden kalkamayacak derecede elbise aralarının mecidiyelerle dolduğunu anlıyor. Gece yarsına kadar mütemadiyen alkışlanarak okuyor. Gerek Paşa ve gerekse hazirundan takdir toplayarak ayrılıyorlar.

4) Kekeç Muhittin

Urfalıdır. 1301 tarihinde doğmuş, 1340 tarihinde vefat etmiştir. Makamlara vakıf çok yakıcı bir sese malik imiş.

Kendisi ile konuşulduğu zaman kekemeliği yüzünden bir kelimeyi söylemekte zorluk çeken Muhittin, şarkı ve gazel okuduğu zaman dilinde rekafet olup olmadığını katiyen belli etmezmiş. Yalnız Urfa hoyratlarından birinde (Kinni'nin) elinden dediği zaman (Kikikinninin) elinden der ve bu hoyratta gayet güzel bir nağme teşkil edermiş.

(Kinni) zamanında çok güzel bir kızın adı imiş.

5) Kirişçi Halil

Urfalıdır. Kirişçioğulları'ndandır. 1284 tarihinde doğmuş, 1349'da vefat etmiştir. Meşhur Dede Halil'in torunudur. Makamlar üzerinde istediği gibi tasarruf kudretine malik bulunan Kirişçi Halil, aynı zamanda maharetli bir şekilde Darbuka çalarmış. Bir şarkı ve türküyü birkaç çeşit tempoda çalar, en üstat saz sanatkârlarını tempo oyunları ile aldatır ve şaşırtmış.

Zamanında Urfa'da musikide ve bilhassa saz ve sair aletler çalmada pek fazla ilerlemiş bulunan Ermeniler bile, onsuz musiki toplantıları yapamazlarmış.

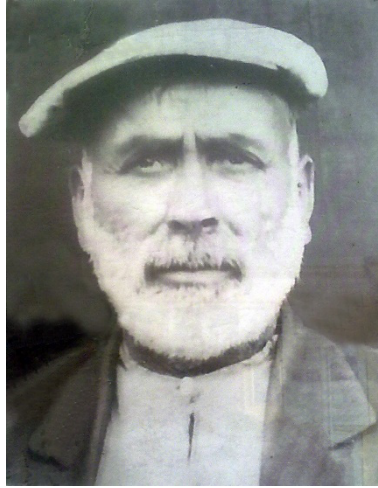
Kirişçi Halil'den musiki sahasında istifade ettikleri için kendisine fazla derecede hürmet ederlermiş.

Kirişçi Halil Urfa'mıza çok fazla musikişinas yetiştirmiş, bilhassa bunlardan en eski talebesi ve arkadaşı Tanburacıoğulları'nda Derviş'tir.

Merhum Kirişçi Halil, milli mücadelede Urfa'yı kurtaran 12'lik komitenin Reisi Büyük Hacı Mustafa Başbuğ'un en sevdiği arkadaşlarından biri imiş.

Hacı Mustafa Başbuğ musikiye olan iptila derecesindeki hevesi dolayısıyla Kirişçi Halil ve arkadaşlarını her zaman etrafına toplayarak musiki toplantıları yaptırır ve İstanbul musikisinden de istifade etmeleri için bunları İstanbul'a kadar götürerek Urfa musikisinin ilerlemesine aşırı hizmetlerde bulunmuştur.

Urfa'mıza her bakımdan büyük hizmetleri dokunmuş bulunan Hacı Mustafa merhumu burada hürmetle anmayı bir vazife addederim. Mevla rahmet eyleye.

Tanburacı Derviş (Vatansever)

6) Tanburacı Derviş

Urfalıdır. Tanburacıoğulları'ndandır. 1308¹⁷ (1892) yılında doğmuştur. 1957'de vefat etmiştir. Kirişçi oğlu Halil'in en samimi musiki arkadaşı olup, onunla yıllarca beraber çalışarak üstattan bütün makamları, şarkı ve türküleri hakkıyla elde eden yegâne üstadımızdır.

Sözünün sahibi mert, hoş sohbet bir zat olan Tanburacı Derviş, aynı zamanda Büyük Hacı Mustafa Başbuğ'un sevdiği bir arkadaşı imiş. Onunla vaktiyle yıllarca musiki alemlerinde bulunmuş, birkaç sefer İstanbul'a gitmiş ve orada Kağıthane alemlerinde, Boğaziçi'nde hususi motorla mehtap gezintilerine iştirak ederek Urfa'nın eski hoyrat ve gazellerini okumuş, Urfa musikisini hassas İstanbullulara ilk olarak dinleten bir üstadır.

İstanbul seyahatlerine ait aşağıdaki fıkrayı Derviş Amca'nın sağlığında şu şekilde dinlemiştim.

1341 yılında Hacı Mustafa Başbuğ'la İstanbul'a gezmeğe gitmiş idik. Bir gece Taksim'den dönüşümüzde köprü'nün açık oluşu yüzünden bir kayık gezintisine karar verdik. Kayığa bindikten sonra kayıkçıya Boğaziçi'ne açılmamızı söyledi. Kayığımızda Boğaziçi'ne geldiği sırada mehtaplı deniz gezintisinin verdiği neşe ile Urfa ağzı segâh okumaya başladım. Boğaziçi'ndeki yalıların pencerelerinin açıldığını ve (yaşa) diye bağırmalar işitirken, merhum Hacı Mustafa Başbuğ'un beni eliyle iterek (Geriye bak derviş) demesiyle geriye baktığımda tahminen 20-30 kayığın bizi takip ettiklerini gördüm. Hülasa gün doğuncaya kadar bu alemimiz devam etti.

Kayıktan ayrılırken kayıkçıya para teklif ettiğimizde, kayıkçı:

“Bu şerefli gece kayığımda cereyan ettiğinden para almak benim için şerefsizlik olur” diyerek pek çok ısrar ve zorlamamıza rağmen parayı bir türlü verdiremedik. Ve ayrılarak otelimize döndük.

---

¹⁷ 1892 belirtilen doğum yılı, edindiğimiz bilgilere göre 1877 yılı olmalıdır. 1926 yılında İstanbul'dan gelen Yusuf Ziya Demircioğlu başkanlığındaki Dârü'l-Elhân Heyeti'nin (İstanbul Konservevarı) Urfa'da yaptığı derleme çalışmasında okuyucu olarak kendisinden ses kayıtları yapılmıştır. 1957 yılında vefat etmiştir.

Derviş amca da diğer musikişinaslar gibi hakkın rahmetine kavuşmuş bulunmaktadır. Hak rahmet eyleye.

7) Hacı Sait Ağa oğlu Hacı Mahmut Ağa

Hacı Sait Ağa ailesindendir. Makamlara vakıf, musikiye pek fazla meraklı bir zat imiş.

Dayısı Hacı Şerif Ağa ile dağa Merkafeye¹⁸ gidiyor. Musiki faslına kendisi de iştirak ediyor. Dayısı kendisine:

"Sen sus bozarsın diyor" bu sözlerden öfkelenen Hacı Mahmut Ağa şehre geliyor. O zamanın en meşhur kanuncusu ve musiki üstadı olan Ermeni milletinden Ağob'u 40 madeni altın mukabilinde angaje ediyor. Dayısı ve o toplantıdaki arkadaşlarını aynı mevkie davet ederek Kanuncu refakatinde fasılları birer, birer geçiriyor.

Arkadaşları: "Ağa hakikaten sende büyük bir ilerleme var" diyerek kendisini takdir ettiklerinde: "Kolay olmadı, 40 gün 40 gece çalışmadan başka 40 tane de kırmızı altın bu uğurda harcandı" diyor.

Bugünkü para ile binlerce lirayı geçen serveti musiki zevki için sarf eden bir zengine ancak musiki diyarı olan Urfa'mızda rastlamak mümkündür. Hacı Mahmut Ağa, pek dindar bir zat olup dini musikiye fazla rağbet ettiği için Hazreti İbrahim'in dergahında yapılan ibadetlerde ilahiler okuduğundan halkımızın pek fazla hürmet ve muhabbetini celbetmiş idi.

8) Hacı Sait Ağa Oğullarından Müslüm Ağa

Hacı Sait Ağa ailesindendir. Gayet güzel Ney çalar, musikiye hakkiyle vakıf mühim bir musikişinas imiş. Urfa'mıza birçok Neyzenler yetiştirmiş olup en son talebesi merhum Neyzen İsmail Şimşek (Kıdey Hafız)'dır. Ciddi, sözünün sahibi, mert bir zat olup Müslüm Ağa, aynı zamanda pek mahir bir avcı imiş.

---

¹⁸ Merkefe: Urfa'nın cenubundaki dağda bir mesire yeri olup sedayı etrafa aksettirdiğinden ötürü saz heyetlerinin intihap ettikleri bir mevki. (Şanlıurfa yakınlarındaki dağda mesire yeridir. Urfalı müzisyenler yazın serin ve temiz hava almak üzere oraya -piknik yapmak ve akşam kalmak üzere- yatıya gider ve akşamları da müzik fazılları yapar.

Birçok şiirleri mevcut ise de çok sevdiği oğluna Urfa çocuk şivesiyle yazmış olduğu şiirinden elimize geçen kısmını meraklılarına sunuyoruz.

Tıflı nazım kucuma¹⁹ gel götürem hoppa²⁰ seni

Ben feda eylemişem uğruna bu canü teni

Becini²¹ doldurayım dada²² ile heppe²³ ile

Dahdaha²⁴ bindireyim gezdireyim her çimeni

Bana bir mıç²⁵ ver bir maim²⁶ var anı sana vereyim

Bu pazarlık cicidir gel edelim dinle beni

Üo²⁷ gelmiş kapıya gayrı yeter uh²⁸ eyle

İşte uf²⁹ işte pepe³⁰ işte sıcacık lebeni³¹

---

¹⁹ Kucuma : Kucağıma

²⁰ Hoppa: Gezmeye

²¹ Becini: Cebini

²² Dada: Yemiş

²³ Heppe:Çerez

²⁴ Dandah - At

²⁵ Mıç: Öpücük

²⁶ Mai: Kuzu

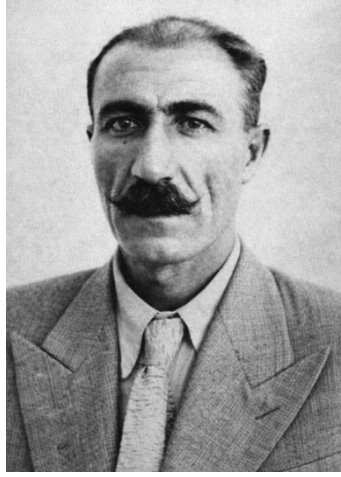
²⁷ Üo: Umacı

²⁸ Uh: Uyu

²⁹ Uf: Sıcak

³⁰ Pepe: Ekmek

³¹ Lebeni: Yoğurt çorbası

Mukim Tahir (Tahir Oturan)

9) Mukim Tahir

Urfalıdır. 1319 (1903)³² yılında doğmuş 1945 yılında vefat etmiştir. Merhum hakikaten üstat idi. Makamlara hakkiyle vakıf olan Mukim Tahir'in birçok plakları vardır. Nota bilmemekle beraber bütün makamlara aşina idi. Darbuka ve üç telli sazı çok güzel çalardı. Ankara Radyo evinde 1943 yılında verilen konserde, ayrıca yapılan hususi gecede gazeteler kendisinden sitayişle bahsetmişlerdi.

Mukim Tahir tam bir erkek yapılı, uzun boylu, iri yarı ve yakışıklı idi. Ankara'daki bir gazete Urfa gecesinden bahsederken (Mukim Tahir, Birinci cihan harbinde Çanakkale ve Galiçya'da gördüğümüz Urfalı amca ve dayılarının ta kendisi idi.) diyerek Tahir'i hakiki bir Urfalıya benzetmiş ve Tahir'in sanat derecesini takdir için de şu cümleleri kullanmıştı.

---

³² Osman Özsoy orijinal metninde Urfalı ses ve saz sanatçısı Mukim Tahir'in doğum tarihi 1319 olarak yazılıdır. Rumi 1319 senesi 584 eklenerek Miladi takvime çevrildiğinde Mukim Tahir doğum tarihi 1903 olarak bulunur. Mukim Tahir'le ilgili yaptığımız araştırmadaki bazı kaynaklarda Mukim Tahir'in doğum tarihinin 1900 olduğu yazılıdır.

Birçok konserler gördük, Orkestra şefleri ellerinde tempo değnekleriyle topluluğu idare ederlerken, Mukim Tahir, 18 kişilik Saz heyetini erkek yapılı başını öne eğmesiyle konsere Urfa divan peşrevi ile başlanmış saatlerce devam eden ve makamdan makama geçen Urfa türkülerini büyük bir hazla dinletmiş programın bitişini yine başının arkaya gitmesiyle falsosuz olarak sona erdirmiştir.

Maalesef, Urfa Mukim Tahir'den istifade etmesini bilememiş, ona bir iş bularak yanına istidatlı gençleri yetiştirmek üzere vermiş olsaydı, bugün birçok Mukim Tahirler yetişmiş olacaktı.

Bu kıymetli sanatkarımız da Zonguldak'a bir iş bulmak ümidiyle giderken yolda bir istasyonda kalp sektesinden ölmüştür.³³

Urfa ikinci bir Mukim Tahir'i zor yetiştirecektir. Hak rahmet eylesin.

10) Tanburi (Topal) Abdurrahman

Urfalıdır. 1316 yılında doğmuş 1941 yılında vefat etmiştir. Buğday pazarında iştigal eden ve başka zamanlarda topal ayağı ile hayvanlarla dağdan şehre taş nakletmekle maişetini temin ederken her nasılsa telli sazı elde etmiş, bu sazda çok güzel nağmeler icra etmeğe başlamış ve Hacı Sait Ağa zadeler Abdurrahman'ı himayelerine almışlar, kendisine bu sazdan başka bir tanbur alarak musikide ilerlemesine yardım etmişlerdir.

Bu sazda çok ilerlemiş bulunan Abdurrahman 1926³⁴ yılında Urfa türkülerini notaya almaya gelen konservatuvar Müdürü Yusuf Ziya Bey'le meşhur Tanburi Turan Bey de Urfa'ya gelmişler ve Halepli Bahçesi'nde yapılan toplantıda ben de bulunmuş idim.

---

³³ Mukim Tahir ile ilgili araştırmada onu defneden Urfalı Köşker Hacı Mustafa Nacar olayı şöyle anlatmıştır “Biz Zonguldak ili Yenice ilçesinde Demiryolu inşaatında çalışmakta idik. Urfa'da bazı konulara canı sıkılan Mukim Tahir, Urfa'dan arkadaşı Demiryolu müteahhiti Haremi Nuri'nin yanına geldi. Geldiğinin 3. günü fenalaştı, ilaç getirmeye gittik fakat ilaç gelmeden vefat etti. Şantiyenin yakınındaki bir yerde defnettik. Urfalı ünlü sanatçının mezarı Zonguldak ve Yenice'de olduğu bilinmekle birlikte Abuzer Akbıyık tarafından pek çok kez çalışma yapılmış olsa da mezarı bulunamamıştır.

³⁴ Osman Özsoy'un notlarında 1928 geçmekle birlikte tarih 1926 olarak düzeltilmiştir.

O zamanın icabı çalınan ve söylenenler balmumu plaklara tespit edilirken Abdurrahman'ın Tanburda yaptığı taksimle çok hazin nağmeler hepimizi vecde getirmiş iken Tanburi Dürrü Bey'in ağladığı görüldü.

Yusuf Ziya Bey, "Niçin ağlıyorsun Dürrü Bey?" dediğinde: "Senelerden beri Tanbur çaldığım halde bu nağmeleri yapamadığım için ağlıyorum" diyerek Abdurrahman'ın sanat ve maharetini takdir etmiş bulunuyordu.

Maalesef birçok sanatkârlar gibi Abdurrahman da kendisini içkiye vermiş, bir gece eğlenti yerinden çok sarhoş olarak evine dönerken mevsimin kış olması ve fazla derecede kar yağmış olması hasebiyle kendisini evinin kapısı önüne atabilmiş, kapıyı açmaya mecali olmadığından kapı önüne düşerek soğuktan donarak ölmüştür.

Urfa'mız Topal Abdurrahman ayarında bir sanatkârı kolay yetiştiremeyecektir.

Urfa'da müzik faslında Eyyüp Ereli (Kanuni Ayıbo) ve arkadaşları

Eyyüp Ereli-1951 yılı (Murat Badıllı Arşivi)

11) Kanuni Eyyüp Ereli

Urfalıdır. 1320 (1904) yılında doğmuş, 1953 yılında vefat etmiştir. (Kanuni Ayıbo olarak tanınır)³⁵ Çok saf ve temiz ahlaklı olan Eyyüp Ereli evvela merhum Acem Eyyüb'ün fırınında işçi olarak çalışmış ve Cüra denilen küçük bir sazla musikiye heves etmiştir.

O zamanlar Urfa'ya tiyatro kumpanyası ile gelmiş bulunan Atıf Kaptan, fırından ekmek alırken saz sesini işiterek Eyyüb'u çağırıyor. Eyyüb'un elbisesi düzgün olmadığından kendisine elbise temin ederek tiyatroya götürüyor.

Eyyüp çok kısa bir zamanda tiyatronun kanto ve diğer şarkılarını elde ediyor. Atıf Kaptan kendisini Diyarbakır'a götürüyor ve kendisine kanun alıyor. Eyyüp, kanunu da elde ediyor. Atıf Kaptan kendisini Samsun ve İstanbul'a kadar götürüyorsa da İstanbul'da kalmak istemediğinden Urfa'ya dönüyor. Urfa'da İmam Ali'nin oğlu (Mehmet Yaman'ın) gazinosunda çalışıyor. Ve uzun müddet Mehmet Yaman merhumdan ayrılmıyor.

---

³⁵ Kanuni Eyyüp Ereli, Urfa müzik camiasında “Kanuni Ayıbo” olarak tanınır. Kanuni Eyyüp Ereli, Müzik aletleri yapmasını ve çalmasını bilir. Kanununda, Diyez ve bemolleri ayarlamak için kullanılan metal alaşım mandallar yerine, kendi icadı olan loğlog (iplik sarılan küçük silindir tahta) kullanmıştır.

Eyyüp Ereli Bağlama, Kanun, Keman, Piyano, Klarnet, Ney gibi sazları çok güzel çaldığı gibi kanuna daha fazla hevesli idi. Dinine bağlı 5 vakit namazını kaçırmaz, saz esnasında fasılları icra edilirken uyuduğunu ve uykuda rüya gördüğünü ve o zaman zarfında hiçbir falso yapmadan sazı devam ettirdiğini ve faslın biteceği zaman arkadaşlarının kendisini uyandırdığını bizzat bana söylemiştir.

Eyyüp Ereli'nin birçok besteleri vardır. Bunlardan iki tanesini kendisinden notaya aldığım için derç ediyoruz. Sazını korkutan bir sanatkâr vasfını taşıyan Eyyûb'u da Urfa kaybetmiş bulunuyor. Tanrı rahmet eylesin.

Hamza Şenses (Kel Hamza)

12) Tanburacı Hamza Şenses (Kel Hamza)³⁶

Urfalıdır. Tanburacıoğulları'ndandır. 1320 (1904) doğumludur. Musikiye evvela üç telli sazla başlamış, bilahare cümbüşü elde etmiştir. Müthiş bir sese malik bulunan Hamza, (Kışlalar doldu bugün) (Urfa

---

³⁶ Tamburacı Hamza (Kel Hamza) esas İsmi Hamza Şenses'tir. Taş plaklara okumuştur. Tap Plakın üzerinde "Urfalı Hamza" yazılıdır. Kışlalar Doldu Bugün (UH), Duman Duman Olmuş (UH), Aşkın ne derin yaralar açtı (UH), Nazmiye Türküsü (Ay doğar aşmağ ister), Ne hoş olur mahpushane havası (UH), Kırımızı Gül, guncasını bağlarlar deste, Leylam (Aya bak yıldız Bak), Diyarbekir Bu mudur Urfa dağlarında gezdiğim çağlar (Urfalı Ali'nin Türküsü), Adanalı Esmer olur Yan Bakar, Kız adın Fatma güzel, Mendil bağlarım yandan (Öpmeye de kıymadım) taş plağa okuduğu eserlerdendir.

dağlarında gezer bir ceylan) gibi ve kendi bestelemiş olduğu türkülerle ün salmıştır. İlk evvela Halkevi saz ve söz gecesinde kendini Urfalıları tanıtmış ve gazino sahibi Mehmet Yaman'ın teklifi üzerine Aynüzüleyha sazında çalışmaya başlamıştır.

Hamza da diğer sanatkarlarımız gibi kendisini içkiye vermiş ve Nacar Pazarı'ndaki³⁷ sazda içkiyi fazla almış olduğundan sazın merdiveninden düşerek beyni parçalanmıştır. Müthiş bir sese malik olan Hamza'yı bu şekilde kaybetmiş bulunuyoruz.

13) Halil Nevzat

Urfalıdır. 1319 (1903) doğumlu olup Urfa'nın Su Meydanı Mahallesi'nde Hacı Hummade'nin oğludur. İlk orta tahsilini Tıp Fakültesi Eczacı kısmında tamamlayarak eczacı çıkmıştır.

Alaturka musikiye Urfa'da Alafrangayı³⁸ da İstanbul Konservatuarı'nda öğrenmiş olup, musiki nazariyatına vakıf bulunan Halil Nevzat, Kemani çok mükemmel denecek şekilde elde etmiştir.

Fransızca, Rumca ve Ermenice'yi çok mükemmel öğrenmiştir. Kadıköy Moda Caddesi Halk Eczanesi sahibi iken 40 yaşında kalp sektesinden ölmüştür.

14) Mehmet Rıza (DedeHayır)

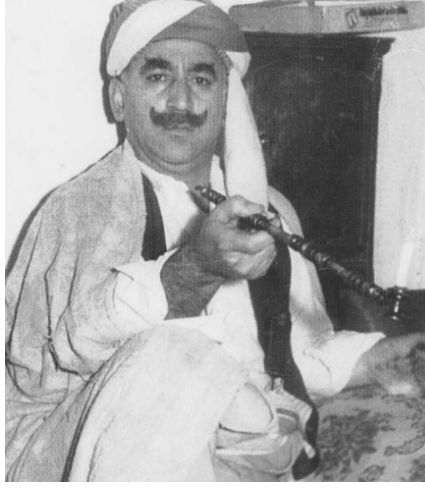
Urfalıdır. Musikide birçok sazları elde etmişse de bilhassa Kemanda ilerlemiştir. Urfa Ortaokulu'nda Musiki Öğretmeni olarak uzun yıllar hizmeti vardır.

Halkevi'nde Güzel Sanatlar Komitesi Başkanlığı'nı yapmıştır. Mehmet Rıza Uğurata bilahare öğretmenlikten istifa ederek İstanbul'da ticaret hayatına atılmış olup, Urfa musikisine hizmeti çoktur.

---

³⁷ Nacar Pazarı: Şanlıurfa'da daha çok ahşaptan el aleti, döven, çocuk oyuncakları yapılan Marangozların bulunduğu tarihi çarşı.

³⁸ Alafranga: Avrupa eğitimiyle yetişmiş, batı uygarlığını benimsemiş kimse. Alafranga müzik, batı veya Avrupa tarzında müzik.

Mustafa Ataç (Ali Çine Mustafa)

15) Mustafa Ataç

Urfalıdır. 1328 (1912) doğumludur. Musikiye ilkin kamış düdük çalmakla başlamış, bilahare Cümbüş ve Darbukayı elde etmiştir.

1943 yılında Ankara Radyoevi'ne giden Halkevi Saz Heyeti'ne ve 1946 yılında Yurt gezisine çıkan 18 kişilik heyete Saz Ekibi Şefi olarak katılmış olup İstanbul'da çok rağbet görmüş, bestelediği türküler beğenilmiştir.

Birçok türküsü vardır. Makamlara aşina, hakiki bir sanatkâr olan Ataç'ı takdir etmemek elde değildir.

Neyzen İsmail Şimşek/Kıde Hafız, (fotoğraf: Fikret Otyam-1960)

16) İsmail Şimşek (Neyzen Hafız İsmail)

Urfalıdır. 1283 (1867) doğumludur. Medrese tahsilini ikmal ettikten sonra Urfa Mevlevihanesi'ne devam ederek Müslüm Ağa'dan Ney öğrenmiş ve yapılan Mevlevi ayinlerine yıllarca Neyle iştirak etmiştir. Pek cüz'i bir ücretle Müezzinelik ederek hayatını geçindirmekte idi. Makamlara vakıf kıymetli bir sanatkâr olup Urfa'nın çok eski türkülerini gençler kendisinden öğrenmişlerdir. 81 yaşında iken musiki toplantılarına gençleri teşvik etmekte idi.

1943 Yılında Ankara'ya giden heyete dahil olarak Ankara Halkevi'nde ve Radyo merkezinde verilen konserlere Neyle iştirak etmiş, gazete ve dergiler kendisinden takdirle bahsetmişlerdir.

1946 yılında da 18 kişilik yurt gezisine katılarak 2 ay, 8 gün süren bu gezide de gençlerden geri kalmamıştır.

Bu kıymetli sanatkârimız çok müthiş bir sedaya malik idi. Her Urfalı İsmail Şimşek'i (Kıdey Hafız)³⁹ sever ve ona hürmet ederdi. Bu sanatkârimız da yokluk içerisinde 1959 yılında hayata gözlerini kapamıştır. Mevla rahmet eyleye.

---

³⁹ İsmail Şimşek Urfa müzik camiasında “Kıde Hafız” olarak bilinir.

17) Hasan Macit Erakın

Urfalıdır. 1323 (1907) doğumludur. Urfa Sanat Okulu mezunlarından olup mektep bandosunda si bemol klarnet çalarak musikiye başlamıştır.

Sonraları Piyano, Cümbüş ve Keman elde etmiştir. Notaya vakıf bulunan Macit Erakın, bir aralık Türk Ocağı Bandosu Şefliği'nde bulunmuştur.

Urfa Halkevi İdare Memuru iken memlekette telli saz çalanları bir araya toplayarak günlerce uğraşmış ve Halkevi'ne ilk olarak bir yerli saz ekibi temin etmiştir. 1936 yılında Uşak'a kardeşini ziyarete gitmiş ve bir daha Urfa'ya dönmemiştir.

Osman Özsoy Bando Yönetirken

18) Osman Özsoy

Urfalıdır. 1324 (1908) doğumlu olup Bursa Sanat Okulu'nda 2 yıl Musiki nazariyatı dersini merhum Bando Öğretmeni Mustafa Rahmi Bey'den almıştır.

Bursa'nın Yunanlılar tarafından işgali üzerine Urfa'ya gelmiş Urfa Sanat Okulu'nun Bando kısmına devam ederek Yüzbaşı Deli Mehmet

ve bilahare 7. Kolordu Mızıka Muallimi iken emekli olup Urfa Sanat Okulu'na tayin edilen merhum Ali Rıza Bey'den solfej ve armoni dersi almıştır.

Ali Rıza Bey'in vefatından sonra Sanat Okulu'nun lağvı ve Halkevlerinin teşekkülü üzerine Halkevi Bando Şefliği'ni fahri olarak yıllarca idare etmiş, 1935 yılında Mardin Halkevi Bando Şefliği'ne tayin edilerek 2 yıl çalışmış, Mardin Belediye Reisi olan Atıf Ulusoglu'nun Urfa Valiliği'ne tayini ile Urfa'da sönmüş bulunan bandoyu canlandırmak için Urfa Halk Okuma Odası Memurluğunu yapmak ve bando şefliğini de yürütmek üzere Urfa'ya celb dilerek odacılardan müteşekkil Bando takımını yeniden yetiştirmiş olup bu öğretmenlik 1950 yılına kadar devam etmiştir.

1 Mayıs 1955 yılında Adıyaman Bayındırlık Müdürlüğü Anbar Memurluğuna sırf Adıyaman'da Bando takımı yetiştirme gayesiyle tayin ettirilmiş ise de Bando aletlerinin temini için icab eden para olmadığından 1963 yılına kadar Adıyaman'da Bando teşkili mümkün olamamış, Alaeddin Kral Paşa'nın Adıyaman'a Vali tayin edildikten sonra 23.000 lira temin edilerek 18 kişilik Bando takımı faaliyete geçirilmiş ise de 3 yıl yaşayabilmiştir. Bilahare Sayın Vali Rağıp Gerçek'in himmetiyle özel İdare bütçesine konulan 12.000 lira ödenekle bir yıl yaşamış, Rağıp Gerçek'in Adıyaman'dan nakli ve yerine tayin edilen Vali Naci Bozkurt'un 12.000 lirayı bütçeden kaldırması sonucu Bando dağılmış ve aletler de Halk Eğitim Merkezi'nde muhafaza edilmektedir.

3. Urfa İçin Söylenen Mânî, Gazel, Türkü ve Hoyratlar

(Osman Özsoy kitap çalışmasının bu bölümünde aşağıda yazılı Urfa'da söylenen mânî, gazel, türkü ve hoyrat sözlerine yer vermiştir.)

Urfa bir yana düşer
Zülûf gerdana düşer
Bu nasıl baş bağlamak
Her gün bir yana düşer

....

Urfalıyam (Kerküklüyem) ben özüm
Kulak ver dinle sözüm
Mahleli sana kurban
Evvel başta ben özüm

.....

Urfa bir dağ içinde
Gülü bardak içinde
Urfa'yı Hak saklasın
Bir yarım var içinde

.....

Urfalıyam ezelden
Gönlüm geçmez güzelden
Gönlümün gözü çıksın
Sevmeyeydim ezelden

.....

Urfa'nın bedenleri
Çevirin gidenleri
Tutun, tutun öldürün
Yârı terk edenleri

.....

Urfalıyam dağlıyam
Bahçalıyam bağlıyam
Ben yürekten vuruldum
Ciğerimden dağlıyam

.....

Urfalı dedikleri
Çiğköfte yedikleri
Çok hoşuma gidiyor
Nere lo dedikleri

.....

Urfa'nın Nemrut tahtı
Yağmur yağdı sel aktı
Urfa'nın güzelleri
Beni derde bıraktı

.....

Urfa yolu düz gider
Bir hızlımal kızı gider
Bu kız yolu şaşırımış
İnşallah bize gider

.....

Urfa'nın çardakları
Su dolu bardakları
Pek hoşuma gidiyor
O yârin yanakları

.....

Urfa yolu düze düştü
Sırmalı saçlar yüze düştü
Ağla gözlerim ağla
Ayrılık bize düştü

.....

Urfa bir beden olsa
Yara bir giden olsa
Ateşine yandığım
O da bir adam olsa

.....

Urfa'mızın bahçeleri bir sıra
Kara gözlüm gel gidelim Mısır'a
Şan verelim şu yirminci asıra

.....

Urfa'nın dağları dumanlı dağlar
Ciğerim yanıyor anam gözlerim ağlar
Benim zalim derdim cihanı dağlar

Vurma avcı vurma ben yaralıyam
Anamın babamın bir tanesiyem

Urfa dağlarında gezer bir ceylan
Yavrusun kaybetmiş anam ağlıyor yaman
Yavrumun derdine bulmadım derman

Vurma avcı vurma ben yaralıyam
Anamın babamın bir tanesiyem

Hamza'nın ölen kızı için bestelediği kendi eseridir.

4. Urfa Musiki Heyeti Konser Turnesi

Urfa müzik heyetleri, geçmişte çeşitli vesilelerle yurdun farklı bölgelerinde konserler vermiştir. Bu geziler arasında en dikkat çekici olanı, **Osman  zsoy**’un ekip başkanlığında, 1946 yılında Urfa Saz ve Oyun Ekibi’nden 18 sanatçının katılımıyla gerçekleştirilen turnedir.

Söz konusu ekip turne boyunca Türkiye’nin pek çok şehrinde büyük beğeni toplayan konserler icra etmiş ve **Urfa**’nın adını başarıyla ve onurla temsil etmiştir. Hiçbir maddi çıkar gözetmeksizin yola çıkan ekip, **2 ay 8 gün** süren uzun ve zorlu yolculuk boyunca uğradığı şehirlerde konserler vererek büyük takdir toplamıştır. Verilen konserler yerel basında övgüyle yer bulmuş ve beğeni kazanmıştır.

Bin bir imk nsızlık ve meşakkat içinde gerçekleştirilen bu turne kapsamında Müzik Heyeti; **Birecik, Gaziantep, Adana, Mersin, Eskişehir, Bursa, Ankara** ve **İstanbul** gibi birçok şehirde sahne almıştır. Böylece Urfa’nın millî oyunlarını ve türkülerini yurdun farklı bölgelerine taşıyarak, şehrin kültürel mirasının tanınmasına önemli katkı sağlamışlardır.

Gittikleri şehirlerde ilgi çok olunca, ısrarlar üzerine programlanandan daha çok kalmak zorunda kalmışlardır. Mesela Gaziantep’e 3 konser vermek üzere gidilmiş Gaziantep’lilerin, göstermiş oldukları yakın ve sıcak alaka konserin birkaç gece daha uzamasına sebep olmuştur.

Osman  zsoy alışmasında

Urfa Musiki Heyeti’nin Yurt Konserleriyle İlgili Yazdığı Metin:

Urfa Yerli Saz ve Oyun Ekibinin 1946 Yılı Gezisinde Yurtta Bıraktığı İntibalar

1946 yılında Urfa saz ve Oyun ekibinden 18 arkadaşın birleşmesiyle bir yurt gezisine çıkılması kararlaştırılmıştı.

Hiçbir yerden maddi bir menfaa gözetilmeden bu işe karar verilerek geziye evvela Birecik’te bir gece konser vermek suretiyle başlanmıştır.

İkinci gün Gaziantep’e 3 konser vermek üzere gidilmiş Gazi Yurdun Urfa gençlerine göstermiş oldukları yakın ve sıcak alaka konserin birkaç gece daha uzamasına sebep olmuştu.

12 Temmuz 1946 gün ve 548 sayılı Gaziyurt Gazetesi'nden bazı parçaları ayrı ayrı aşağıya alıyoruz:

Antep'te Müstesna Bir Gece

“18 Kişilik Urfa saz ve oyun Heyeti halkın mütemadi alkış, yaşa, varol sesleri arasında mükemmel bir surette konserlerini verdiler.”

“Kahraman Urfa'nın kahraman çocuklarını başlarında heyet Başkanı Osman Özsoy olduğu halde kendilerini tebrik eder, gidecekleri şehirde başarılar dileriz.”

Gibi takdirkâr ve uzun yazılarla heyeti tebrik etmekte ve çok yakın alaka göstermekte idiler. Hulasa: 2 ay 8 gün süren uzun bir zaman zarfında heyet her gittiği şehirde takdirle karşılanmış ve o şehirler gazeteleri kendilerinden sitayişle bahsetmişlerdi.

Heyet Birecik, Gaziantep, Adana, Mersin, Eskişehir, Bursa, Ankara ve İstanbul gibi şehirlerde konserler vererek Urfa'mızın Milli Oyun ve türkülerini yurda tanıtmak fırsatını azim ve metanetleri sayesinde başarmışlardır.

18 kişilik heyetin adları ile bir hatıra olmak üzere de Gaziantep Kırkayak bahçesinde çekirmiş oldukları fotoğraflarını aşağıya derc ediyoruz.

1-Başkan: Osman Özsoy

2-Saz Şefi: Mustafa Ataç

3-Kanuni: Eyüp Erel (Merhum)

4-Saz: Bedi Maraş

5-Cümbüş: Abdurrahman Savaşan

6-Saz: Mehmet Şengül (Merhum)

7-Saz: Mehmet Ataç

8-Ney: İsmail Şimşek

9-Okuyucu: Ali Rıza Okutan

10-Okuyucu: Mehmet Toptan

11-Okuyucu: İsmail Aksoy

12-Okuyucu: Abdi Saraç

13-Oyun Şefi: Müslüm Baran

14-Oyuncu: Mehmet Çelikada

15-Oyuncu: Yasin Yeşilgül

16-Oyuncu: Halil Söğüt

17-Davulcu: Abdurrahman Teksöz (Merhum)

18-Zurnacı: Salih Çiçek (Merhum)''

Bandocu Osman Özsoy yönetiminde, 70 gün boyunca birçok ilde konserler veren
18 kişilik Urfa Müzik ve Halk Oyunları Heyeti Gaziantep'te. 10.07.1946

Ayaktakiler (Soldan Sağa), Ekip Başkanı Osman Özsoy (Bandocu Osman), Oyun Şefi Müslüm Baran (Keruka Müslüm), Oyuncu Mehmet Çelikada (Sarı Rahme'nin Oğlu), Oyuncu Yasin Yeşilgül (Kasap Yasin), Okuyucu İsmail Aksoy (Karaköprülü İsmail), Saz Mehmet Ataç (Ali Çine Mehmet), Cümbüş Abdurrahman Savaşan (Cincih Abe), Okuyucu Mehmet Toptan (Badeyin Oğlu), Saz Şefi Mustafa Ataç (Ali Çine Mustafa); sandalyede oturanlar soldan sağa: Ney İsmail Şimşek (Kıde Hafız), Saz Mehmet Şengül (Çırcır Mahey), Kanuni Eyüp Erel (Kanuni Ayıbo), Saz Bedii Maraş, Okuyucu Ali Rıza Okutan; yerde oturanlar soldan sağa, Davulcu Abdurrahman Teksöz (Avde Emmi), Oyuncu Halil Söğüt (İplikçi Halil), Okuyucu Abdi Saraç (Küçük Abdi), Zurnacı Salih Çiçek (Saliho). (Fotoğraf: Hikmet Abacı Arşivi)

URFA ŞENLİKLERİ

1 AĞUSTOS PERŞENBE
Tepebaşı Belediye Bahçesi

2 Ağustos CUMA
Suadiye PL. I Gazinosu

3 Ağustos CUMARTESİ
Yenikapı NUR bahçesi Matine
RELVÜ Bahçesi Suare

5 AĞUSTOS PAZARTESİ
Bebek Belediye Bahçesi

6 Ağustos SALI
BEŞİKTAŞ AÇIK HAVA Sineması

7 Ağustos ÇARŞANBA
ÇİFTE SARAYLAR Bahçesi

8 AĞUSTOS PERŞEMBE
Büyükdere BEYAZ PARK

9 AĞUSTOS CUMA
Kadıköy SÜREYYA bahçesi

10 AĞUSTOS CUMARTESİ
Tepebaşı Belediye Bahçesi

1 - HAVA YAGMURLU OLDUGU GUNLER ŞENLİKLER SES TİYAT-
ROSUNDA YAPILACAKTIR.

2 - HER YERDE MATINELER SAAT 16 da SUARELER 21 dedir.

3 - DÖNÜŞLER İÇİN VASITA VARDIR.

KIZILAY EMINÖNÜ MERKEZİ

Levent Dincelmez Matbaası

Osman Özsoy'un yönetimindeki Urfa Müzik ve Halkoyunları Heyetinin
İstanbul konser programı afişi -Ağustos 1946

*Ankara Radyoevi'nde program yapan Urfa Müzik Heyeti (1943)
Marangoz Halil, Öğretmen Cevdet, Bekçi Bakır, Karaköprülü İsmail,
Mukim Tahir, Çırçır Mahe, Aşçı Hoca, Kör Kadir*

5. Urfa Kurtuluş Türküsünün Hikâyesi

Birinci dünya savaşından sonra imzalanan Mondros Mütarekesiyle, 7 Mart 1919 tarihinde Urfa önce İngiliz askerleri, İngilizlerin ayrılmasıyla, 31 Ekim 1919 tarihinde Urfa'yı Fransız askerleri işgal etmişlerdir.

Düzenli bir silahlı kuvvetle değil, şehrin eşrafından 12'ler başta olmak üzere, şehir merkezi eşrafından, ilçe ve köylerden katılan aşiret mensuplarından oluşturulan mahalli milislerle Urfa Fransız düşman işgalinden kurtarılmıştır. Urfalılar bu kurtuluş mücadelesinde birçok şehit vermiştir. Şanlıurfa, Gaziantep ve Kahramanmaraş'tan sonra kendini kurtaran üç şehirden biri olmuştur.

Urfalı, kurtuluş savaşında büyük mücadeleler vererek bir destan yazmış, halk kanı canı pahasına 61 gün çarpışarak düşman kuvvetlerini aziz şehrimizden gitmeye 11 Nisan 1920 tarihinde mecbur etmiştir. Kötü hava şartları, maddi imkansızlıklar, silah ve cephane yokluğu Urfalıları yıldırmamış, mücadelelerini bir an olsun durdurmamıştır.

Çetin geçen kurtuluş günlerinde Urfalıların gösterdikleri mücadele ve kahramanlıklar dikkate şayandır.

Halkın oluşturduğu milis kuvvetlerinin düşmanla göğüs göğüse çarpışıp şehri düşman işgalinden kurtardığından ve Urfalıların bu kahramanlıklarından dolayı Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce 1984 yılında Urfa'ya "Şanlı" unvanı verilmiştir.

İşte kurtuluş savaşı sırasında Fransızlara karşı yapılan kurtuluş mücadelesi kültür hayatımıza da yansımış, türkülere ve hoyratlara konu olmuştur. Kurtuluşun simgesi olan türkü "Kolumu Salladım Toplar Oynadı (Tıfındır Hastane karşıma Karşı)" türküsüdür.

Bu türkü, Muzaffer Sarısözen tarafından, Mehmet Türkoğlu'ndan derlenerek 08.06.1973 tarih ve 295 numara ile "Tıfındır Hastane" adı ile TRT repertuarına alınmıştır.

Osman Özsoy hazırladığı "Urfa Musikişinasları ve Halk Müziği" derleme notlarında, Şanlıurfa'nın düşman işgalinden kurtuluşu ile ilgili söylenen "Kolumu Salladım Toplar Oynadı (Tıfındır Hastane karşıma Karşı)" türküsünün hikayesini ve türkünün sözlerini şöyle yazmıştır:

Urfa'nın Kurtuluş Türküsü Nasıl Nerede Bestelendi

"Güzel Urfa'mızı işgale gelen işgal orduları şiddetli bir kış mevsiminde 61 gün geceli gündüzlü çarpışmadan sonra işin kolay olmadığını anlayarak şehri terke karar vermişlerdi.

Şehirden 3 saat kadar bir mesafe ayrıldıktan sonra beraberlerinde bulunup kendilerine her hususta yardım eden Urfa'nın azılı Ermenilerinden gönüllülerin, yol üzerindeki kuyulardan hayvanlarını sulamak için gelen köylü kızlarının namuslarına el atmak küstahlığında bulunmuşlar, Bu hareketleri köylüler tarafından şiddetle mukabele gördüğü için işi silaha aksettiren Ermenilerin bu hareketine esasen içerlemiş bulunan köylülerle, civar köylülerin de katılmasıyla düşmana ateş açılması üzerine haber derhal Urfa'ya ulaştırılmış ve henüz elinde silahının namlusu soğumamış bulunan Urfa çeteleri seri hareketle köylünün imdadına yetişerek çetin bir muharebe başlamıştı.

6 saat süren çok çetin çarpışmaya Urfa kadınları da omuzlarında su dolu tulumlarla çetelere su taşımak suretiyle muharebeye iştirak

etmişlerdi. Muharebe sonunda düşman kamilen imha edilmiş, Türk'ün namusuna el uzatmak küstahlığında bulunan Ermenilerle birlikte onları destekleyenler de cezalarını Urfa çetelerinden görmüş bulunuyorlardı. Şimdi her Urfalı elinde silahı muharebe meydanını terk ederken, kalem ve kâğıda hacet kalmaksızın güfte ve beste tamamlamaya başlanıyordu.

Çetelerden bir şöyle diyor:

Şebeke⁴⁰ dağından atladım geldim

Bombalarım döküldü topladım geldim

Birkaç Fransız'ı pakladım geldim

Ara Nağme:

Di yürü, yürü yürü kumandanım yürü

Çetelerin gidiyor dönmüyor geri

Diğer bir çete:

Fransız'ın başında kırmızı fesler

Atılıyor bombalar gelmiyor sesler

Ruhları çekilmiş kalmış kafesler

Ara nağme:

Di yürü, yürü yürü kumandanım yürü

Çetelerin gidiyor önü süre yürü

Diğer bir çete:

Şebeke dağları yüce yüce dağlar

Sajo⁴¹ oturmuş yarasını bağlar

Fransız askeri hüüngür, hüüngür ağlar

Ara nağme:

---

⁴⁰ Şebeke: Urfa Kuruluş Savaşı'nda 11 Nisan 2020 günü Fransız işgal kuvvetleriyle göğüs göğse çarpışmanın olduğu, Urfa'nın batısında yer alan dağlık bölge.

⁴¹ Sajo: Fransız İşgal kuvvetleri kumandanı Yüzbaşı Sajous

Di yürü, yürü yürü kumandanım yürü

Çetelerin gidiyor dönmüyor geri

Diğer bir çete:

Tılfındır⁴² Hastahane karşıma karşı

Kafir Fransız'ın bomba atışı

Urfa Çetelerinin süngü takışı

Ara nağme:

Hulasa: Çeteler şehre girdikleri zaman bu tarihi ve milli şarkımız da tamamlanmış ve ezberlenmiş bulunuyordu. Zafer dönüşü ile yürüyüş esnasında güfte ve bestelenen bir şarkı, ancak şiir ve musiki diyarı olan Urfa'mıza yaraşır bir kabiliyettir.”⁴³

---

⁴² Tılfındır: Şanlıurfa'da bir tepe. Tel futur, İftar tepesi manasına gelir.

⁴³ Derleme çalışmalarımız sırasında Urfa Kurtuluş Türküsü ile ilgili yukarıda yazılan türkü sözlerden başka, aşağıdaki sözleri de tespit ettik.

Kolumu salladım toplar oynadı

Kara taş içinde çete kaydadı

Yaşasın Urfahılar teslim olmadı

Di yürü, yürü yürü kumandanım yürü

Çetelerin gidiyor dönmüyor geri

Çekerim çekerim gitmez kadana

Fransız'ın kurşunu değmez adama

Dönmezsem haber verin anama

Di yürü, yürü yürü kumandanım yürü

Çetelerin gidiyor dönmüyor geri

Şişkonun damından atladım geldim

Cabırhanam döküldü topladım geldim

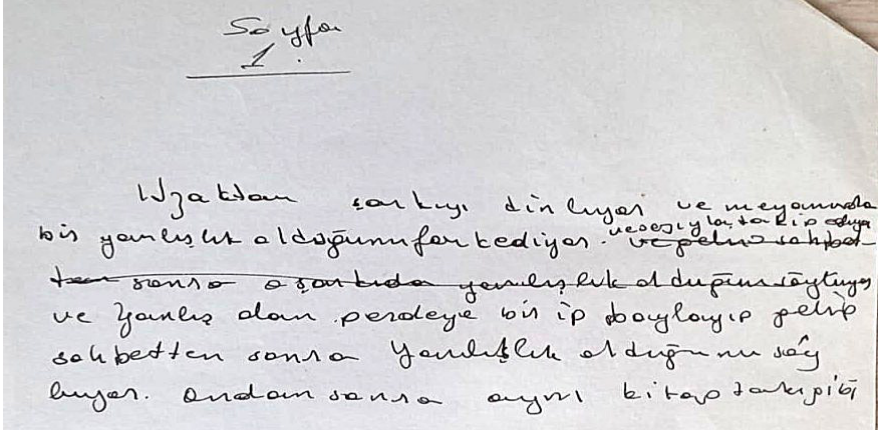
Hayın düşmanları pakladım geldim

Urfa Kurtuluş Savaşı'na Katılan Çeteler Bayram Töreninde (Milis Kuvvetleri)

6. Osman Özsoy'un El Yazısı ile Yazdığı Notlar

Osman Özsoy metinleri daktilo etmeden önce, araştırmalarını kendi el yazısı ile kaleme almış ve üzerinde düzeltmeler yapmıştır. Kitap hazırlık çalışmasında el yazısı ile yazdığı bulabildiğimiz sayfaların suretleri aşağıdadır.

Câirre Mehmet kâim u iyi olan
ve bilhassa Zilli def çalması.
Oğamının meşhur kumendesi ve müzisyeni
Süverekli efendi meşhur kumenci Maydo.
(esmeni) onların gurubunda Zilli def
çalar ve gajel okunmuş. ki Oğamında
~~1 meci ziye piri~~ çok bir para olan
1 meci ziye almada çalınmış.

Ketec meclittin.
en fazla istidadi kalata makamında
imış.
(Kinri değil Kinne'dis oda bir kız adı.)

Kırışçı Halil:

Deade ve Ataları yani ecdadı Zencî
Abdullah Mehmet Ali paşanın Zencî
Makamında kırışçı ve yanî snasında
Hıfaya ecdadının birisi Musindan uşfa
gırpelmıştı. Musında arazileri otduğun
icin kırışçı Halil Musında uşfa
olan arazilerini almak için musna-pîtnis
azamane kadasın iki ikenmiş. İki işni-
dipi için Hıfaların yerinde büyük bu tosun
nasmış Musindan Hıfaya dânyünde kalesten
felcekmis kendisini karışılama için bütün uşfa
esnafı esnaf başkaları ile birlikte dânyin
alimlerinden de murekkep kadas (akaba başın
fûrûz poza neyROUTINA kadas) karışılamaşlar peşdik
Zindan öte sağı karışta) karışılamaşlar peşdik
Halil sonra işi için piden kırışçı Halil
Musindan arazi işi için piden kırışçı Halil
dânyünde iki işni için hiç kimse karışılama
mıştı.

TAM-BURACI Derviş

Temir oğullarındandır. Damburacılardan yependir.
50 sene işi almışta bulunmasına rağmen
ağzına işi koymamıştır.

1795
1349
46

MÜSLÜMAN İPTA. KALIRIYI NEYİSİDİR.
İstanbulda gitmiş ve hiç bir vasıtayla
bunlardan herşeyi bir sentin olma kaydını
ile tinnin yavaş yavaş, İstanbulda sığınan
bir neyzele karışmış. Kendisi çok meşhur
bir neyzen olduğunun zannedilmiş. Şişman
neyzen ne arıyorsa enletmiş. Neden neyze-
ların iflahıyım demiş. O ana kadar ~~o~~
o şişman adamın neyze olduğunu bilmiyormuş.
Şişman adam sonra bir neyze iflahıyım demiş
neyi iflah iflah iflah iflah iflah iflah iflah iflah
neyi daha ağırla almamış. ve iflah iflah
denmiş.

Dil Ates, di de Ates. Sinea

~~Gül~~ ates, büt büt ates.

Sine ates, suylar yar ates,

Gül ates, bül bül ates,

Sünbül ates, cüyü bar ates.

Raha bulmak ne mümkün s

suzişi minnette uşakie

Fuak ates, vısal ates

Bolaci intizar ates.

Nesimi ates çıkardı

gönce-i çeşmi ümidinden

Bıraktı gülseni amardime

Berkı bahar ates.

Surahi elde hançer

belde hep takmış takındırması.

⊙ a fet sufler cevvaler.

peldi, yanar ates.

Nola yansam Yakınsoım rıffeta

Bezmi muhabbetteki aşk ates.

Mey ates, küsnü yarı gül gızar ates.

ro-fet

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

OSMAN ÖZSOY ARŞİVİNDEN

FOTOĞRAF ALBÜMÜ
VE
GAZETE KUPÜRLERİ

OSMAN ÖZSOY FOTOĞRAF ALBÜMÜ

Osman Özsoy arkadaşlarıyla

Emniyetin Kuruluş Yıldönümünde Adıyaman Şehir Bandosu 10.01.1964

Adıyaman Şehir Bandosu- 1965

Atatürk'e saygı ziyaretinde 67 ilin Ayniyat Muhasipleri ile-14.10.1963

Osman Özsoy'un oğlu Ali Özsoy, Bahattin Açıkgöz, Sıddık Açıkgöz, Ali Açıkgöz, Fethi Güneş ve Önde İbrahim Tatlıses

Bandocu Osman Özsoy ve eşi Anzelha Özsoy

Osman Özsoy, kızı ve oğlu ile birlikte akordeon çalarken

Osman Özsoy-1970'li yıllar

Ali Özsoy (Osman Özsoy'un oğlu) / Anzelha Özsoy (Osman Özsoy'un eşi)

Bandocu Osman Özsoy'un torunu Osman Özsoy ve eşi Esengül

Osman Özsoy arkadaşlarıyla 1940'lı yıllar

Osman Özsoy Ankara'da Anıtkabir'de törende 14.10.1963

*Osman Özsoy, E. Milletvekili Avukat Kemal Badıllı ve Eyyüp Erelî-10.11.1951
(Murat Badıllı Arşivi)*

Bando Şefi Osman Özsoy, Mardin Bandosuyla / 1935-Mardin İdadi Mektebi Bahçesi

Osman Özsoy ve Avukat Kemal Badıllı-10 Kasım 1951 Urfa

HER YÖNDEN Kalkınan Adıyaman

Yıl : 1 Sayı : 8

ANACIMIZ TOPLUMUN KALKINMASIDIR

5-Ağustos-1965

Kalkınmanın hedefi:

K Ö Y

Ragıp Gerçekler
Vali

Toplum kalkınmasının, nüfusunun %70'ini
sinesinde toplayan köyün kalkınması olduğuna
inanıyoruz.

Bu inançta, bütün kalkınma çabalarının ana
yönü köy ve köylüye dönük hazırlanmış takdirde,
bütün yurttaşına serpilmiş doğanın ve küçük top-
luluklar olan köylerin kalkınması, bütün yurdun
kalkınması olacaktır.

Bu amaçın gerçekleştirilmesi, köylerin kendi köylü-
leri arasında gerçekleri temsilci ve idarelerinin
önderlik niteliklerine bağlıdır.

Köy Muhtarları ve İhtiyar Kurul Üyelerinin ar-
zulanan niteliklere sahip olmaları, toplum kalkın-
masında, hiç değilse tempoya hızlandırarak bir
unsur olduğu esiktir.

Bu bakımdan, köyün Muhtarları ve İhtiyar Kurul
Üyeleri, Kanunların kendilerine verdiği geniş yetki-
leri ve sorumlulukları tam olarak bilecek ve bunları
kullanabilecek nitelikte kimseler olmalıdırlar ki,
Kanunların ve kalkınma plan ve prensiplerinin ön-
gördüğü tarzda çalışabilsinler, köylünün derilerini
ihtiyaçlarını ve arzularını, duyurmak, korumak ve
yerine getirmekte etkili olabilsinler.

Diğer sâtnanlarımızda bulabileceğiniz, 442 sayılı
köy Kanununun Muhtar ve İhtiyar Kurul Üyele-
rine yüklediği görevleri ve verdiği yetkileri kısa özet-
ler halinde yayınlamış, ön sebatpe faydalı gördük.

Bundan böyle, köy görevlilerinin aydınlatılması
ve yetiştirilmesi için her sayımızda bu konu üz-
ründe ısrarla durularak, köylülerimizin idare ve kal-
kınmasında bir çok görevleri ve yetkileri olan Muhtar
ve İhtiyar Kurul Üyelerinin daha bilgili bir hale
gelmelerine yardımcı olmağa çalışılacaktır.

Adıyaman'da 15 gün

12 - 13 yaş arasındaki Genç Çiftçi köylü çö-
reklerinin iştirakiyle, Adıyaman T. Ziraat Müdür-
ü'nün Gölsöy'deki Göller kıyılarında tatbikat yap-
mak üzere bir 4 K Eğitim Kampı açılacaktır. Bu
kampa muayyen yaştaki her Köylü çiftçi iştirak
edilecektir.

— Devamı sayfa 3 te —

Adıyaman Şehir Bandosu

Ali Çiftçi

Şehir Bandosu Dernek Başkanı

Mantiki bir düşünüşle
Bando'yu ölçülü seslerle
çalınan müzik aletleri top-
luluğu diye tarif edebi-
liriz.

Bandonun tarihi hakkın-
da kesin bir bilgiye sahip
değiliz. Bununla beraber
Müzikteki ses tonlarının
tanınması ve empoze edil-
mesinden sonra millî
marşların daha canlı ve

la yapılan özel merasim-
lerde yer yer davul zurna,
ve ince saz yerine Bando
ikame edilmektedir.

Bandonun müzik aletleri
ve sanatkarları topluluğu
olması her yerde, her za-
man teşkilî güçtür. An-
cak aletler ve sanatkar
imkânlarına sahip olun-
duğunda teşkilîne gidiir.
Topluluğun millî duygu

yaşam ve emek harca-
masına dayanan Bando
kursiyelerine maddî im-
kân sağlanamadığından
arzulan teşkilâtınma
ve ilerleme olmadı. Be-
lediyenin finanse edeme-
diği aletler bu defa Halk
Eğitim Başkanlığına dev-
redildi. Halk Eğitim Baş-
kanlığı da mevzuatının
müsaadesi kadar kursiyer-

orijinal bir tempo ile çal-
ınmasından doğan iltih-
yaç gelişmiş, pratik çal-
ınan sas alette inin yer-
ini almıştır. Yurt çapın-
da daha çok Askerî Bir-
liklerde yer almış bundan
sonra da Şehir Bandoları
tesis olunmuş, nihayet
Batıdaki büyük şehirle-
rimizde hususî merasim-
lerde çalınan ve bir kaç
parçada ibaret özel Ban-
doların teşkilî ini de sağ-
lanmıştır.

Bugün yurdumuzda;
resmî ziyaretler, Millî
Bayramlar, Törenler Ban-
donun iştirakiyle olmak
tadır. Ayrıca özel olarak
davul zurnalı ve ince saz

ve heycanını sesle dile
getiren Bando olduğuna
kanaat getiren topluluk
bu güçlüğü yenmesini
de bilmişlerdir.

1963 te ilk teşebbüs, bu
devrede Adıyaman'da
Valilik yapan Alâeddin
Kiral tarafından olmuş-
tur. Sayın Vali halktan
sağlanan yardımla Adıya-
man için Bando aletleri
satın almış, alınan aletleri
Merkez Belediyesine dev-
retmiştir. Bando, İhtiyar-
dışık hizmetlerinde ve
zile gören ve eskiden
Bando Şefliği yapmış
Osman Özsoy'un yöne-
tlimi ile teşkilî ve geliş-
tirmeye bağlandı. Ancak

lere birer kıyafet temi-
ninden ileri gidemedi tek-
rar dağılma istisnâ gös-
terdi.

Bandonun dağılma isti-
dadını inşahide eden
ve sebatını kesinlikle
tesbit eden Sayın Valimiz
Ragıp Gerçek 1965 sk-
çalışı yılı bağından itiba-
ren kurumsaldan Bando
Derneğine ünlüsüyle
Öğretmen ve Öğ enile-
rine maddî imkân sağla-
dılar. „Emeklerinin kar-
şılığını cüz'î de olsa almış
olan Öğretmen ve kursiy-
yelerin istekli çalışmaları
battısı, 5 ay gibi çok
k sa bir devrede Bando-

(Devamı Sa 4 de)

Adıyaman Şehir Bandosı

(Baştarafı Sa. 1 de)

nun Vilâyetin şanına yakışır bir seviyeye getirdiler. 6 ay sonra, kıymetli sanatkâr Osman Özsoy'un yönetimindeki genç kabiliyetlerin Bando yu senelerce çalışmış bir Bando seviyesine getireceklerine şüphemiz yoktur. Çünkü şimdiden 15 kadar marşı başarı ile çalmaktadırlar.

İdareci ve halkımız tarafından benimsenen alaka gören Şehir Bandosunun iştiâkiyle bundan sonra Adıyaman Milli günlerini canlılık içinde kutlama imkânına sahiptir.

Adıyaman Şehir Bandosunun aletleri ve bu aletleri çalan kursivelerin isimleriyle yöneticisinin ismi aşağıda sıralanmıştır.

Osman Özsoy	— Bando Sefi (Öğretmen)
Hüsnü Vural	= Bariton
Abdurrahman Toludan	= Bariton
Mehmet Bağcı	— Tronpet
Engin Çiftçi	— Klarnet
Cengiz Çiftçi	— Saksafon
Kâzım Özçelik	— Davul
Hasan Özdemir	— Zil
Mahmut Özkaya	— Kornet
Nurcan Ulusan	— Kornet
Hüseyin Karakaş	— Tronpet
Reşit Özkul	— Klarnet
Mustafa Köylü	— Alto
Şahri Ataay	= Alto
Osman Ünlü	= Trombon
Hüseyin Doğan	— Trombon
Metin Ayılmaz	— Trampet

anlaşılacağı bir şekilde dereler, tepeler, yollar ve diğer değişmeyen işaretli yerlerden geçecek bir şekilde tesbit edilmelidir.

İhtilâflı sınırlar tesbit edilip karara bağlandıktan itibaren beş sene geçmedikçe değiştirilemez.

KÖY ORTA MALLARI

2 - Köy orta malı devlet malı gibi korunur. Ve bu türlü mallara el uzatanlar Devlet malına el uzatanlar gibi ceza görürler, köy orta malları ile otlakiyelerin, mer'aların ve harman yerinin tahsis gavesine uygun olarak kullanılması şarttır. Tahsis gavesi dışında kullananlar ve tecavüz edenler T C Kanunu gereğince ceza görürler.

MUHARIRIN GÖRECEĞİ DEVLET İŞLERİ

3 - a) Hükümet tara-

olmaya-
ve eski
arafa sa-
lluk mü-
alması;
i beart-

Mücadele
ederken,
aya ha-
rlik me-
eden ve
a siyasi
da bu-
menfa-
ı dırkin
oanması
ha tek-

yasetin
ı niya-
nevi
demek
Milli
barışçı
olursa,
belir-

Şehrimizde Urfa Dügünleri

Urfalı sazandeler bir arada görölüyorlar

Urfanın meşhur Halk saz ve korusu ile 20 kişilik bir heyet Urfa düğünlerini temsil etmek üzere bugün şehrimize gelmişlerdir.

Düğünler 1 Ağustosta başlayıp şehrimizin muhtelif semtlerinde «Çiğ köfte âlemi»; «Güvey getirme alayı» şeklinde bütün gösterile-rile canlandırılacak ve 10 gün devam edecektir.

İSTANBULDA URFA ŞENLİKLERİ

Tepebaşı Belediye bahçesi
(Şenliklerin açılışı)

1 ağustos 946 Perşembe saat 21

Suadiye Plâj gazinosu

2 » » Cuma » 21

Belvü bahçesi

3 » » Cumartesi » 21

Yenikapı Nur bahçesi

3 » » Cumartesi » 16

Büyükkada Plâj oteli

4 » » Pazar » 21

Heybeliada gazinosunda

4 » » Pazar » 16

Bebek Belediye bahçesi

5 » » Pazartesi » 21

Beşiktaş açık hava sineması

6 » » Salı » 21

Çiftesaraylar bahçesinde

7 » » Çarşamba » 21

Büyükdere Beyazpark gazinosu

8 » » Perşembe » 21

Kadıköy Süreyyapaşa sinemasında

9 » » Cuma » 21

Tepebaşı Belediye bahçesinde

10 » » Cumartesi » 21

(Şenliklerin kapanışı)

1 — Havalarda yağmurlu olduğu günler şenlikler Beyoğlunda Ses Tiyatrosunda yapılacaktır.

2 — Dühüliye 1 liradır ve her yerin programı değişik ve başkadır.

KIZILAY EMİNÖNÜ İLÇESİ

İSTANBULDA

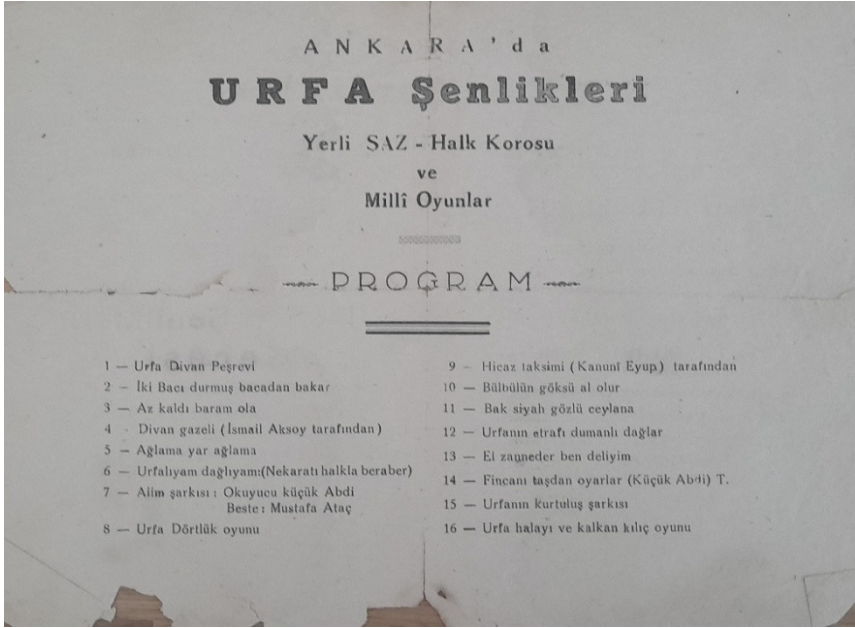
URFA ŞENLİKLERİ

*1 Ağustostan 10 Ağustosa kadar
şehrin muhtelif yerlerinde
tekrarlanacaktır.*

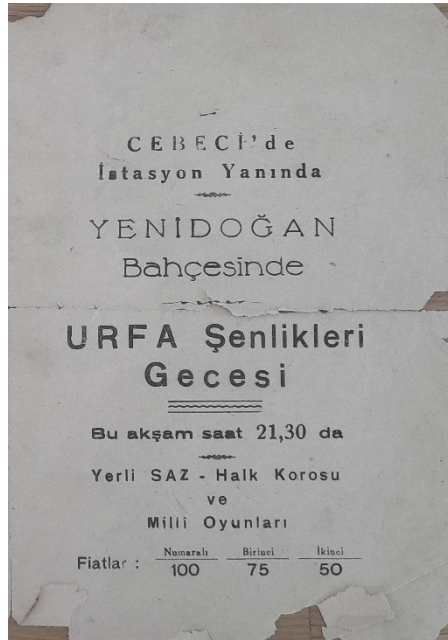
Urfa saz heyeti - Koro heyeti

Urfa millî oyunları

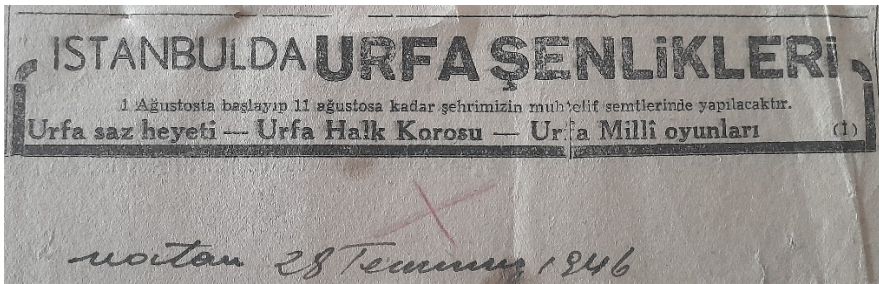
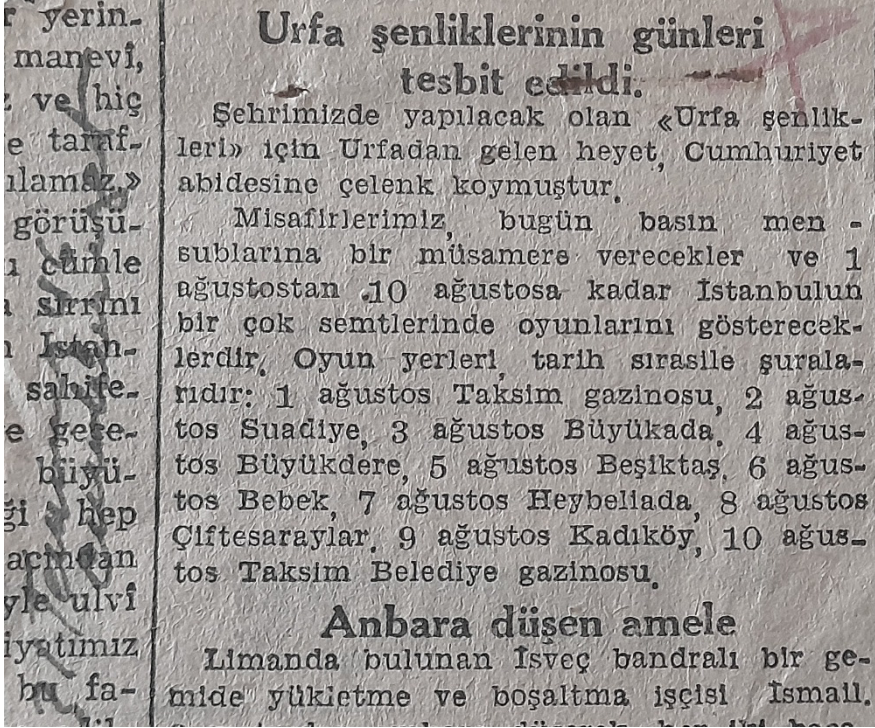
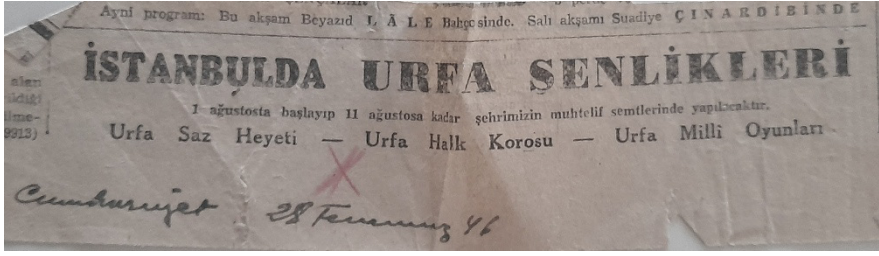
Abbas Uzman Basımevi - İstanbul

Urfa Halkevi Musiki Heyetinin 30 Temmuz 1946 tarihindeki konser duyurusu

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΗΣ ΟΥΡΦΑΣ

ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΤΑΜΠΟΥΛ

Δημαρ. κήπος Τεπέμπαση	Πέμπτη	1	Αύγ. ὥρα	21
Καζίνο Πλάζ Σουαδιέ	Παρασκευή	2	»	21
Κήπος Μπελβού	Σάββατον	3	»	21
Κήπος Νούρ Γενή καπού	Σάββατον	3	»	16
Δημ. κήπος Βεβελίου	Δευτέρα	5	»	21
Υπαίθριον Σινέ Μπεσίκτας	Τρίτη	6	»	21
Κήπος Τσιφτέ Σαραϊλάρ	Τετάρτη	7	»	21

Καζίνο Μπεγιαδζ Πάρκ	Πέμπτη	8	»	21
Βουγιούκδερε	Παρασκευή	9	»	21
Σινέ Σουρεγιαδ Καδήκιοι	Σάββατον	10	»	21

Δημαρ. κήπος Τεπέμπαση	Σάββατον	10	»	21

1 — Εἰς περίπτωσιν βροχῆς αἱ εορταὶ θὰ δοθοῦν εἰς τὸ Θέατρον Σίς.

2 — Εἴσοδος λίρ. 1. Εἰς κάθε κέντρον διάφορον πρόγραμμα.

Τμήμα Ἐμίνονου
Ἐρυθρᾶς Ἡμισελήνου

Les divertissements d'URFA à Istanbul

Au Jardin Municipal de Tépébachi	Jeudi	1er Août à 21 h.
Casino de la Plage à Suadiyé	Vendredi	2 » 21 h.
Jardin Belle Vue	Samedi	3 » 21 h.
Jardin Nur à Yénikapu	Samedi	3 » 16 h.
Jardin Municipal de Béb k	Lundi	5 » 21 h.
Cinéma en plein air à Béchiktache	Mardi	6 » 21 h.
Jardin Tchifté Saraylar	Mercredi	7 » 21 h.
Casino Beyaz Park à Buyukdéré	Jeudi	8 » 21 h.
Ciné Sureyya Pacha à Kadiköy	Vendredi	9 » 21 h.
Jardin Mahicipal de Tépébachi	Samedi	10 » 21 h.

1.— En cas de pluie, les divertissements auront li-u au Théâtre Ses à Beyoglu.

2.— Entrée 1 Livre. Les programmes sont partout différents et variés.

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΗΣ ΟΥΡΦΑΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΤΑΜΠΟΥΛ

Ἀρχίζουν τὴν 1ην Ἀυγούστου θὰ διαρκέσουν μέχρι τῆς 11ης καὶ θὰ διεξαχθοῦν εἰς διάφορους συνοικίας τῆς πόλεως. Μουσικὸν συγκρότημα «σὰς» τῆς Οὐρφας—Λαϊκὴ χορωδία τῆς Οὐρφας—Ἐθνικοὶ χοροὶ τῆς Οὐρφας.

Αερογραφία 28 Σεπτεμβρίου 1946

azınlan-
na her
ına ka-
meclisi
an üye-
alid Ca-
e Nabl
Topcu-

listesi

nakim-
iliz ka-
tibaren
d edil-

i Urfa
bulu-
i yük-

LIT
ve

Ça-
sesi
nay
Ca-
is-
No.

ki
2

Londra 30 (a.a.) — Resmi çevreler,
Bevin'in istifa ettiğine dair Pariste do-
laşan şayiaları kat'î surette yalanlamış-
lardır.

URFA

ŞENLİKLERİ

- 1 Ağustos Tepebaşı Bahçesi
- 2 » Suadiye Gazinosu
- 3 » Harbiyede Belvüde
- 3 » Yenikapı Nurda
- Matine saat 16 da
- 5 » Bebek Bahçesinde
- 6 » Beşiktaş Bahçesinde
- 7 » Çiftesaraylar
- 8 » Büyükdere Beyazparkta
- 9 » Kadıköy Süreyyada
- 10 » Tepebaşı Bahçesinde

N o t : Suareler 21 de başlar.

Her yerin programı değişik ve
başkadır.

"Yeni Türkiye,, Yazı aile

güzel bir gece geçirdi

Gazetemizin tertip ettiği bu güzel gezintide, misafirlerimiz Urfa oyunlarını zevkle seyrettiler ve alkışladılar

Ehlen ve sehlen Lübnanlı dostlar!

Sizler bize dost ve kardeş bir diyardan tatlı sesler, cana yakın haberler getirdiniz. Uzun senelerin, birçok güçlüklerin, cenup komşularınızla aramıza geçtiği mânia ağırlı açılmaz, karşımızda sizleri görüyoruz. Başımızın üstünde yeriniz var. Bizi sevindirdiniz. Tatlı sohbetiniz, sıcak kanlığınız bizleri size candan bağladı.

Dostlar!

Bilmem ki burada sizlere karşı kusur ettik mi? Şu son günlerde, kat'iyen böyle bir şey olmadığımıza dair bizi temin ediniz. Biz de buna inanıp, müsterih oluyoruz.

İstanbulu pek beğendiğinizi, âdeta şehrimizi benimsediğinizi, büyük bir memnurlukla görüyoruz.

Ya, dün gece eğlenemizden memnun kaldınız mı? Urfa lı vatandaşlarımızın kıvrak oyunları, tatlı türküler, ve sizin pek iyi bildiğiniz "semai" leri canınızı sıkınamasın olsa gerek. Dün gece bütün dinleyicilerle beraber sizlerin de, şarkının nakaratını söyler görünce, bilemezsiniz ne derce sevindim.

Hani neydi o şarkar?

'Ağam da gelir

Paşam da gelir

Güzel de gelir ay!.."

Lübnanın ünivesiteli gençleri, kızıl erkekli 29 kişilik bir grup halinde tam bir haftadan beri şehrimizde misafir bulunuyorlar. Geçen pair onları karışlamak üzere gıyeye gittiğim de, her birini müyyen bir heyecan içinde gördüm. Bu heyecanın bir sebeb, yabancı bir ülkeye yapılan syehatin tevlit ettiği merak duygusu ise, diğer bir sebebi de -bnu dün öğren-

dim- iyi karşılanıp karşılanma yacakları düşüncesinden gelen bir nevi çekingenlik. Dün de memnuniyetle gördüm ki, artık bu 29 dostumuza "yabancı" diyebilmek için hiçbir sebep yoktur. Onlar o kadar bizden oldular ki..

★

Dün akşam Lübnanlı dostlarla beraber Harbiyedeki Belvii bahçesine gittik. Urfa oyunları dün gece orada oynanıyordu.

Bu münasebetle şunu da kaydetmeyi bir borç bilirim ki, bu gezinti teşebbüsü her ne kadar gazetemize ait ise de, bizi desteklemek hususunda İstanbul Vali muavini Ali Rıza ve İsmail Hakkı'nın sarfettikleri gayret cidden teşekkürle sayılır. Bu gezinti gazetemiz için çok tatlı bir hatıra olarak kalacaktır.

Yanımızdaki Lübnanlı dostlara soruyorum:

— Bu musikiyi nasıl buluyorsunuz?

Derhal atılıyorlar:

— Bunlar bize o kadar yakın sesler ki, hiçbir yabancılık hissetmiyoruz. Bizde de şarkılar böyledir. Hattâ Urfalıların oyunları da aynı bizdeki gibi.

Bu sırada gözüm yanımdaki masaya kayıyor: Lübnanlı dost kafilenin reisi Abdullah Bey pürneşe, kahkahalar atıyor. Abdullah Bey vaktiyle Türk ordusunda yüzbaşı rütbesiyle uzun zaman hizmet etmiş. Bana dönüp:

— Ah, diyor, şu Urfalılar, Diyarbakırlılar, ne bileyim bütün Türk köylüleri ne mert, ne cana yakın insanlar... Ben onla-

Hikmet gerçek hakkında

(Baş tara)

Efkârı umumiyânın, Halk partisinin, bunun delilidir. Zaten 1942 de Meliste söylevinde fihuş yanlış ve eksik tecrübesi olduğunu itiraf etti. Yanlış ve eksik tecrübe devam edermişti.

— Bu iktisadi son verebilecek en son kim olabilir?

— Bütün tecrübe dar buna en uygun Celâl Bavarı gösteren bugünkü iktisadi böyle bir haldedir ki iktisat Bakanlığının düzeltilemez lâl Bayardan tam edilmek isteniyorsa daha yüksek makamlar melidir.

— Yeni hükümet hakkındaki düşünceler.

— Yeni hükümet güldür. Ciddi bir kabesi altında olamaz sıkı bir tasfiye rak başarılı bir hükümet olabilir. Bu on yıllardaki biçimde sef bugünkü meclislerin sayısı bu mu layacak ölçüde de çok güzel tenkitler fakat düştüremez

ı ordudan bilirim

Güldük, eğlendik, ken hepsi de ayrı ettiiler. Biz ise ma Ne yapabildik? Onlar daha uzun m lar burada, biz de bir eğlence yaratma Halbuki yarı Arıyorlar.

Güle güle dostlar man bekleriz. Yine Şahap B.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

OSMAN ÖZSOY

**“URFA MUSİKİŞİNASLARI ve
HALK TÜRKÜLERİ”**

**Derleme Notları
Tıpkı Basım**

709
URFA

MUSİKİSİNASLARI
VE

HALK TÜRKÜLERİ

DERLEYEN
OSMAN ÖZSOY

--(Urfa'da Musiki)--

Tarihte Urfa şehri Musiki bakımından önemli bir yer işgal eder. Tarih bilginlerimizin ifadelerine, yazılarına bakılacak olursa Urfa Musikisi çok eski bir tarihe dayanıyor.

Mardin Halkevi Bando Şefliğinde bulunduğum yıllarda Mardinli alim merhum Şeyh Tâhir efendinin arapça bir kitapta okuduğuna göre, Davut Peygamberden önce Urfa'da mühim bir musiki ilerlemesi mevcut imiş.

Davut Peygamber, musiki tahsili için kendisine başvuranlara {Ruha}'ya [Urfa] gidiniz demiştir.

Urfa ; musikisinin güzel, kıvrak nağmeleriyle şöhet bulmuş şirin bir ildir. Şehrin (beynennehreyn 4 yani iki nehir arasında kuruluşu, halkın eğlenti yeri olarak civardaki dağların mağaralarını (sesi güzelleştirmesi, mikrofön vazifesini kısmen gördüğü için) seçmesi bu şehir halkını musikiye teşvik etmiştir.

Urfa musikisi, çok eski olmakla beraber tarihi hakkında şimdiye kadar bir mâlumat nehrine muvaffak olunamamıştır.

Urfa musikisi Hoyratlariyle, mayalariyle, Gazelleriyle, ~~xxx~~ kıvrak türkü ve şarkılarıyla tanınmıştır.

Urfa'da musiki, himaye ve teşvik görmeden ilerlemektedir. Anasından doğan çocuk 4-5 yaşına geldiğinde içittiği türküleri söylemeye başlar. 8-10 yaşına geldiğinde çocukta iyi bir musiki ilerlemesi görülür. Çoğu nota bilmemekle beraber türkü ve şarkıları noksanzı olarak kavrarlar. Okudukları, çaldıkları türkü ve şarkıları doğru çalar ve doğru söylerler.

Urfa'da musiki öğrenme ilkin telli sazla başlanır. Zamanla Çümbüş , Keman, Tanbur ve sair saızlar öğrenilir.

Her Urfa'lı musikiyi mektepten değil, muhitinden ve kendi arkadaşlarından öğrenir. Kış gecelerinde evlerde {sıra} gezmeleri musiki öğrenimlerine çok yardım eder. Her Urfa'lı muhakkak söylemesini bilir, yüzde ellisi de bir saz çalar.

Sevgilisine selam göndermek isteyen bir Urfa'lı hazine sesiyle, Beşiri hoyrat denen bir makamla kırdı gözüne ilişkin bir yolcuya hitabederek :

Yara benden,
ok senden yara benden
Yolcu yoluna kurban
selam et yara benden

Diyerek içindeki aşk ateşini bu şekilde gidermeğe çalışır.

Yarı aklına gelince :

Yârim yârim
Doldur ver yarım yarım
Çıkam dağlar başına
Çağırım yârim yârim

Yârine hitabederken :

Urfa'lıyam ben özüm
Kulak ver dinle sözüm
Mahleli(mahalleli) sana kurban
Evvel başta ben özüm.

bu türkük modelini:

Bunlara benzer hoyrat ve mayalarla bilhassa Urfa için söylenmiş bulunan türkü ve şarkılar kitabımızın başka sayfasında görülecektir.

Üstün kabiliyetli sanatkarlar yetiştiren bu memlekette kıymetli isti-

datların çokları himayesizlik yüzünden sönmüş gitmektedirler. Urfa'da bir Konservatuvar açıldığı takdirde çok iyi müzisyenlerin yetişeceği tabiidir.

Hükümetimizin bu lutfünü Urfa'mızdan esirgemiyeceğini, münasip bir zamanda bu meseleyi halledeceğini ve musiki diyarı olan Urfa'ya(hakkı olan) bir radyo evini tesis ettiği takdirde bu radyo evinin komşu vilâyetlerden seve, seve dinleneceğine ve Urfa'da yetişen sanatkarların bu radyo evini mükemmel bir şekilde türkü, şarkı ve hoyratlariyle idare edeceklerinden emin bulunmaktayız.

Şanımızdan evvel Urfa'da yetişen musiki üstadları pek çok ise de bunlardan halk arasında hala söylenmekte ve sitayişle bahsedilmekte olanlarını yazacağız.

Bu güzelim türkü, şarkı ve oyun havalarının kaybolmaması ve bazı açık-gözler tarafından kendilerine maledilmemesi bakımından 1936 yılındanberi kendileriyle gezerek çalarak notaya aldığım türkü, şarkı ve oyun havalarını notaya almakta çok zahmetimi çeken ve bugün için Allahın rahmetine kavuşmuş bulunan Mukim Tahir, Kanuni Myyüp Ereli, Mehmet Şengül ve Neyzen İsmail Hafız rahmetle anar, kitapta görülecek kusurlarının bağışlanmasını rica ederim.

Urfa eski, Şehir Bandosu Şefi
Osman Özsoy

--(Zamanımızdan evvel Urfa'da yetişen Musikişinaslar)--

DEDE HALİL

Urfalıdır. Kirişçi oğullarındandır. 1811 yılında doğmuş 1882 yılında vefat etmiştir. Kitabımızda bahsi geçen musikişinas ve ehli makam Kirişçi Halilin dedesidir. Merhum Urfa'mızın pek şöhretli bir musiki üstadı imiş.

Menburacı oğullarından merhum Derviş amca bu zat hakkında ihtiyarlardan işitmiş olduğu fıkraları sağlığında bana şu şekilde anlatmıştı.

Sultan Mahmut zamanında Yeniçeriler isyan ediyorlar. Padişah isyanı bastırdıktan sonra yeniçeriliği kaldırıyor. Aradan epiyi bir zaman geçtikten sonra Sultan Mahmudun saz heyeti her nasılsa Yeniçerilerin marşını okuyorlar. Sultan Mahmut bunlara gadabe gelerek heyetin Halebe sürgün edilmelerine ferman veriyor. Heyet Halebe sürgün ediliyorlar. O sıralarda Urfa'da Mutasarrıf bulunan bir zatın oğulları sünnet ediliyorlar. Mutasarrıf Halep Valisini Urfa'ya davet ediyor. Vali Urfa'ya Gelemeyince bir cemile olmak üzere heyeti Urfa'ya düğüne gönderiyor

Heyet Urfa'ya gelip Mutasarrıfın (Sancak Beyi) düğününde icrayı ahenk ettiği sırada Saray adeti üzere fesleri çıkarıp başaşik olarak saz çaldıkları için halk tarafından kendilerine (Aşik başlar) adı veriliyor. Bu heyet Urfa'da 2 ay kadar misafir kalıyorlar. Musikiye aşık denecek derecede düğün olan Urfa'lılardan son derece hürmet ve misaferet görüyorlar.

Urfa'lı meşhur Ali Hafızın babası Mahiş efendi vasıtasıyla Bey kapısı bahçelerinden birine davet ediliyorlar. Davet olunan bahçe de Dede Halilin bahçesine bitişik imiş. Dede Halil bahçede işi ile meşgul iken kulağına bir saz sesi geliyor. İşini terkederek sazın bulunduğu bahçeye gidiyor. Selam veriyor. Hoş geldiden sonra oğullarına sazını getirmelerini söylüyor.

Fasıl arasında (Ali Ezber makamında) söylenen aşağıdaki şarkının meyanının yanlış söylendiğini ileri sürüyor. Heyetin Şefi :

(Biz yanlış söyledikse sen doğrusunu söyle) diyince sazını alarak doğrusunu çalıyor. Heyetin Şefi yerinden kalkmasıyla Dede Halilin elini öpüyorve " Ol- sa, olsa siz Dede Halil sizin adınızı Mabeynihümayunda işitmişiz" di- yerek kendisine çok hürmet ediyor.

Ali Ezber makamında söylenen şarkı:

Şem'i hüsnün narına pervaneyim
Ben sana aşık değilim ya neyim
Meclisi vasilin için divaneyim
Ben sana aşık değilim ya neyim

Başka bi hatıra (Hacı Said afaletinin Hacı Mahmut'a aittir.)

Dede Halilin saz arkadaşlarının ısrar ve ricaları üzerine bir gece üstadın evinde musiki toplantısı yapılması kararlaştırılıyor. Gece vakit ilerliyor, yalnız başına epiyi zaman bekliyor, arkadaşlarının kendisine oyun yaptığını anlayınca sazını akord ederek tek başına musiki faslına başlıyor. Saz arkadaşlarının ses tonlarını ahenk taklit ederek besteye devam ediyor. Gazel okumaya sıra gelince, arkadaşı hazır imiş gibi adını söyleyerek gazel okumasını ihtar ediyor ve gazeli de ahenk o arkadaşının ses tonuna göre okuyor. Tekrar fasla geçiyor. Fasıldaki arkadaşlarının seslerini sarasına göre taklidederek bu şekilde faslı devam ettiriyor. Kendisine oyun yapan arkadaşları Dede Halilin evinin dışarı kısmında kendi selerinin ayrı, ayrı taklidedilerek faslın devam ettiğini işitince hayrette kalarak bu oyunu yaptıklarına nadım oluyorlar. Maazafih bir taraftan da, bu vesile ile Dedenin harikulade istidadını ve kabiliyetini görmeğe fırsat bahşeden bu hareketlerinden büyük bir da duyuyorlar. Dedenin musikide hakikaten mahir bir üstad

olduğuna kanaat getirerek ertesi günü Dede Halil'in elini öperek kusurlarının affını rica ediyorlar.

Bâza ihtiyarların anlattıklarına göre Dede Halil'in sazının adı (Ketar) imiş. Eğer bu söylenenler doğru ise bu sazın Urfa'ya o zamanlar nereden geldiği ve bugün Urfa'da değil kendisine ismine bile rastlanmaması insana hayrette bırakıyor. İhtiyarların Ketar diye adlandırdıkları bu saz Kitar dan başka bir saz olmasa gerektir.

Hacı İbiş

Urfalıdır. 1280 tarihinde doğmuş, 1342 tarihinde vefat etmiştir. Seyahate pek meraklı bulunan bu zat, gayet güzel bir sadaya malik imiş. Yurdumuzun her tarafını gezmiş, İrana kadar gitmiş ve birkaç defada İstanbul'a seyahat yapmıştır.

İlk İstanbul'a gidişini ~~gidişini~~ merhum Tanburacı oğullarından Devriş anca şöyle nakletmişti.:

İstanbul'a gitmeğe niyetlenen Hacı İbiş, yaya olarak yola çıkıyor. Gittiği şehirlerde konserler vererek İstanbul'a vasil oluyor. İstanbul'da gezmeğe devam ederken kulağına saz ve şarkı sesleri geliyor. Sesi takibe koyuluyor. Sesin büyük bir konaktan geldiğini görünce yukarı çıkıyor. Çıktığı konak ~~mesaferse~~ o zamanın (Darüttalimi Musiki) Musiki Öğrenme evi imiş. Kendisine otur diyen olmadığı için ayakta duruyor. Öğretmen Rast makamını talebeye öğretiyormuş, talebeler bir türlü makamı kavrayamıyorlarmış. Nihayet öğretmene " Müsaade ederseniz ben okuyayım" diyor.

Öğretmen hayretle, siz musikiden anlarmasınız diyince bir rast okuyor.

Okuduğu rast gazeliide şöyle imiş.

Dil ateş, dide ateş
Gül ateş Bülbul ateş

Öğretmen okuduğu gazelin sonunda (Sende ateş) diyerek Hacı İbişe iltifata başlıyor. Sandalye göstererek kahve ısmarlayıp gönlünü alıyor. ve birçok makam-ları kendisine okutuyor. Bu şekilde aralarında bir samimiyet başlıyor. Hacı İbişin ne maksatla ve nasıl geldiğini anlayanca orada yatıp kalkmasını teklif ediyor. Ve Hacı İbişi 15 gün misafir ederek İstanbul'da birkaç konser vererek külliyetli bir para ile memleketine dönmesine yardım ediyor.

Azım ve metanetli olan bu sanatkar Urfa musikisini belki ilk olarak yurda tanıtmak hevesini gaye edinerek yurdumuzun köşe bucaklarına kadar yaymış, bununla da kalmıyarak İrana kadar gitmiştir.

Çok güzel sesi ve meşleğinin ağık olan merhumu ne kadar ansak azdır. Mevla rahmet eyleye.

Cürre Mehmet

Urfalıdır. 1256 tarihinde doğmuş, 1343 tarihinde vefat etmiştir. Sesinin pek tiz oluşu yüzünden kendisine (Cürre) lakabı takılmıştır.

Bulunduğu musiki meclislerinde hiç bir okuyucunun cesaret edemediği (Kürdi) makamının üçüncü katını hiç bir zorluk çekmeden gayet tabii olarak okumuş.

Cüre Mehmedî, 1292 muharebesinde asker olarak Diyarbakıra sevk ediliyor. O zamanın icabı birkaç ay sevkıyathanede kalıyor. Bu kalmadan, fazla şamacede canlanıyor. Cürre Mehmet, bir gece Urfa gazellerini okumaya başlıyor. Her nasılsa Kolerdu Kumandanı yakıcı ve tesirli olan bu sesi işitiyor. Sesin sahibini bulmalarını emre diyor. Sesin sevkıyathaneden geldiğini, Urfalı Mehmet isminde bir asker in okuduğunu öğreniyor.

Kumandan, bu asker in yarın makamına getirilmesini emredince Cürre Mehmet ı ~~*****~~ ertesi günü kumandanın huzuruna çıkarılıyor. Kumandan kendisine :

- Din akşam gazel okuyan sen mi idin ?

- Evet Paşam diyor.

- Çok güzel bir ses in var oğlum . Bu akşam seni misafirhaneden bir asker alacak, bizleri dinleteceksin diyerek kendisine birkaç günüş meci diye insan ediyor

Akşam misafirhaneden alınan Cürre Mehmet büyük bir salona götürülüyor. Salon da Ümera, Zabitan ve başka misafirler mevcut imiş. Siyah bir kölede kanun çalıyormuş. Birkaç bardak gizlice Mehmede içirildikten sonra kanuncuya makam tutması emrediliyor. Kanuncunun tuttuğu Rast makamı Urfa ağzına yakışmadığı için Cürre Mehmet eliyle kanuncuya durmasını işaret ederek Urfa ağzı bir Rast okuyor. Gazelin ortalarına doğru boynundan seğuk bir ge ylerin akarak belinde toplandığını hissediyor. Rast Gazeli bittiği zaman yerinden kalkamıyacak derecede elbise aralarının meci diyelerle dolduğunu anlıyor. Gece yarısına kadar mütemadiyen alkışlanarak okuyor. Gerek Paşa ve gerekse hazırundan takdir toplayarak ayrılıyor.

Kekeç Muhittin

Urfalıdır. 1301 tarihinde doğmuş , 1340 tarihinde vefat etmiştir. Makamlara vakıf çok yakıcı bir sese malik imiş.

Kendisi ile konuşulduğu zaman kekemeliği yüzünden bir kelimeyi söylemekte zorluk çeken Muhittin, şarkı ve gazel okuduğu zaman dilinde rekâket olup olma - dığını katiyyen belli etmezmiş . Yalnız Urfa hoyratlarından birinde (Kinni'nin) elinden dediği zaman (Kikikinninin) elinden der ve bu da hoyratta gayet güzel bir na'ame teşkil edermiş.

(Kinni) zamanında çok güzel bir kızın adı imiş.

Kirişci Halil

Urfalıdır. Kirişci oğullarındandır. 1284 tarihinde doğmuş, 1349 da vefat etmiştir. Meşhur Dede Halilin torunudur. Makamlar üzerinde istediği gibi tasarruf kudretine malik bulunan Kirişci Halil, aynı zamanda pek meharetli bir şekilde Darbuka çalmış. Bir şarkı ve türküyü birkaç çegit tempoda çalar, en üstad saz sanatkarlarını tempo oyunlarıyla aldatır ve şaşırtmıştır.

Zamanında Urfa'da musikide ve bilhassa ~~şimş~~ saz ve sair aletler çalmada pek fazla ilerlemiş bulunan Ermeniler bile, onsuz musiki toplantıları yapamazlarmış.

Kirişci Halilden musiki sahasında istifade ettikleri için kendisine fazla dercede hürmet ederlermiş.

Kirişci Halil Urfa'mıza çok fazla musikîşinas yetiştirmiş, bilhassa bunlardan en eski talebesi ve arkadaşı Tanburacı oğullarında Dervîştir.

Merhum Kirişci Halil, milli mücadelede Urfayı kurtaran 12 lik komitenin Reisi Büyük Hacı Mustafa Başbuğ'un en sevdiği arkadaşlarından biri imiş.

Hacı Mustafa Başbuğ musikîye olan iptila derecesindeki hevesi dolayısıyla Kirişci Halil ve arkadaşlarını her zaman etrafına toplayarak musiki toplantıları yaptırır ve İstanbul musikisinden de istifade etmeleri için bunları İstanbul'a kadar götürerek Urfa musikisinin ilerlemesine aşırı hizmetlerde bulunmuştur.

Urfamıza her bakımdan büyük hizmetleri dokunmuş bulunan Hacı Mustafa merhumu burada hürmetle anmayı bir vazife adederim. Mevla rahmet eylesin.

Tanburacı Dervîş

Urfalıdır. Tanburacı oğullarındandır. 1308 tarihinde doğmuş 1958 tarihinde vefat etmiştir. Kirişci oğlu Halilin en samimi musiki arkadaşı olup, onunla yıllarca beraber çalışarak üstadın bütün makamları, şarkı ve türkileri hakkıyla elde eden yegâne üstadımızdır.

Sözünün sahibi merd, hoş sohbet bir zat olan Tanburacı Dervîş, aynı zamanda Büyük Hacı Mustafa Başbuğ'un sevdiği bir arkadaşı imiş. Onunla vakfiyle yıllarca musiki alemlerinde bulunmuş, birkaç sefer İstanbul'a gitmiş ve orada Kâhîthane alemlerinde, Boğaziçinde hususi motörle mehtap gezintilerine iştirak ederek Urfa'nın eski hoyrat ve gazellerini okumuş, Urfa musikisini hassas İstanbullulara ilk olarak dinleten bir üstadır.

İstanbul seyahatlarına ait aşağıdaki fıkrayı Dervîş amcamın şıvgılığında şu şekilde kendisinden dinlemiştin.

1341 yılında Hacı Mustafa Başbuğla İstanbul'a gezmeğe gitmiş idik. Bir gece Taksimden dönüşümüzde köprünün açık oluşu yüzünden bir kayık gezintisine karar verdik. Kayığa bindikten sonra kayıkcıya Boğaziçine açılmanızı söyledi. Kayığımız Boğaziçine geldiği sırada mehtaplı deniz gezintisinin verdiği neşe ile Urfa ağzı Segâh okumaya başladım. Boğaziçindeki yalıların pencerelerinin açıldığını ve (yaşa) diye bağrımalar iştiraken, merhum Hacı Mustafa Başbuğ'un beni eliyle iterek (Geriye bak Dervîş) demesiyle geriye baktığımda tahminen 20-30 kayığın bizi takib ettiklerini gördüm. Hülâsa gün doğuncaya kadar bu alemimiz devam etti.

Kayıktan ayrılırken kayıkcıya para teklif ettiğimizde, kayıkcı :

Bu gereflî gece kayığımızda cereyan ettiğinden para almak benim için şerefsizlik olur diyerek pek çok ısrar ve zorlanamıza rağmen parayı bir türlü verdiremedik. Ve ayrılarak otelimize döndük.

Dervîş amca da diğer musikîşinaslar gibi hakkın rahmetine kavuşmuş bulunmaktadır. Hak rahmet eylesin.

HacıSait Ağa oğlu
Hacı Mahmut Ağa

Hacı Sait Ağa ailesindendir. Makamlara vakıf, musikiye pek fazla meraklı bir zat imiş.

Dayısı Hacı Şerif Ağa ile dağa Merkafeye(I) gidiyor. Musiki faslına ken-side iştirak ediyor. Dayısı kendisine : "

" Sen sus bozarsın diyor" bu sözlerden öfkelenen Hacı Mahmut Ağa şehre ge-liyor. O zamanın en meşhur kanuncusu ve musiki ustası olan Ermeni milletinden Ağa-b'u 40 madeni altın mukabilinde angaje ediyor. Bütün fasılları 40 gün geceli gün-düzlü bir çalışmadan sonra elde ediyor. Dayısı ve o toplantıdaki arkadaşlarını aynı mevkie davet ederek Kanuncu refakatinde fasılları birer, birer geçiriyor.

Arkadaşları : Ağa hakikaten sende büyük bir ilerleme var diyerek kendisini takdir ettiklerinde :

Kolay olmadı, 40 gün 40 gece çalışmadan başka 40 tane de kırmızı altın bu uğurda harcandı diyor.

Bugünkü para ile binlerce lirayı geçen serveti musiki zevki için sarfeden bir zengine ancak musiki diyarı olan Urfamızda rastlamak mümkündür.

Hacı Mahmut Ağa , pek dindar bir zat olup dinî musikiye fazla rağbet ettiği için Hazreti İbrahim'in dergâhında yapılan ibadetlerde ilâhiler okuduğundan halkı-mızın pek fazla hürmet ve mahabbetini celbetmiş idi.

(I) Urfanın cenubundaki dağda bir mesire yeri olup sadaya etrafa aksettirdiğinden ötürü saz heflerinin intihabettikleri bir mevki.

Hacı Sait Ağa oğullarından
Müslüm Ağa

Hacı Sait Ağa ailesindendir. Gayet güzel Ney çalar, musikiye hakkiyle vakıf mühim bir musikişinas imiş. Urfamıza birçok Neyzenler yetiştirmiş olup en son talebesi merhum Neyzen İsmail Şimşek (Kıdey Hafız) dır.

Ciddî,sözünün sahibi, merd bir zat olup Müslüm Ağa, aynı zamanda pek mahir bir avcı imiş.

Birçok şiirleri mevcut ise de, çok sevdiği oğluna Urfa çocuk şivesiyle yaz-mış olduğu şiirinden elimize geçen kısmını meraklılarına sunuyoruz.

Tıflı nazım kucuma(1) gel götürüm hoppa(2) seni
Ben feda eylemişem uğruna bu canı teni
Becini(3) doldurayım dağa (4) ile kaka (5) ile
Dağdaha (6) bindireyim gezdireyim her çimeni
Bana bir mıç (7) ver bir Maim (8) var anı sana vereyim
Bu pazarlık ciciidir gel edelim dinle beni
Üo (9) gelmiş kapıya gayrı yeter uh (10) eyle
İşte uf (11) işte pepe(12) işte sıcaclık lebeni (13)

(1) Kucuma - kucağıma

(2) Hoppa - gezmeye

-gerisi 6, sayfada -

- (3) Becini - cebini
- (4) Dada - yemiş
- (5) Kaka - çerez
- (6) Dahdah - At
- (7) Mış - öpücük
- (8) Mai - Kuzu
- (9) Ue - Umacı
- (10) Uu - Uyu
- (11) Uf - sıcak yemek
- (12) Pepe - Ekmek
- (13) Lebni - Yoğurt çorbası

Zamanımızda yetişen sanatkarlarımızdan
Mukim Tahir

Urfalıdır. 1319 tarihinde doğmuş 1945 tarihinde vefat etmiştir. Merhum hakikaten üstad idi. Makamlara hakkıyla vakıf olan Mukim Tahir'in birçok plakları vardır. Nota bilmemekle beraber bütün makamlara aşina idi. Darbuka ve üç telli sazı çok güzel çalardı. Ankara Radyo evinde 1943 yılında verilen konserde, ayrıca yapılan hususi gecede gazeteler kendisinden sitayişle bahsetmişlerdi.

Mukim Tahir tam bir erkek yapılı, uzun boylu, iri, yarı ve yakışıklı idi. Ankaradaki bir gazete Urfa gecesinden bahsederken (Mukim Tahir, Birinci cihan harbinde Çanakkale ve Galiçyada gördüğümüz Urfalı amca ve dayılarınan ta kendisi idi.) diyerek Tahir'i hakiki bir Urfalıya benzetmiş ve tahirin sanat derecesini takdir için de şu cümleleri kullanmıştı.

Birçok konserler gördük, Orkestra Şefleri ellerinde tempo değnekleriyle topluluğu idare ederlerken, Mukim Tahir, 18 kişilik Saz heyetini erkek yapılı başını öne eğmesiyle konsere Urfa Divan peşrevi ile bağlanmış saatlerce devam eden ve makamdan makama geçen Urfa türkülerini büyük bir hazla dinletmiş programın bitişini yine başının arkaya gitmesiyle falsosuz olarak sona erdirmiştir.

Maalesef, Urfa Mukim Tahir'den istifade etmesini bilememiş, ona bir iş bularak yanına istidatlı gençleri yetiştirmek üzere vermiş olsaydı bugün birçok Mukim Tahirler yetişmiş olacaktı.

Bu kıymetli sanatkarımızda Zonguldak'ta bir iş bulmak ümidiyle giderken yolda bir istasyonda kalp sektesinden ölmüştür.

Urfa ikinci bir Mukim Tahiri zor yetiştirecektir. Hak rahmet eylesin.

Tanburi(Topal)Abdurrahman

Urfalıdır. 1316 yılında doğmuş 1941 yılında vefat etmiştir. Buğday pazasında iştigal eden ve başka zamanlarda topal ayağı ile hayvanlarla dağdan şehre taş nakletmekle meşketini temin ederken her nasılsa telli sazı elde etmiş, bu sazda çokgüzel nağmeler icra etmeye başlamış ve Hacı Sait Ağa zedeler Abdurrahmanı himayelerine almışlar, kendisine bu sazdan başka bir tanbur olarak musikide ilerlemesine yardım etmişlerdir.

Bu sazda çok ilerlemiş bulunan Abdurrahman 1928 yılında Urfa türkülerini notaya almaya gelen Konservatuvur Müdürü Yusuf Ziya Beyle meşhur Tanburi DürüTaleh Bey de Urfaya gelmişler ve Halepli bahçesinde yapılan toplantıda ben de bulunmuş idim.

O zamanın icacı çalınan ve söylenenler balmumu plaklara tesbit edilirken Abdurrahmanın Tanburda yaptığı taksimle çok hazin nağmeler hepimizi vecde getirmiş iken Tanburi Dürü Beyin ağıladığı görüldü.

Yusuf Ziya Bey , niçin ağlıyorsun Dürü Bey dediğinde :
Senelerdenberi Tanbur çaldığım halde bu nağmeleri yapamadığım için ağlıyorum diyerek Abdurrahmanın san'at ve meharetinin takdir etmiş bulunuyordu.

Maalesef birçok sanatkarlar gibi Abdurrahman da kendisini içkiye vermiş , bir gece eğlenti yerinden çok sarhoş olarak evine dönerken mevsimin kış olması ve fazla derecede kar yağmış olması hasebiyle kendisini evinin kapısı önüne atabilmiş, kapıyı açmaya mecali olmadığından kapı önüne düşerek soğuktan donarak ölmüştür.

Urfa'mız Topal Abdurrahman avarında bir sanatkarı kolay yetiştiremeyecektir.

Kanuni Eyyüp Ereli

Urfalıdır. 1320 yılında doğmuş , 1953 yılında vefat etmiştir. Çok saf ve temiz ahlaklı olan Eyyüp Ereli evvela merhum Acem Eyyubun furununda işçi olarak çalışmış ve Öura denilen ~~esneler~~ küçükük bir sazla musikiye heves etmiştir.

O Zmanlar Urfa'ya tiyatro kumpanyası ile gelmiş bulunan Atif Kaptan, furundan ekmek alırken saz sesini işiterek Eyyubu çağırıyor. Eyyubun elbisesi düzgün olmadığından kendisine elbise temin ederek tiyatroya götürüyor.

Eyyup çok kısa bir zamanda tiyatronun kanto ve diğer şarkılarını elde ediyor. Atif Kaptan kendisini Diyarbakıra götürüyor ve Kendisine kanun alıyor.

Eyyup,kanunu da elde ediyor Atif Kaptan kendisini Samsun ve İstanbula kadar götürüyorsa da İstanbul'da kalmak istemediğinden Urfa'ya dönüyorUrfa'da İmam Alinin oğlu (Mehmet Yamanın) gazinosunda çalışıyor. Ve uzun müddet Mehmet Yaman merhumdan ayrılmıyor.

Eyyup Ereli Saz, Kanun, Piyano,Klarnet Ney gibi sazları çok güzel çaldığı gibi kanuna daha fazla hevesli idi. Dinine bağlı 5 vakit namazını kaçırmaz, saz esnasında fasılları icra edilirken uyuduğunu ve uykuda rüya gördüğünü ve o zaman zarfında hiç bir falso yapmadan sazı devam ettirdiğini ve faslın biteceği zaman arkadaşlarının kendisini uyandırdığını bizzat bana söylemiştir.

Eyyup Erelinin birçok besteleri vardır. Bunlardan iki tanesini kendisinden notaya aldığım için dercediyoruz. Sazını korkutan bir santkar vasfını taşıyan Eyyubu da Urfa kaybetmiş bulunuyor. Tanrı rahmet eylesin.

Tanburacı Hamza (Kel Hamza)

Urfalıdır. Tanburacı oğullarındandır. 1320 doğumludur. Musikiye evvela üç telli sazla başlamış, bilahare cumbuşu elde etmiştir. Müdhiş bir sese malik bulunan Hamza, (Kışlalar doldu bugün) (Urfa dağlarında gezer bir ceylan) gibi ve kendi bestelemiş olduğu türkülerle ün salmıştır. İlk evvela Halkevi Saz ve Söz gecesinde kendini Urfa'lılara tanıtmış ve gazino sahibi Mehmet Yamanın teklifi üzerine Aynızüleyha sazında çalmaya başlamıştır.

Hamza da diğer sanatkarlarımız gibi kendisini içkiye vermiş ve Nacar pazarındaki sazda içkiyi fazla almış olduğundan sazın merdiveninden düşerek beyni parçalanmıştır.

Müdhiş bir sese malik olan Hamzayı bu şekilde kaybetmiş bulunuyoruz.

Halil Newzat

Urfalıdır. 1319 doğumlu olup Urfanın Su meydanı mahallesinde Hacı Hummedenin oğludur . İlk ve orta tahsilini Urfa'da ikmal ederek İstanbul'a gitmiş ve yoklukla mücadele ederek yüksek tahsilini Tıp fakültesi Eczacı kısmında tamamlayarak eczacı çıkmıştır.

Alaturka musikiye Urfa'da Alafırangayı da İstanbul konservatuvarında öğrenmiş olup, musiki nazariyatına vakıf bulunan Halil Nevzat Kemana çok mükemmel denemek şeklinde elde etmiştir.

Fransızca, Rumca ve Ermeniceyi çok mükemmel öğrenmiştir. Kadıköy Moda caddesi Halk Eczanesi sahibi iken 40 yaşında kalp sektesinden ölmüştür.

Mehmet Rıza Uğurata (Dedehayır)

Urfalıdır. Musikide birçok sazları elde etmişse de bilhassa Kemanda ilerlemiştir. Urfa Ortaokulunda Musiki Öğretmeni olarak uzun yıllar hizmeti vardır.

Halkevinde Güzel-sanatlar komitesi Başkanlığını yapmıştır.

Mehmet Rıza Uğurata bilahare Öğretmenlikten istifa ederek İstanbul'da ticaret hayatına atılmış olup, Urfa musikisine hizmeti çoktur.

Mustafa Ataç

Urfalıdır. 1338 doğumludur . Musikiye ilkin kamış düdük çalmakla başlamış, bilahare Cumbuş ve Darbukayı elde etmiştir.

1943 yılında Ankara Radyoevne giden Halkevi Saz heyetine ve 1946 yılında Yurt gezisine çıkan 18 kişilik heyete Saz ekibi Şefi olarak katılmış olup İstanbul'da çok rağbet görmüş, bestelediği türküler beğenilmiştir.

Birçok türkülleri vardır. Makamlara aşana, hakiki bir sanatkar olan Ataç'ı takdir etmemek elde değildir.

Ismail Şimşek
(Neyzen Hafız İsmail)

Urfalıdır. 1283 doğumludur. Medrese tahsilini ikmal ettikten sonra Urfa Mevlevihanesine devam ederek Şiiyânî Âşad-ı Ney öğrenmiş ve yapılan Mevlevi ayinlerine yıllarca Neyle iştirak etmiştir. Pek cüz'î bir ücretle Müezzinelik ederek hayatını geçindirmekte idi. Makamlara vakıf kıymetli bir sanatkar dır. Urfa'nın çok eski türkülerini gençler kendisinden öğrenmişlerdir.

81 yaşında iken musiki toplantılarına gençleri teşvik etmekte idi.

1943 Yılında Ankara'ya giden heyete dahil olarak Ankara Halkevinde ve Radyo merkezinde verilen konserlere Neyle iştirak etmiş, gazete ve dergiler kendisinde takdirle bahsetmişlerdir.

1946 yılında da 18 kişilik yurt gezisine katılarak 2 ay 8 gün süren bu gezide de gençlerden geri kalmamıştır.

Bu kıymetli sanatkarımız çok müthiş bir sadaya malik idi. Her Urfalı İsmail Şimşek'i (Kidey Hafız) sever ve ona hürmet ederdi. Bu Sanatkarımızda yokluk içerisinde 1959 yılında hayata gözlerini kapamıştır. Mevla rahmet eyleye.

Hasan Macit Erakin

Urfalıdır. 1323 doğumludur. Urfa Sanat okulu mezunlarından olup mektep Bandosunda Si bemol Klarnet çalarak musikiye başlamıştır.

Sonraları Piyano, Çembüş ve Keman elde etmiştir. Notaya vakıf bulunan Macit Erakin, bir aralık Türkocağı Bandosu Şefliğinde bulunmuştur.

Urfa Halkevi İdare Memuru iken memlekette telli saz çalanları bir araya toplayarak günlerce uğraşmış ve Halkevine ilk olarak bir yerlisaz ekibi temin etmiştir. 1936 yılında Uşak'a kardeşini ziyarete gitmiş ve bir daha Urfa'ya dönmemiştir.

Osman Özsoy

Urfalıdır. 1324 doğumlu olup Bursa Sanat okulunda 2 yıl Musiki nazariyatı dersini merhum Bando Öğretmeni Mustafa Rahmi Beyden almıştır.

Bursanın Yunanlılar tarafından işgali üzerine Urfa'ya gelmiş Urfa Sanat okulunun Bando kısmına devam ederek Yüzbaşı Deli Mehmet ve bilahare 7. Kolordu Müzik müzika müzika ahalini iken emekli olup Urfa Sanat Okuluna tayin edilen merhum Ali Rıza Beyden solfej ve armoni dersi almıştır.

Ali Rıza Beyin vefatından sonra Sanat okulunun lağvı ve Halkevlerinin teşekkülü üzerine Halkevi Bando Şefliğini fahri olarak yıllarca idare etmiş, 1935 yılında Mardin Halkevi Bando Şefliğine tayin edilerek 2 yıl çalışmış, Mardin "Elediye Reisi" olan Atif Uluseğlun'un Urfa Valiliğine tayini ile Urfa'da sönmüş bulunan Bando-yu canlandırmak için Urfa Halkokumu Odası Memurluğunu yapmak ve Bando Şefliğini de yürütmek üzere Urfa'ya celb edilerek Odacılardan müteşekkil Bando takımını yeniden yetiştirmiş olup bu öğretmenlik 1950 yılına kadar devam etmiştir.

1 Mayıs 1955 yılında Adıyaman Bayındırlık Müdürlüğü Anbar Memurluğuna sırf Adıyaman'da Bando takımı yetiştirme gayesiyle tayin ettirilmiş ise de Bando aletlerinin temini için icabeden para olmadığından 1963 yılına kadar Adıyaman'da Bando teşkili mümkün olamamış, Alaeddin Kiral Paşanın Adıyaman'a Vali tayin edildikten sonra 25.000 lira temin edilerek 18 kişilik Bando takımı faaliyete geçirilmiş ise de 3 yıl yaşayamamıştır. Bilahare Sayın Vali Rağıp Gerçek'in himmetiyle Özel İdare bütçesine konulan 12.000 lira ödenekle bir yıl yaşamış, Rağıp Gerçek'in Adıyamandan nakli ve yerine tayin edilen Vali Naci Bozkurt'un 12.000 lirayı bütçeden kaldırması sonucu Bando dağılmış ve aletler de Halkeğitim merkezinde muhafaza edilmektedir.

Osman Özsoy'un Urfa yerlisiz ve Bandosuna 40 yıla yakın hizmeti vardır.

- II -

Urfa için söylenen Mani, gazl, türkü ve hoyratlar

Urfa bir yana düşer
Zülûf gerdana düşer
Bu nasıl baş bağlamak
Hergün bir yana düşer

Urfa'lıyam ben Özüm
Kulak ver dinle sözüm
Mahleli sana kurban
Evvel başta ben Özüm

Urfa bir dağ içinde
Gülü bardak içinde
Urfa'yı Hak saklasın
Bir yarım var içinde

Urfa'lıyam ezelden
Gönlüm geçmez güzelden
Gönlümün gözü çıksın
Sevmeyeydim ezelden

Urfa'nın bedenleri
Çevirin gidenleri
Tutun, tutun öldürün
Yarı terkedenleri

Urfa'lıyam dağlıyam
Bahçalıyam bağlıyam
Ben yürekten vuruldum
Ciğerimden dağlıyam

Urfa'lı dedikleri
Çiğköfte yidikleri
Çok hoşuma gidiyor
Nere (Lo) dedikleri

Urfa'nın Nemrut tahtı
Yağmur yağdı sel akdı
Urfa'nın güzelleri
Beni derde bıraktı

Urfa yolu düz gider
Bir hızmalı kız gider
Bu kız yolu şaşırmış
İnşaallah bize gider

Urfa'nın çardakları
Su dolu bardakları
Pek hoşuma gidiyor
O yârin yanakları

Urfa yolu düze düştü
Sırmalı saqlar yüze düştü
Ağla gözlerim ağla
Ayrılık bize düştü.

Urfa bir beden olsa
Yâ' bir giden olsa
Ateşine yandığım
O da bir adam olsa

Urfamızın bahçeleri bir sıra
Kara gözlüm gel gidelim Mısıra
Şan verelim şu yirminci asıra

Urfanın dağları dumanlı dağlar
Ciğerim yanıyor anam gözlerim ağlar
Benim zalim derdim oihani dağlar

Vurma avcı vurma ben yaralıyam
Anamın babamın bir tanesiyem

Urfa dağlarında gezer bir çeylan
Yavrusun kaybetmiş anam ağlıyor yaman
Yavrumun derdine bulduğım derman

Vurma Avcı vurma ben yaralıyam
Anamın babamın bir tanesiyem

Hamzanın ölen kızı için bestelediği kendi
eseridir.

Urfa yerlisaz ve oyun ekibinin 1946 yılı gezisinde yurtda bıraktığı intibalar

1946 yılında Urfa Saz ve Oyun ekibinden 18 arkadaşın birleşmesiyle bir yurt gezisine çıkılması kararlaştırılmıştı.

Hiç bir yerden maddi bir menfaat gözetilmeden bu işe karar verilerek geziye evvela Birecik'te bir gece için konser vermek suretiyle başlanmıştı.

İkinci gün Gaziantep'e 3 konser vermek üzere gidilmiş Gazi Yurdun Urfa gençlerine göstermiş oldukları yakın ve sıcak alaka konserin birkaç gece daha uzamasına sebep olmuştu.

12 Temmuz 1946 gün ve 548 sayılı Gaziyurt gazetesinden bazı parçaları aynen aşağıya alıyoruz.

ANTEP TE MÜSTESNA Bir gece

"18 kişilik Urfa Saz ve Oyun Heyeti halkın mütemadi alkış, Yaşa, varol sesleri arasında mükemmel bir surette konserlerini verdiler."

"Kahraman Urfa'nın kahraman çocuklarını bağlarında heyet Başkanı Osman Özsoy olduğu halde kendilerini tebrik eder, gidecekleri şehirlerde başarılar dileriz."

Gibi takdirdikâr ve uzun yazılarla heyeti tebrik etmekte ve çok yakın alaka göstermekte idiler.

Hulâsa : 2 ay 8 gün süren uzun bir zaman zarfında heyet her gittiği şehirlerde takdirler kazanmış ve o şehirler gazeteleri kendilerinden sitayişle bahsetmişlerdi.

Heyet Birecik, Gaziantep, Adana, Mersin, Eskişehir, Bursa Ankara ve İstanbul gibi şehirlerde konserler vererek Urfa'mızın Milli oyun ve türkülerini yurda tanıtmak fırsatını azam ve metanetleri sayesinde başarmışlardır.

18 kişilik heyetin adları ile bir hatıra olmak üzere de Gaziantep'te Kırkayak bahçesinde çekirmiş oldukları fotoğraflarını aşağıya dercediyoruz.

- 1 - Başkan : Osman Özsoy
- 2 - Saz Şefi : Mustafa Ataç
- 3 - Kanuni : Eyyüp Erelî (Merhum)
- 4 - Saz : Bedî Maras
- 5 - Çümbüş : Abdurrahman Savaşan
- 6 - Saz : Mehmet Şengül (Merhum)
- 7 - " : Mehmet Ataç
- 8 - Ney : İsmail Şimşek "
- 9 - Okuyucu : Ali Rıza Okutan "
- 10 - " : Mehmet Toptan
- 11 - " : İsmail Aksoy
- 12 - " : Abdi Sarıç
- 13 - Oyun Şefi : Müslüm Baran
- 14 - Oyuncu : Mehmet Çelikada
- 15 - " : Yasin Yeşilgöl
- 16 - " : Halil Söğüt
- 17 - Davulcu : Abdurrahman Teksoz (Merhum)
- 18 - Zurnacı : Salih Çiçek "

Urfa Kurtuluş şarkımız nasıl ve nerede
Bestelendi

Güzel Urfamızı işgale gelen istila orduları şiddetli bir kış mevsiminde 61 gün geceli gündüzlü çarpışmadan sonra işin kolay olmayacağını anlayarak şehri terke karar vermişlerdi

Şehirden 3 saat kadar bir mesafe ayrıldıktan sonra beraberlerinde bulunup kendilerine her hususta yardım eden Urfa'nın azıllı Ermenilerinden göntülü askerlerin, yol üzerindeki kuyulardan hayvanlarını sulamak için gelen köylü kızlarının namuslarına el atmak küstahlığında bulunmuşlar, bu hareketleri köylüler tarafından şiddetle mukabele gördüğü için işi silaha aksettiren Ermenilerin bu hareketine esasen içerlemiş bulunan köylülerle, civar köylülerin de katılmasıyla düşmana ateş açılması üzerine haber derhal Urfa'ya ulaştırılmış ve henüz elinde silahının namuslu suğumamış bulunan Urfa çeteleri sürü hareketle köylünün imdadına yetişerek çetin bir muharebe başlamıştı.

6 saat süren çok çetin çarpışmaya Urfa kadınları da omuzlarında su dolu tulumlarla çetelere su taşımak suretiyle muharebeye iştirak etmişlerdi. Muharebe sonunda düşman kâmilin inha edilmiş, Türk'ün namusuna el uzatmak küstahlığında bulunan Ermenilerle birlikte onları destekleyenler de cezalarını Urfa çetelerinden görmüş bulunuyorlardı.

Şimdi her Urfa'lı elinde silahı muharebe meydanını terkederken, kalem ve kâğıda hacet kalmaksızın güfte ve beste tamamlanmaya başlanıyordu.

Çetelerden biri şöyle diyor:

Şebeke(I)dağından atladım geldim
Bombalarım döküldü topladım geldim
Bırkaç Fransız pâkladım geldim.

xxx

Ara nağme : Di yürü, yürü yürü Kumandanım yürü
Çetelerin gidiyor dönmüyor geri

Diğer bir çete :

Fransızın başında kırmızı fesler
Atılıyor bombalar gelmiyor sesler
Ruhları çekilmiş kalmış kafesler

xxx

Ara nağme : Di yürü, yürü yürü Kumandanım yürü
Çetelerin gidiyor önü süre yürü

Diğer bir çete :

Şebeke dağları yüce, yüce dağlar
Sajo(2) oturmuş yarasını bağlar
Fransız askeri hüngür, hüngür ağlar

Ara nağme : Di yürü, yürü yürü Kumandanım yürü
Çetelerin gidiyor dönmüyor geri

Diğer bir çete :

Tilfidir (3) Hastahane kargıma karşı
Kâfir Fransızın bomba ateşi
Urfa çetelerinin süngü takışı

Ara Nağme :

Hulasa : Çeteler şehre girdikleri zaman bu tarini ve milli şarkımız da tamamlanmış ve ezberlenmiş bulunuyordu.

Zafer dönüşü ilr yürüyüş esnasında güfte ve bestelenen bir şarkı, ancak şiir ve musiki diyarı olan Urfa'mıza yaraşır bir kabiliyettir.

- 14 -

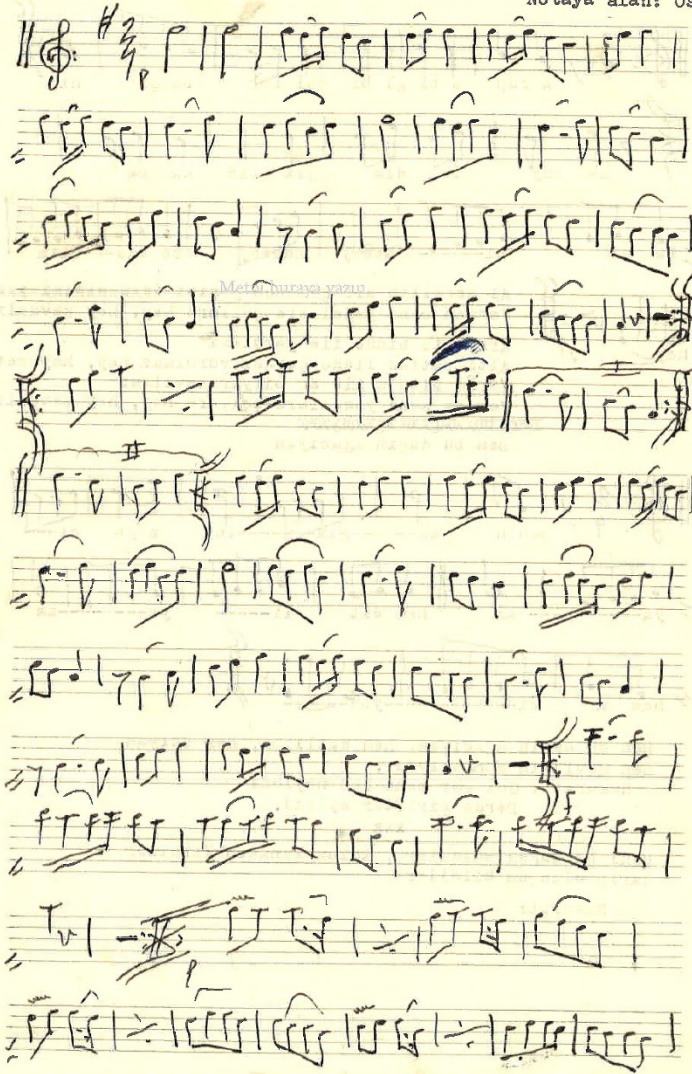
Bu zaferleriyle ~~şanlı~~ ^{şanlı} ve gerefili bir bayram günü yaşatan azis şehitlerimizin ruhlarını tüzimle anarken bizlere milli bir çarkı armağan eden o günün gazilerine minnet dolu şükranlarımızı sunarız. ~~XXXXXXXXXXXX~~ 0.0.

- (1) Sehre üç saat mesafede bi dağ
- (2) İsgal ordusu Kumandanı
- (3) İftar tepesi manasına Til elfütür dur.

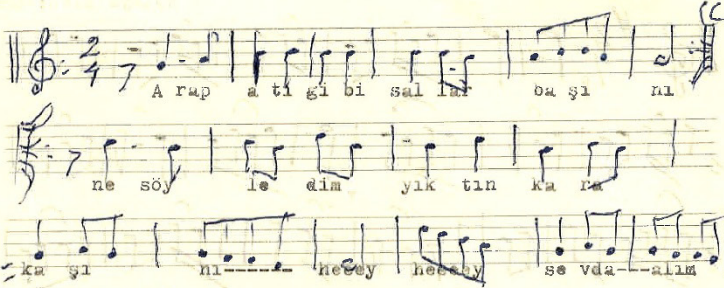
Urfa Divan Peşrevi

1937 yılında Mukim Tahirin sazın
Notaya alınmıştır.

Notaya alan: Osman Özsoy

Arap Atlı gidi salları başını

Al mendilim sil gözünün yaşını ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~
 Vermem seni yadellere göllere hey, hey sevedalim hey
 Arap ata binme ile yorulmaz
 Altı patlak ilede çerkez vurulmaz hey, hey sevedalim h
 Yarım altın ile de biryar sevilmez
 Vermem seni yadellere göllere hey, hey sevedalim hey
~~Ben bu dağın ağacıyam~~
 Ben bu dağın ağacıyam

Ben bu dağın ağacıyam, hem datlıyam, hem acıyam
 Ben mevlamın muhtacıyam,
 Nakarat : Gel gör beni aşk neyledi
 Derde giriftar eyledi.

xxx

Beni bu dağda buldular, kolum kanadım kıldılar
 Garip olduğum bildiler

Nakarat:

3

İki baci durmuş bacadan bakar

İki baci çık mış ba ca dan ba kar aman aman Geçen ~~XXX~~ Kaşık

la- rin boğırınkniya kar----- kar

İki baci durmuş bacadan(1) bakar aman, aman
 Geçen aşıklerin boğırını yakar
 Gemen cellat olmuş çok canlar yakar aman, aman
 Şah bu dağın ardında bülbüller öter
 O yarın hasreti beni de mesteder

XXX

Evinin önünden gelip geçersin aman, aman
 Çekme hançerini kanım sağarsın
 Ne beni alırsın ne vaz geçersin aman, aman
 Şah bu dağın ardında bülbüller öter
 O yarın hasreti beni de mesteder

(1) Pencere demektir.

Pınarın başında yatmış uyumuş

Pına rinba şın da yatmış uyu muş yatmış uyu muş oya rds

le- rin uykuda büdü yandım lelelelele uykuda bürümüşmüş

Pınarın başında yatmış uyumuş, yatmış uyumuş
 O yarın gözlerin uykuda bürümüş yandım lele lele uykuda bürümüş

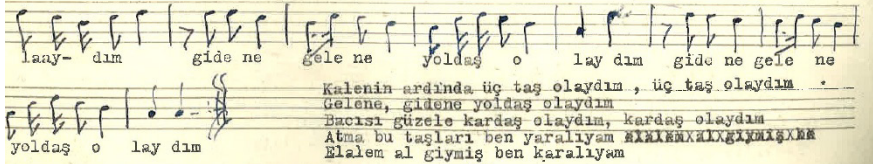

ado laa-- hele hele helehele helehele Dinayı yı

Az kaldı bayram ola
 Hele, hele, hele, hele Dinayı (1)
 Koli (2) boynuma doia
 Hele, hele, hele, hele, hele, hele Dinayı
 Ayrılık hasretini
 Hele, hele, hele, hele, hele, hele Dinayı
 İster bu gece ala
 Hele, hele, hele, hele, hele, hele Dinayı

xxx
 Bugün ayın üçüdür Dudakların bal şeker
 Hele, hele, hele, hele Dinayı
 Hele, hele, hele, hele, hele Dinayı
 Dili Badem içidir
 Girmiş bostan içidir Hele, hele, hele, hele, hele, hele Dinayı
 Hele, hele, hele, hele, hele, hele Dinayı
 Kalenin ardında (1) Dinayı Urfa'da bir aşiret adidir.
 (2) Urfa şivesinde kolun demektir.

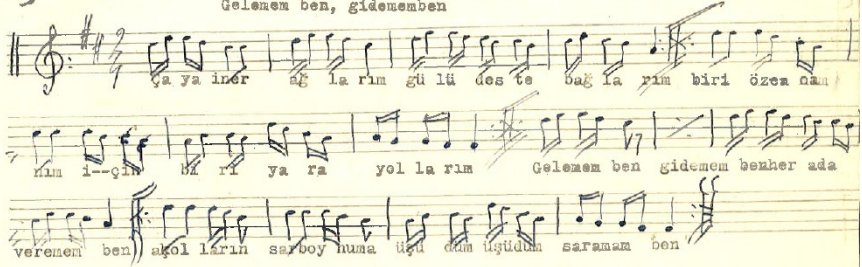
Kalenin ardında üç taş olaydım, üç taş olaydım .
 Gele ne, gide ne yoldaş olaydım
 Bıcısı güzele kardaş olaydım, kardaş olaydım
 Atma bu taşları ben yaralıyam
 Elalem al giymiş ben karalıyam
 XXX

Kalenin ardında üç ağaç incir, üç ağaç incir
 Elimde kelepçe boynumda zincir
 Zinciri çok sıkma kollarım incir, kollarım incir
 Atma bu taşları ben yaralıyam
 Elalem al giymiş ben karalıyam
 XXX

Kalenin ardında ekerler-darı, ekerler darı
 Ekerler, biçerler yaribayarı
 Yar bana göndermiş Ayvayla-Narı Ayvayla Narı
 Atma bu taşları ben yaralıyam
 Elalem al giymiş ben karalıyam

5

Gelemem ben, gidemem ben

Çaya iner ağılların
Güldüste başların
Biri Özcanın için
Biri yara yolların

XXX

Araname : Gelemem ben, gidemem ben
Her adama göndü veremem ben
Ağ kolların sar boy nusa
Üşüdü, üşüdüm sarayam ben

Havuz başında durma
Çapkın karşında durma
Kırpıkların ok, ok olmuş
Yeter kalbine vurma

XXX

Araname:

İndim havuz başına
Sabun koydum taşına
Sevda nedir bilmezdim
Sev getirdin başına

Makaram Sarı bağlar lo

Makaram Sarı bağlar lo
Kız söyler gelin ağıllar
Niye ben ölmüşmüyem lo
Aşyam karalar bağlar

Araname :

Dı berde dı berde
Zulfün yüzüne perde

Transpage *pe dan boyunast* 6
 Çay içinde adalar

Çay i -- çin de -- a da -- kış -- za ki -- dol du -- r
 a de -- le er sa ki -- dol du r bu de -- p leer

Çay içinde adalar
 Saki doldur badciler
 Çibin canına gelsin
 Sana gelen kazalar

Aranağme : Hele yar, yar zalim yar
 Ayrılık var ölüm var
 Uzak yoldan dönüm var

Çay içinde karpuzlar
 Vuruldu yaram sizler
 Bezemmiş tava gider
 Turuncu memeli kızlar

Aranağme :

Habeşin bağında vurdular beni

Habe şinba ğında limanı vurdu larbe ni
 Ölmeden me za---ra koydu larbe ni ni

Habeşin bağında limanı vurdular beni
 Ölmeden mezara koydular beni
 Yarın çevresine limanı sardılar beni
 Kör ola, kör ola düşman köt ola
 Elindeki şige düğe kırıla

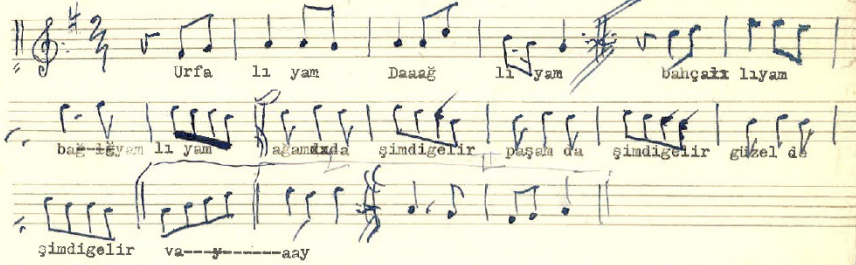
Kaynaklar

Gele gele geldim bir kare tağa

Gele gele geldim bir kare tağa
 Yazılanlar gelir sağ olan başa aman efendim
 Bizi hasret koydu kavim kardaşa
 Bir ayrılık, bir yoksulluk bir ölüm aman efendim
 XXX
 Nice Sultanlar tahttan indirir
 Nicesinin gül benzini soldurur aman efendim
 Nicesini döndür yola götürür
 Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm aman efendim.

Urfalıyan Dağlıyan

Urfalıyan dağlıyan
 Bahçalıyan dağlıyan Aranağme: Ağamda şimdi gelir paşamda şimdi gelir
 güzelde şimdi gelir vay
 Yüreğimden vuruldum
 ciğerimden dağlıyan Aranağme: 11 11 11
 Urfanın bedenkeri
 çevirin gidenleri
 Tutun, tutun öldürün Aranağme: 11 11 11
 Yarı terkedenleri Aranağme: 11 11 11

Transpage 8

Sazlarla arayışma Güvercin vurdum kalkmaz

uy a man a man a man sen bi ze gel sey ne var

Güvercin vurdum kalkmaz
 Uy aman, uy aman, uy aman aman aman
 Kani göl elmiş akmaz
 Uy aman, uy aman, uy aman, aman aman
 Sen bize gelseñ ne var

xxx

Ben bu derde düğeli
 Uy aman, uy aman, uy aman, aman aman
 Kinse yüzüme bakmaz
 Uy aman, uy aman, uy aman, aman aman

Sinemde bir tutuşmuş

9

Sinemde bir tutuşmuş
Yanmış ocak olaydı
Zülfün karanlığında
Bezme çerağ olaydı

xxx

Aranağme:

Nolaydı yar nolaydı
Yar bade dolduraydı
Şu garip gönlüm için
Bir kanun icad olaydı

xxxx

Mahpushane Kapsı

Bahtım gibi kapansın
Rendane bade içmek ~~Sahnix~~ yasaklı olaydı
Sensiz yasak olaydı

Aranağme :

Lindondor

Zülfün görenlerin hep
Bahtı siyah olurmuş
Tek zülfünü göreydim
Bahtım siyah olaydı

xxx

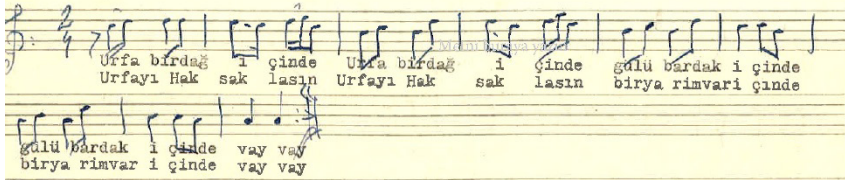
Aranağme :

Evvel senin elinden
Şekvaye ben giderdim
Kanunu ağk içinder
Çüz'ü mesaj olaydı

xxx

Aranağme

10

Urfa bir dağ içinde
Gülü bardak içinde (vay, vay) 2. defasında söylenir
Urfayı Hak saklasın
Bir yarım var içinde vay vay

XXX

Anam olasin Ömer → Ömer
Benim olasin Ömer ~~XIXXXXXXX~~
Yetim kalasin Ömer (vay, vay)

XXX

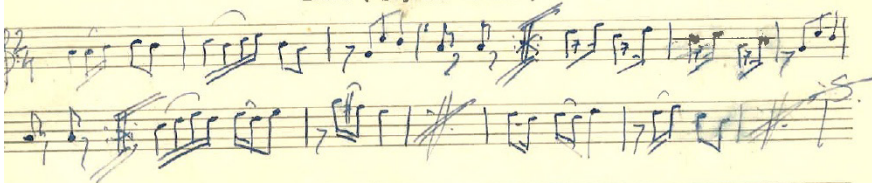
Evler geçti narlığa
Güvenmeyin varlığa (vay, vay)
Gün olur devran döner
Başın düşer darlığa (vay, vay)

XXXX

Giderim dur diyen yok
Kebap oldum yiyecek yok (vay, vay)
Ateşten gözleğimi
Benden başka giyen yok (vay, vay)

(Türküden sonra sıçrama başlar)

Lorke (Sığrama havası)

Hayriye, Hayriye

Hayriye, Hayriye
Hıldır, hıldır yürüye
Bizim evden geriye lo
Uç adım gel beriye

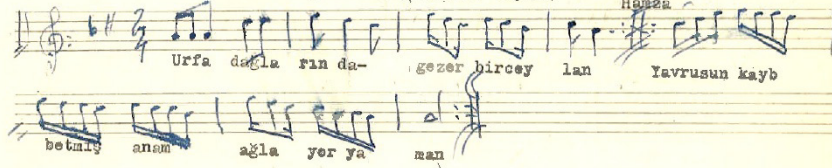
0----f 0----f 0----f

işlerin, işlerin
Kız yanağın dişlerin
Seni bana verseler lo
Kölen olur işlerin

0----f 0----f 0----f

Urfa dağlarında gezer bir Ceylan

Saz ve sözi:
Hazer

Urfa dağlarında gezer bir ceylan
Yavrusun kaybetmiş anam ağlıyor yaman
Yavrumun derdine bulmadım derman
Gezme ceylan bu dağlarda seni avlarlar
Annenden , babandan seni ayrı koyarlar

xxxx

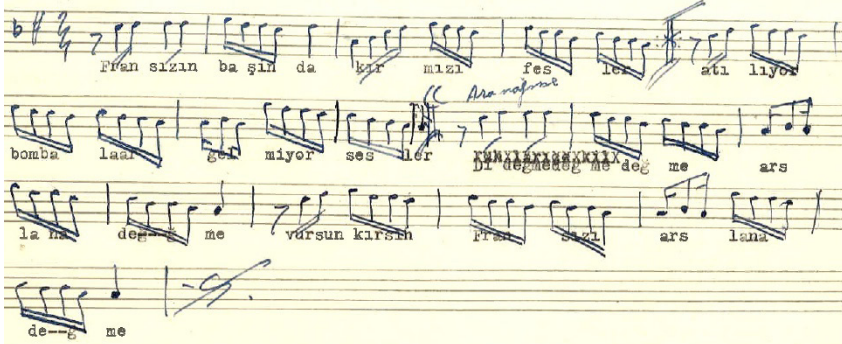
Urfa'nın dağlara dumanlı dağlar
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
İçerim yarıyor gözlerim ağlar
Yavrumun derdi de cihanı yeker
Gezme ceylan bu dağlarda seni avlarlar
Annenden, babandan seni ayrı koyarlar

yok.

Urfa Kurtuluş Şarkısı

12

Fransızın başında kırmızı fesler
Atılıyor bombalar gelmiyor sesler
Ruhları çekilmiş kalmış kafesler
Araname: Di değme, değme, değme arslana değme
Vursun kırsın Fransız arslana değme

xxx

- (1) Şebeke dağından atladım geldim
Bombalarım döküldü topladım geldim
Beş, on Fransız pıkladım geldim
Araname :

Şebeke dağılatı yüce, yüce dağlar
(2) Saje oturmaş yarasını bağlar
Fransız askeri hüngür, hüngür ağlar

xxx

Araname :

- (3) Tıfıdır hastahane kargıma karşı
Kâfir Fransızın bomba ateşi
Urfa çetelerinin süngü takışı

xxx

Araname :

- (1) Urfa'ya 3 saat mesafede bir dağ
(2) Fransız Kumandanının adı
(3) İftar tepesi manasına Tıl-elfütur dur.

Urfa oyun havalarından
(Gezinti) 2

13

A

günle

A

Urfa oyun havalarından
(Hüseyin Gezinti) 3

X

Urfa Kurtuluş Marşı

Söz: M. Hulusi Kalıçarslan
Saz: Şükrü Dölen

Dağlar da uğul dar göklerde gürlür yankılar dimgeden söyler o günün
Urfa yı birdaha kükrer görürler heronbirni san da söyler egü nü
Parişkeni şan dır kurtuluşu muz bize arma şandır kurtuluşu muz
bişer siz desten dır kurtuluşu muz enbu yükse feft tir kurtuluşu muz

Dağlarda uğuldar göklerde gürlür
Yankılar dimgeden söyler o günü
Urfa yı birdaha kükrer görürler
Her II Nisanda anarken düdü

xxx

Araname: Tarihe nişandır kurtuluşumuz
Bize armaşandır kurtuluşumuz
Bir eşsiz destandır kurtuluşumuz
En büyük şereftir Türk oluşumuz

xxx

Dur o gün kanlıları ıslanan yerde
Yükselen sesleri duy perde, perde
Bir eli bögünde bir el ilerde
Haykıran erlerin dinle ününü

xxx

Araname:

Atalar kaniyle bağliyz yurda
Kuzu kaptırmayız Sırtlana, Kurda
Sırası gelirse biz bu uşurda
Kururuz yine o şanı düğünü

xxx

Araname :

Metin buyaya yazan
Urfa Kurtuluşu için
Foxtrot

Saz ve söz:
Osman Özsoy

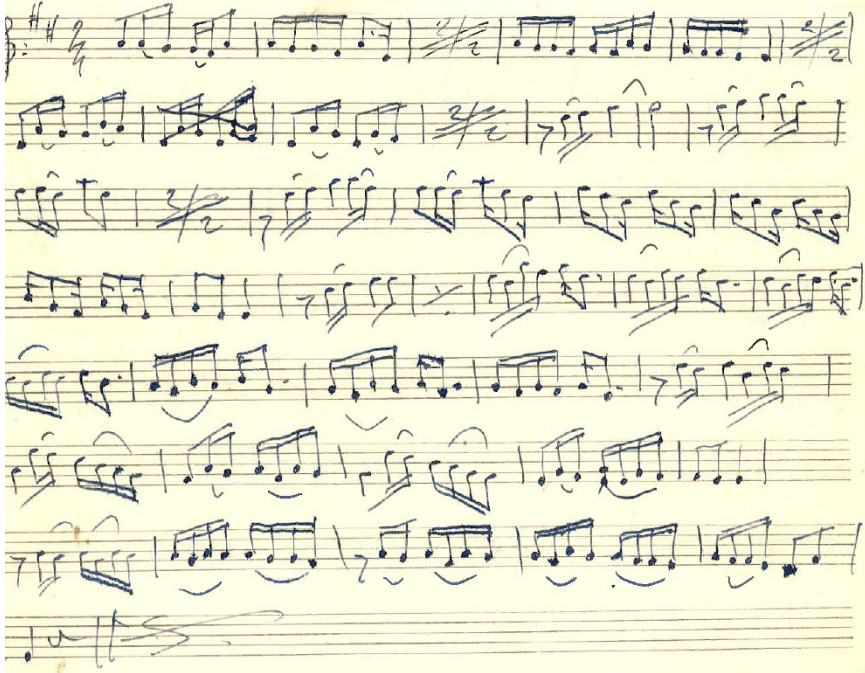
15

Gazel Urfa kurtul- du- opbirNisan günün de esaretzin
cirit ni kıldın attın egünde eğer len coş eğer len coş
şehit verdin kurtuldun gazi oldun ölürün peksevimli sin ey kah
ra--man Urfa liya şa-- miğe le tin--le çokbinlarya şa
eğer len eğer eğer len coş büyük lerin başın dadır
hiçkork maya şa gözyaş ları dindirdin

Almanların Trakya'ya geldiği günlerde bestelenmiştir.

Urfa oyun havalarından
(Gezinti) I

16

Aranjör

Şarkı

Alim ali-m boylu boyu-n ca

ca

Ah bu dere yonca

At kolların sar boynuma Alim, Alim boylu boyunca

Ah Aşık olamın

Kalırın aklı başında Alim, Alim yarı görünce

(Gidin bulutlar, gidin)

Gidin bu-lut-lar-gi-di-n

Yaa--a ri-ma a--se laan

e-----din

Gidin bulutlar gidin

Yarına selam edin

Yan şirin uykuda

Uykusun haram edin

Ben bir altın fenerim

Yana, yana dönerim

Menedime düşmedim

Hala ona yanarım.

menendime

18

Ben de gittim bir Geyiğin avuna

Ben de git tim, bir ge yi ğin a-vu na aman a nan Geyik

ç ek ti im be ni de ken di da ğı na aman a-aman da-

a el na na

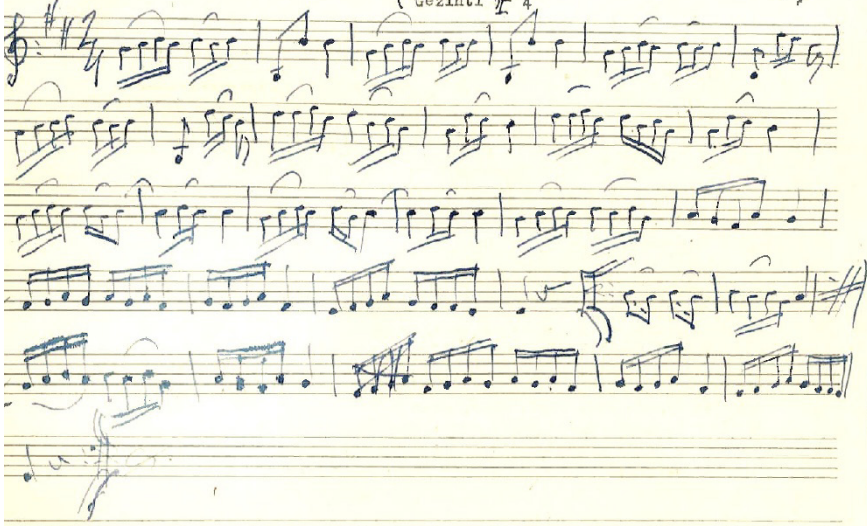
Ben de gittim bir geyiğin avuna aman, aman
 Geyik çekti beni de kendi dağına aman, amandağına
 Töbeler töbesi de Geyik avuna aman, aman
 Siz gidin kardaşlar kaldım kayada aman, aman kayada

xxx

Tifeğim kayada aslı kaldı aman, aman
 Elbisem behçada basılı kaldı aman, aman basılı kaldı
 Nişanım silâda küşülü kaldı aman, aman
 Siz gidin kardaşlar kaldım kayada aman, aman kayada

Urfa oyun havalarında
(Gezinti) 4

19

Urfa Oyun Hâvalerinden
(Gezinti) 5

Halk evleri zamanında saz ve söz gecelerinde programın sonunda çalındığı
zaman halk, programın sona erdiğini bilerek bu havaya (KALE GİT) havası
edini takmışlardı.

20

Saz ve söz: Eyyüp Ereli

Gurbette Bayram

Gurbette de yim bay ram geldi di ben yavru mu a ra rım

ağ la rım e la lem şad o lür gü ler ben yürekten

ağ la rım ağ la rım yurdundan ay rıla lı ben

nazlı ya rı so ra rım a ra rım

Kanuni Eyyüp Ereli bu şarkıyı 1946 yurt geziminde
Ankara'da bayram günü bestelemiştir.

Gurbette Bayram geldi ben yavrumu ararım
Elalem şad olur, güler ben yürekten ağlarım
Yurdundan ayrılalı ben nazlı yarı ararım.

Baz söz: Kanuni Eyyüp Erolı

Yine cuş eyledi göynüm

21

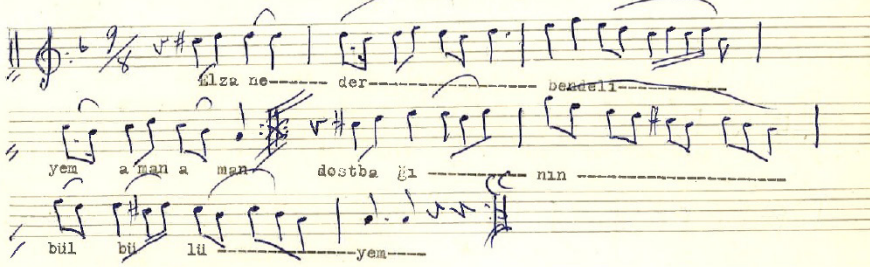
Yine cuş ey le di göy nüm ça- di
Ate gi aq kin la be- rım du- la rım ya- ru- nte-
gi aq xıhın la be- rım du- la rım ya- ru- ben o yarıda
ay ri düğ tüm de aq la rım beno yarıda
ri düğ tüm de aq la rım çöller ol du da
men ke ni miz diya ri miz

1946 yılı Ramazan Bayramında Ankara'da güfte ve bestesi Eyyüp Erolı tarafından bestelenmiştir.

Yine cuş eyledi göynüm çağlarım
Ateyi aşkınla dağlarım yavrum

Ben o yarıdan ayrı düğüm-de ağlarım
Çöller oldu da meskenimiz diyarımız

El Zenneder Ben deliyem

El Zenneder ben deliyem

Dest bağının bulbulüyem

Ben o yarın neftunuyam aman, aman

Bağlantı

Gönül sabreyle, sabreyle

Mevlânın muradı böyle

Gül idim sarardım soldum

Yana yana ben küli oldum

Dermansız derde düş oldum.

Bağlantı

Diyarbeki bu mudur

(kel) Hamza hoşses

Diyarbekir bunudur elleri kınalı

Desti dolu suudur gözleri sürmeli

Gittin ki tez gelesin elleri kınalı

Tez geldiğin bu mudur gözleri sürmeli

Diyarbekir dört köşe elleri kınalı

İçinde billur şişe gözleri sürmeli

Allah sabırlar versin elleri kınalı

Yarından ayrılmışa gözleri sürmeli

Ayva attım Nar geldi elleri kınalı

Dar sokaktan yar geldi gözleri sürmeli

Ben yarını görünce elleri kınalı

Aklim bağına geldi gözleri sürmeli

Tanburan rebab oldu

Tan bu ram re bab ol du ei ge rim ke bab ol di

vay iste dim ver me di ler bir za lim se

be bel du a mana man man a man a man

a man a man can sa na hay ran ran

Tanburan rebab oldu
Cigerim kebab oldu vay
istedim vermediler
Bir zalim sebep oldu

Bağlantı

Aman, aman, aman, aman
Aman, aman, aman, aman
Can sana hayran

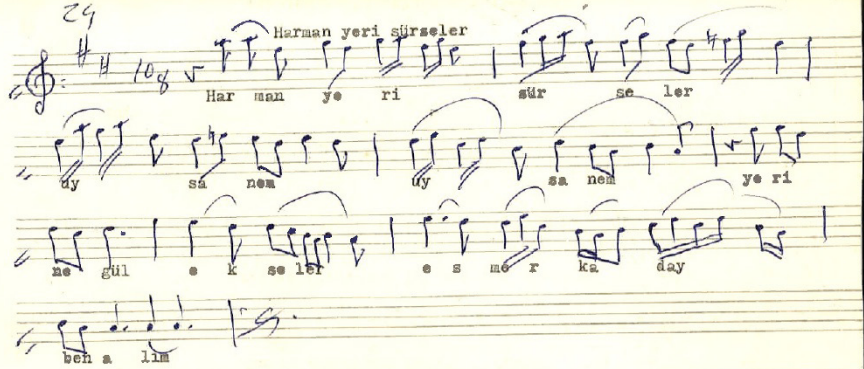
Ördek suya daldı gel
Yardan haber al da gel
Eğer yarım gelmesse
Yalvar yakar oldu gel Bağlantı

Ördek göllerde olur
Şahin göllerde olur
Yarı gurbet gezenin
Gözü yollarda olur

Bağlantı

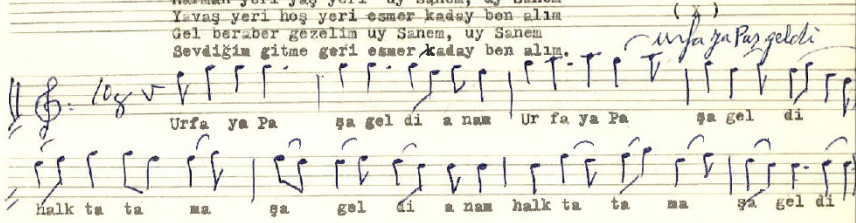
Put kalıncam oldu gel

Harman yeri sürseleruy Sanem, uy sanem
Yerine gül ekseler esmer kaday ben alim
Bahtlı kız başına uy Sanem uy sanem
Sevdiğine verseler esmer kaday ben alim

Harman yeri yağ yeri uy sanem, uy Sanem
Yağ yeri hoş yeri esmer kaday ben alim
Gel beraber gezelim uy Sanem, uy Sanem
Sevdiğim gitme geri esmer kaday ben alim.

Urfa ya Paşa geldi anam Urfa ya Paşa geldi
Halk ta tamaga geldi anam halkta tamaga geldi
Bir elim yar boynunda anam bir elim yar boynunda
bir elim boğa geldi anam bir elim boğa geldi.

Bağlantı

Urfa Urfa içinde
Kavruğum yağ içinde
Ellerin yarı gelmiş
Benimki yağ içinde

Hani sevdiğim hani
Durmaz barmagın kani
Benim sevdiğim sensin
Senin sevdiğim hani

(X) Urfa Cumhuriyet devrinden evvelki zamanlarda Mutasarrıflık(Sancak Beyi)
la idare edilirdi. Ve bu Mutasarrıflara da paşa denirdi, ilk evvela
Urfa ya tayin edilen Paşaya halk karşı çıkmış ve türki de e zaman
bestelenmiş olsa gerek.

Dön beri dön beride yüzün göreyim

le re hay ran e la yım gel gülüm gel
 ne gel gel nay ni nay naynıy ni nay nay ni nay
 Na yınay ni nay nay ni nay nay ni nay ni nay

Dön beri dön beri de yüzün göreyim
 Yüzün görenlere hayran elayım
 Gel gülüm gel ha gel gel
 Gel şirin gel ha gel gel

Bağlantı: Nay nınay Nay nınay nınay
 Na nınay nanınay ni nıy
 Nay nınay nanınay nınay

Bir canı var anı da sana vereyim
 Gidem yar eğlenem belki de gelmiyem
 Gel gülüm gel ha gel gel
 Gel şirin gel ha gel gel

Bağlantı

26 Sabah ile Sabah ile Mehmet Cankat

Ah sabahı le sa ba hi le Kah ve ge lir
 ta bah i le an nen se ni ba na ver di
 kü çuk yav ru na nar ile iş te böy le her gün böyle
 hali mi böy le u y aman a man

Sabah ile sabah ile
 Kahve gelir tabak ile
 Annen seni bana verdi
 Küçük yavru nazar ile

Bağlantı : İşte böyle her gün böyle
 Halimiz böyle Uy aman aman

Çay başından yar geliyor
 Keti da fistan dar geliyor
 Sevdım, sevdım eller aldı
 O da bana ar geliyor

Bağlantı :

Çay başında yarı gördüm
 Yolum kenarında durdum
 Namlı yarım gelir diye
 Bir çift cevabımı sordum.

BEŞİNCİ BÖLÜM

**Osman Özsoy'un El Yazımı Notalarından 3 Eserin
Necmi Kıran Tarafından Yazılan
Orijinal Nota Aktarımı ile
Ton ve Makam Uyarlanmış Notası**

URFA KURTULUŞU İÇİN FOXTROT

Saz ve Söz: Osman ÖZSOY-1941

Prozodi ve Ton Uyarlama: Necmi KIRAN
03.06.2026

Güzel Ur fa'm kur tul dun On bir ni san günün de

5 E sa ret zin ci ri ni Kur dun at tın o gün de

9 Eğ len çoş eğ len çoş

13 Şe hit ver din kur tul dun Ga zi ol dun öl dür dün

17 Göz yaş la rı din dir din Pek se vim li sin

21 Ey kah ra man Ur fa lı ya şa

25 Mıl le tın le çok bın ler ya şa

29 Eğ len çoş çoş eğ len çoş

Urfa Kurtuluşu İçin Foxtrot / 2

Güzel Urfa'm kurtuldun
On bir Nisan gününde
Esaret zincirini
Kırdın attın o günde

Eğlen coş, eğlen coş
Şehit verdin kurtuldun
Gazi oldun öldürdün
Gözyaşları dindirdin
Pek sevimlisin

Ey kahraman Urfalı yaşa
Milletinle çok binler yaşa

Eğlen coş, eğlen coş
Büyüklerin başındadır
Hiç korkma yaşa

Besteci Notu: Almanların Trakya'ya geldiği günlerde bestelenmiştir. (1941)

Foxtrot: Büyük bir orkestra için yapılan (genellikle vokal) müzik.

Not: Eserin orijinal tonu. bestecisi tarafından Mi minör tonunda yazılmıştır. (Necmi KIRAN).

URFA OYUN HAVALARINDAN (Gezinti-1-)

Notaya Alan: Osman Özsoy/1936
Orijinal Aktarım: Necmi Kiran/2026

5

9

13

19

23

27

31

34

38

42

Ne©mikiran
07.08.2026

URFA OYUN HAVALARINDAN (Gezinti-1)

Notaya Alan
Osman Özsoy-1936
Ton/Makam Uyarlama
Necmi Kiran 07.08.2026

5

9

13

19

23

27

31

34

38

42

Ne©mikanN
07.08.2026

*Ezginin orijinal tonu, Osman Özsoy tarafından 1936 yılında Mi minör tonunda yazılmıştır.

*22, 23, 33 ve 37. ölçülerde sekans ve makamsal akışkanlık dikkate alınarak düzeltme yapılmıştır. (N. Kiran)

URFA OYUN HAVALARINDAN (Gezinti) - 2

Notaya Alan: Osman Özsoy/1936
Ton/Makam Uyarlama: Necmi Kiran/10.08.2026

A Ağır

5

9

12

15

19

22

Ne@miKiran
10.08.2026

*Ezginin orijinal tonu Osman Özsoy tarafından RE majör tonunda yazılmıştır. (N. KIRAN)

URFA OYUN HAVALARINDAN (Gezinti) - 2

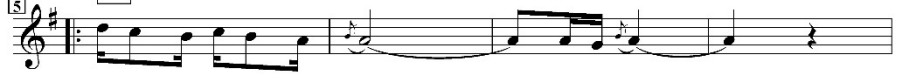
Notaya Alan : Osman Özsoy/1936

Orijinal Aktarım: Necmi Kıran/10.08.2026

A Ağır

B

9

12

A Süratli

15

19

22

Ne@midaraN
10.08.2026

KAYNAKÇA

Yazılı Kaynaklar

- Akalın, Müslüm. Millî Mücadelede Urfa, Özlem Kitapevi, 1985, Şanlıurfa.
- Akbıyık, Abuzer. "Türkülerle Kurtuluşumuz", Şanlıurfa Belediyesi Dergisi, 11 Nisan 1986, Şanlıurfa.
- Akbıyık, Abuzer. "Urfa Kurtuluş Türküsünün Hikayesi", İçel Kültürü Dergisi, Sayı: 46, Temmuz-1996, Mersin.
- Akbıyık Abuzer. "Kurtuluş Savaşımız ve Türkülerimiz-1", Hizmet Gazetesi, 10.04.1997, Şanlıurfa
- Akbıyık, Abuzer. "Kurtuluş Savaşımız ve Türkülerimiz-2", Makale, Hizmet Gazetesi, 11.04.1997, Şanlıurfa.
- Akbıyık, Abuzer. "Şanlıurfa müzik tarihinin isimsiz kahramanlardan; Müzik hocası, derlemeci, bestekâr, notist Bandocu Osman Özsoy, Edessa Dergisi, Sayı: 4, 1998, İstanbul.
- Akbıyık, Abuzer-Güzelgöz, Osman-Turhan, Salih-Dökmetaş, Kubilay-Kürkçüoğlu, S. Sabri. Şanlıurfa Halk Müziği, Şanlıurfa Valiliği Yayınları, Cem Veb Ofset, Ankara, 1999.
- Akbıyık, Abuzer, "Kolumu Salladım Toplar Oynadı", Eyvan Dergisi, Sayı: 4, Nisan 2001, Şanlıurfa.
- Akbıyık, Abuzer, Şanlıurfa'dan Üç Musiki Ustası, Kitap ve 2 CD, Kalan Müzik, FRS Matbaacılık, 2004, İstanbul.
- Akbıyık, Abuzer, "Şanlıurfa Kahramanlık Türküleri", Bizim Gazete, 11.04.2006, Şanlıurfa.
- Akbıyık, Abuzer. "Urfa Kurtuluş Türküsü Hikayesi", Şanlıurfa Uygarlığın Doğduğu Şehir, ŞURKAV Yayınları: 26, Sayfa: 294, Tisamat Matbaası, Nisan 2002, Ankara.
- Akbıyık, Abuzer-Turhan, Salih-Kürkçüoğlu, Sabri. Notalarıyla Türkülerimiz ve Hikâyeleri, Alfa Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- Akbıyık Abuzer, Kürkçüoğlu Sabri, Şanlıurfa Halk Müziğine Genel Bir Bakış, Şanlıurfa Uygarlığın Doğduğu Şehir, ŞURKAV Yayınları: 26, Sayfa: 249, Tisamat Matbaası, Nisan 2002, Ankara.
- Akbıyık, Abuzer. Avusturyalı Mozart'dan Urfalı Mukim Tahir'e, ŞURKAV Şanlıurfa Dergisi, Sayı 28, Mayıs 2017, Şanlıurfa.
- Akbıyık, Abuzer. Sabuncu, Sabri. TRT Tarafından Şanlıurfa'da Yapılan Türkü, Uzun hava ve Oyun Havaları Derleme Çalışmaları, Şanlıurfa Kültür Sanat tarih ve Turizm Dergisi (ŞURKAV) Sayı:47, Aralık 2024, Şanlıurfa.
- Akpınar, Dr. Hüseyin. Şanlıurfa'da Dînî Mûsikî, Yayınevi Yayınları, Özkan Matbaacılık, Ankara, 2011.

- Altıngöz, Halil. "Urfa Müziği Hakkında", ŞURKAV Şanlıurfa Kültür Sanat tarih ve Turizm Dergisi, Sayı: 10, Mayıs 2011, Şanlıurfa.
- Altıngöz, İ. Halil. Dârü'l-Elhân (İstanbul Belediyesi Konservatuvarı) 1926 Yılı Derlemelerinde URFA TÜRKÜLERİ, ŞURKAV Yayınları, Elif Matbaası, Şanlıurfa, Aralık 2017.
- Eser, Gülşah. "Halkevleri'nde Güzel Sanatlar Çalışmaları: Urfa", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 42, Şubat 2016.
- Kekeç, İbrahim. Mukim Tahir'in Defin Yeri Nihayet Bulundu. Şanlıurfa Kültür Sanat tarih ve Turizm Dergisi (ŞURKAV), Sayı: 38, Eylül 2020, Şanlıurfa.
- Kürkçüoğlu, S. Sabri. "Şanlıurfa Müzik Kültürü", Sembol Gazetesi, Şanlıurfa, 27 Ağustos 2007.
- Kürkçüoğlu, S. Sabri. Sıra Gecesi Geleneği ve Türküleri, ŞURKAV yayını, Şanlıurfa Kurtuluş Matbaası, Kasım 2017.
- Kürkçüoğlu, S. Sabri. Akbıyık, Abuzer. "Geçmişten Günümüze Şanlıurfa'da Müzik" Şanlıurfa Somut Olmayan Kültürel Miras Araştırmaları, I. Cilt, Şanlıurfa Valiliği, Ankara, 2025, ss: 249-271
- Özsoy, Osman. "Urfa Kurtuluş Marşı Nasıl Hazırlandı", Anzelha Dergisi, Sayı: 5, Urfa, 1978.
- Özsoy, Osman. "Kuruluş Türküsü Hikayesi", ŞURKAV Şanlıurfa Kültür Sanat Tarih ve Turizm Dergisi (ŞURKAV), Sayı 34, Mayıs 2019, Şanlıurfa.
- Pınar, Mehmet. Özduygun, Yunus. "Urfa Halkevleri ve Faaliyetleri (1934-1951)", Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt: 9, Sayı: 43, 2016.
- Turhan, Salih. Dökmetaş, Kubilay. Çelik, Levent. Notalarıyla Türkülerimiz ve Hikayeleri-1, Cem Veb Ofset Matbaası, Ankara, 1996.
- Yıldırım, Yüksel, "Urfa'nın Sosyo-Kültürel Yaşamında Mihenk Taşı Bir Kurum: Urfa Halkevi", Uluslararası Sosyal Araşt. Dergisi, Sayı: 45, Ağustos 2016.
- Yıldırım, Yüksel. Urfa Halkevi (1934-1951), Nobel Yayınevi, İstanbul, 2026.

Sözlü Kaynaklar

- Tenekeci Mahmut Güzelgöz- Mevlithan, Gazelhan ve Kaynak Kişi
- Osman Bengisu- Kaynak Kişi, Dış Doktoru
- Ali Özsoy-Bandocu Osman Özsoy'un oğlu
- Osman Özsoy-Bandocu Osman Özsoy'un torunu, Müzisyen
- A. Cihat Kürkçüoğlu-Akademisyen, Sanat Tarihçi
- Sabri Sabuncu, Ses Sanatçısı, TRT Türkü Koordinatörü
- Gürsoy Babaoğlu-TRT Ses Sanatçısı, Plak Arşivcisi
- Kubilay Dökmetaş-TRT Ses Sanatçısı, Plak Arşivcisi
- Mehmet Görgün-Klarnet Sanatçısı, Notist
- Yunus Gümüşkolan, Öğretmen, Bağlama Sanatçısı, Müzik Araştırmacısı

ABUZER AKBIYIK

1958 yılında Şanlıurfa’da doğdu. Evli, dört çocuk babasıdır.

İlk, orta ve lise tahsilini Şanlıurfa’da yaptı. 1978 yılında Afyon Maliye Muhasebe Yüksek Okulu’ndan mezun oldu. Serbest Muhasebeci Mali Müşavir ve Bağımsız Denetçidir. 2006 yılından beri Ankara’daki şirketinde yatırım teşvik ve devlet destekleri danışmanlığı yapmaktadır.

Halk kültürü araştırmacısı, derlemeci, şair ve bestekârdır. Halk Kültürü araştırma yazıları Milli Folklor, Türk Halk Kültüründen Derlemeler, Motif, Yöre, Eyvan, Edessa, ŞURKAV, İçel Kültürü, Türkü Life gibi dergi ve çeşitli gazetelerde yayımlanmıştır.

Müzik arşivinde 2 binin üzerinde makara bant, kaset, plak, CD bulunmaktadır. TRT tarafından hazırlanan halk kültürü konulu belgesellerde ve Müzik CD çalışmalarında danışmanlık yapmıştır. Derlediği türküler TRT repertuvarına alınmıştır. Şairler, ses ve saz sanatçıları ile radyo ve televizyon programları yapmıştır. Halk Kültürü konusunda birçok radyo ve televizyon programına konuşmacı olarak katılmış, çeşitli konferanslar vermiş, sempozyumlarda bildiri sunmuştur.

Şanlıurfa kültür varlıkları, halk müziği, halk edebiyatı, gelenekler, biyografilerle ilgili bazıları ortak 27 kitabı yayınlanmıştır. 2010 yılında Kars 1. Türkiye Türkülerimiz Bayramı’nda derleme dalında Türkiye birincisi olmuştur. 2017 ve 2018 yıllarında “TRT Türkü” Radyosu’nda “Türkü Muhabbeti” isimli program yapmıştır.

Çalışmalarından dolayı ŞURKAV Kültür ve Sanat Ödülü’ne, Folklor Araştırmaları Kurumu’nca “Türk Folkloruna Hizmet Ödülü”ne, MOTİF Vakfı’nca “Halk Bilimi Motif Özel Ödülü”ne, HAMOY tarafından “Halk Bilimi Ödülü”ne layık görülmüştür. Çeşitli kurum ve kuruluşlarca çeşitli ödüller ile Azerbaycan Vektör İlimler Akademisi tarafından “Fahri Doktora” unvanı verilmiştir.

S. SABRİ KÜRKÇÜOĞLU

1957 yılında Urfa’da doğdu. Evli, üç çocuk babasıdır.

1975 yılında Urfa Lisesi’nden mezun oldu. 1986 yılında Gazi Üniversitesi İşletme Bölümü’nü bitirdi. 1987-1993 yılları arasında Şanlıurfa Ziraat Fakültesi, Tarım Reformu Bölge Müdürlüğü ve Şanlıurfa Valiliği’nde görev yaptı. 1993 yılında Harran Üniversitesi’nde öğretim görevlisi olarak başladı. 3 yıl Kültür Şube Müdürlüğü, 3 yıl Kütüphane Dokümantasyon Daire Başkanlığını yürüttü. Harran Üniversitesi Şanlıurfa Meslek Yüksek Okulu’nda Müdür Yardımcısı olarak 12 yıl görev yaptı. Uzun yıllar “Harran Üniversitesi GAP Bölgesi El Sanatları Araştırma ve Uygulama Merkezi” Müdürlüğünü yürüttü. Harran Üniversitesi’nde 30 yıl öğretim görevlisi olarak çalışıp 2022 yılında emekli oldu.

1996-2018 yılları arasında 12 yıl Şanlıurfa İli Kültür Eğitim Sanat ve Araştırma Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi yaptı ve birçok projede görev aldı. 2017-2025 yılları arasında Şanlıurfa Kent Konseyi Yürütme Kurulu’nda görev aldı.

Şanlıurfa kültür varlıkları, halk müziği, halk edebiyatı, gelenekler, el sanatları, biyografiler ve Şanlıurfa turizmi ile ilgili bir kısmı müşterek 28 kitap ile 100 makale-bildiri çalışması yayınlandı. 2008-2022 arası ŞURKAV tarafından yayınlanan “Şanlıurfa Kültür Sanat Tarih Turizm Dergisi’nin 43 sayı editörlüğünü yürüttü.

Fotoğraf ve grafik konularında da çalışmaları bulunmaktadır. Şanlıurfa konulu fotoğraf sergileri açtı. Şanlıurfa’yı tanıtan televizyon programları ve belgesellerde yer aldı.

1992 yılında “ŞURKAV Kültür ve Sanat Ödülü”ne, 1996 yılında Folklor Araştırma Kurumunca “Türk Folkloruna Hizmet Ödülü”ne, 2012 yılında MOTİF Vakfınca “Halk Bilimi Motif Özel Ödülü”ne, 2025 yılında HAMOY tarafından Halk Bilimi Ödülü’ne layık görüldü.

